

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :

Dr. Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczhetedik évf.

III. füzet.

1898. márczius hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A községi erdősítésekhez szükséges csemetekertekről.

Irta: Péch Kálmán m. kir. központi főerdész.

Az «Erdészeti Lapok» 1893. évfolyamának 757. és következő oldalain megjelent cikkemben azt a nézetemet fejeztem ki, hogy a községek, közbirtokosságok stb. erdein, egyáltalában a kisebb erdőbirtokokon az erdősítések terén mutatkozó — s az egész országot tekintve egészében tetemes — hátramaradások rövidebb idő alatt csak úgy pótolhatók, ha maguk a kisbirtokosok szintén hozzálátnak a szükséges ültetőanyag előállításához, vagyis maguk is telepítenek és tartanak fenn csemetekerteket. Azt is igyekeztem kimutatni, hogy a kisterületű saját csemetekertek a kisbirtokosok szempontjából jobban megfelelnek czéljuknak, mint a nagyobb, közös csemetekertek.

És végül az ily apró csemetekerteknél elérhető siker fokozása érdekében ajánlottam az úgynevezett «helyi erdei

alapok» létesítését, milyeneket Bars vármegyében — Jákó Jenő szaktársunk javaslatára — a közigazgatási bizottság létesített s mely alapok gyakorlati hasznáról külső szolgálatom alatt volt alkalmam meggyőződni.

Czikkem megírásánál, megvallom őszintén, főkép az a cél vezérelt, hogy a szakunk terén örökké időszerű és fontos erdősítés kérdésének egyikét, a kisbirtokok erdősítéseit szóba hozva, a helyszínén működő szaktársaink nem fognak késni, hogy gyakorlati tapasztalataikat megismertetve a felvetett kérdés tisztázásában hathatósan részt vegyenek.

Azt hittem ugyanis, hogy ha valami, úgy az erdősítés kérdése fogja szólásra birni erdőkezelő szaktársaink nagyrészt!

Az «Erdészeti Lapok» olvasói tudni fogják, hogy ezt a célomat nem értem el s hogy reménységemben alaposan csalódtam.

A felvetett kérdéshez — czikkem megjelenésétől számított négy év alatt — a helyszínén működő erdészek közül mindössze csak egy szaktársam, Márton Sándor szólott hozzá; de talán még ő sem fogott volna tollat a kezébe, ha előzőleg meg nem jelenik Arató Gyula szaktársamnak idevonatkozó cikke, melyet főképen azért irt meg, hogy a cikkemben felvetett, szerinte «jó» eszme feledségbe ne menjen s hogy szaktársainkat ő is arra serkentse, hogy ne sajnálják a fáradságot, hanem írják össze és közölgék kint az életben bőségesen gyűjtött és a teendők megállapításához nélkülözhetetlen tapasztalataikat.

Az erdősítések kérdésénél fontosabbat az erdőgazdaság körében alig találhatunk; az erdők felújításával összekötött és megbeszélés tárgyává tett nehézségek, bajok megvitatásánál tehát nem elégedhetünk meg három szakember

véleményével; a kérdést eddig kimerítettnek még annál kevésbé tekinthetjük, mert hogy helyes következtetésekhez jussunk, előbb a legkülönbözőbb helyi viszonyokat kell alaposan ismernünk; nagyon is szükségünk van tehát arra, hogy szaktársaink a legkülönbözőbb vidékeken és a legkülönbözőbb viszonyok között szerzett tapasztalataikat a nyilvánosság elé hozzák.

Hogy tehát az alvófélben levő kérdést újból szőnyegre hozzam s annak mennél behatóbb megvitatására újabban is okot adjak: bátor vagyok Arató Gyula és Márton Sándor szaktársaimnak «a községi erdősitésekhez szükséges csemetektetről» irt s az «Erdészeti Lapok» 1894.-i év folyamának 435. és többi, illetőleg 793. és többi oldalain megjelent cikkeikben foglaltakat érintve, a kérdéssel ismételtlen foglalkozni, azzal a hő óhajtással, vajha újabb soraim írásra serkentenének mennél többet azok közül a szaktársaim közül, a kiknek nap-nap mellett alkalmuk van a kisbirtokosokat erdősitéseik végrehajtásánál irányítani, vezetni s jó tanácsaikkal támogatni.

Márton Sándor szaktársam idézett cikkében ismerteti azokat a nehézségeket, a mikkel a kis terjedelmű csemetektetek telepítésénél a gyakorlatban találkozott.

Kétségtelen, hogy e téren nagy nehézségeket kell leküzdenünk, de ebből még nem következik az, hogy hagyjunk fel teljesen az apró csemetektetek telepítését célzó kísérleteinkkel. Maga Márton Sándor szaktársam is azt mondja, hogy az első kedvezőtlen kísérlet után «négy-öt év múlva már három birtokos önkénynt ajánlkózott s még egynehány tervezte, hogy következő évben telepít kertet.»

Mit bizonyít ez? Azt, hogy a kis csemetektetek telepítésével az első kísérletek sikertelensége után hagyjunk

fel teljesen, mert az erre fordított fáradság kárba vész; — vagy pedig azt, hogy ne csüggedjünk, hanem következetesen tartsunk ki a megkezdett úton, mert az előbb-utóbb célhoz vezet?

Én azt gondolom, hogy ez utóbbit, mert nem hiszem, hogy az erdőbirtokosoknak eszükbe jutott volna csemetekertet telepíteni, ha Márton Sándor buzgón s következetesen, minden kínálkozó alkalmat nem használt volna fel arra, hogy őket a csemetekertek telepítésére nógassa!

Hogy az erdőrendezési munkálatok nagyban hátráltatják az erdészt az erdőfelujítással kapcsolatos feladatainak teljesítésében, az mindenki előtt ismeretes; a kezelő erdőtiszt addig, míg erdőrendezési munkálatok is nyomják vállát, kevesebbet foglalkozhatik a csemetekertekkel, mint különben, de hogy — főképen a járási erdőőrökre támaszkodva — eredményt e téren ne tudna felmutatni mindaddig, míg az erdőrendezési munkálatokat be nem fejezte: ennek ellene szól a Bars, Árva, Trencsén, Udvarhely, Háromszék vármegyei tapasztalat, a hol az erdőrendezési munkálatokkal nagyon elfoglalt erdőtisztek mégis elérték azt, hogy kezdeményezésükre és a járási erdőőrök vezetése mellett az erdőbirtokosok közül mindig többen és többen telepítettek csemetekerteket és mindig jobban és jobban elégitették ki ezekből facsemete-szükségleteiket.

Nem mondom, hogy közös csemetekertekkel nem lehet eredményt elérni, de az a meggyőződés, hogy ilyenek létesítésénél egészen más természetű, de sokkal nagyobb nehézséggel találkozunk, mint az apró csemetekerteknél, azzal t. i., hogy a közös csemetekertek fenntartásához való pénzbeli hozzájárulás igen nehezen hajtható be a községeken, volt úrbéreseken.

Sminthogy biztosak lehetünk arról, hogy egyes birtoko-

sokon a reájuk kivetett járulék be nem hajtható, előre látásból és a cél érdekében kénytelenek vagyunk a csemetekerti költségeket előzetesen úgy kiszámítani és megállapítani, hogy a csemetekerti munkálatok közben, még egyes járulékok behajthatatlansága esetén se fogyjunk ki a pénzből; vagyis a tényleges szükségletnél mindig nagyobb költséget vagyunk kénytelenek megállapítani és az erdőbirtokosokra kivetni; pedig az nem egészen méltányos dolog, hogy a birtokosokat — egyesek mulasztása miatt — nagyobb költséggel terheljük.

E mellett még a költségeket évenként valamennyi birtokosra ki kell vetni, a kiknek érdekében a közös csemetekert telepítettett, pedig ez nem egészen igazságos eljárás, mert bizonyos, hogy nem minden birtokos részesülhet minden évben pénzbeli hozzájárulásának megfelelően a facsemetékben, ha másért nem, hát azért, mert aligha lesz mindig annyi facsemeténk, hogy abból mindenkinek elég jusson.

Különben a facsemeték elosztásánál nem is lehet mindig szigorúan a jogosultságok aránya szerint eljárni és lehetetlen elkerülni, hogy egyik-másik erdőbirtokos kisebb-nagyobb rövidséget ne szenvedjen; ebből pedig mindenféle bajok és kellemetlenségek származnak.

Ilyen nehézségek és bajok a külön-külön csemetekerteknél elő nem fordulhatnak.

Bár kívánatosnak és szükségesnek vélem, hogy a csemetekertek ügyében az «Erdészeti Lapok» hasábjain mennél szélesebb körű és mennél behatóbb eszmecsere keletkezzék, de e kérdésben ennél tovább menni, az országos szervezés terére lépni — mint a mit Márton Sándor szaktársam ajánlott — azt hiszem nincs szükség. Szerény véleményem szerint itt csak arról lehet szó, hogy

az érdeklődés feléledjen az erdészekben a kérdés iránt, ez pedig be fog következni akkor, ha mennél többen nyilvánítják nézeteiket szaklapunkban; a kérdés beható tárgyalása folyamán azután minden erdész megállapodásra juthat az iránt, hogy saját helyi viszonyai között mitévő legyen, a fő csak az, hogy érdeklődjék a kérdés iránt s tegye meg, a viszonyokhoz alkalmazva, a szükséges lépéseket.

Országos szervezkedésre nézetem szerint szükség nincs; nem kívánja azt sem az egyöntetű eljárás behozatala, mert az ügy természeténél fogva a csemetekertek létesítésénél a helyi viszonyok a döntők; sem pedig egy kötelező erővel bíró hatósági rendelkezés létrehozása, mert a törvényes alap, melyet szükség esetén igénybe venni lehet, meg van az 1879. évi XXXI. törvényczikkben.

S hogy az országos szervezkedés felesleges, hogy továbbá a kezelő erdészek minden hatósági kényszer nélkül, saját magukra hagyva is nagy eredményt képesek elérni s hogy végül a kisbirtokokon az apró csemetekertek tényleg megfelelnek a célnak: azt fényesen igazolta már eddig is a gyakorlat.

Ennek az állításomnak igazolására szolgáljon az állami kezelésbe vett erdők ügyeinek ellátásával megbízott m. kir. erdőgondnokságok évi tevékenységi jelentései alapján összeállított és a 272—273. oldalakon következő kimutatás.

Ez a kimutatás felvilágosítást nyújt arról, hogy míg az erdőbirtokosok saját költségükön az 1891. évben csak 491 csemetekertet míveltek, összesen 112·58 kat. holdnyi területtel, addig az 1896. év végén már 1.299 csemetekertet tartottak fenn, összesen 229·46 kat. holdnyi területtel. Az 1891. évben létesített csemetekertek közül

csak 15 hagyatott abba az 1896. év végéig, ellenben 823 új csemetekert rendeztetett be, úgy, hogy a csemetekertek száma, 5 év alatt 808-czal (164⁰/₀-kal) növekedett.

Ehez hasonlóan kedvező a változás a csemetekertek területénél is; míg ugyanis az 1891. évben létesített csemetekertek területe az 1896. év végéig összesen csak 10·22 kat. holddal apadt, addig összesen 127·10 kat. holdnyi terület vétetett ujólag mivelés alá, úgy, hogy a csemetekertek területe összesen 116·88 kat holddal (103 ⁰/₀-kal) növekedett.

Ha most figyelembe vesszük még azokat az erdőbirtokokat is, a melyek csak az 1892. év elejétől kezdve vétettek állami kezelésbe, akkor ahoz az eredményhez jutunk, hogy az összes állami kezelésbe vett erdőbirtokokon a birtokosok által fentartott csemetekertek száma az 1896. év végén 1.902-re, területe pedig 284·66 kat. holdra rugott.

Hogy az apró csemetekertek mindig jobban és jobban megfelelnek céljuknak, arról tanuskodik a 274—275. oldalakon levő kimutatás, melyet szintén az erdőgondnokságok évi jelentései alapján állítottam össze. Ebből a kimutatásból az tűnik ki, hogy míg az 1891. évben fentartott csemetekertekben az 1891. év folyamán összesen 27,089.000 darab facsemete természetett, addig ugyanazokban a csemetekertekben az 1896. év folyamán már 63,816.000 darab facsemete volt készletben. Ha a természetett facsemeték mennyisége csak a csemetekertek terület-növekedése arányában (103⁰/₀) szaporodott volna, akkor az 1896. év végén csak az 54,990.000 darabot érte volna el; a készlet azonban a mondott időben 63,816.000 darabra, tehát 8,826.000 darabbal többre rugott. Ez pedig kétségtelenül azt jelenti, hogy úgy az erdőbirtokosok, mint az erdőőrök

Folyószám	Törvényhatóság	Az erdőbirtokosok költségén fentartott csemetekertek								Megjegyzés.
		száma		az 1896. évben hányval		kiterjedése kat. holdakban		az 1896. évben hánykat. holdal		
		1891-ben	1896-ban	több	kevesebb	1891-ben	1896-ban	több	kevesebb	
I. 1891. év végeig állami kezelésbe vett erdők.										
1	Arad vármegye	42	33	—	9	4·50	5·40	0·90	—	
2	Árva vármegye	56	88	32	—	1·41	5·05	3·64	—	
3	Bars vármegye	67	111	44	—	3·20	11·01	7·81	—	
4	Bács-Bodrog vmegye és Baja thjf. város	—	3	3	—	—	7·00	7·00	—	
5	Beszterce-Naszód vármegye	21	45	24	—	6·42	8·97	2·55	—	
6	Csik vármegye	—	10	10	—	—	1·10	1·10	—	
7	Csongrád vármegye	4	3	—	1	5·50	5·00	—	0·50	
8	Gömör és Kishont t. e. vm.	58	201	143	—	2·75	12·89	10·14	—	
9	Háromszék vármegye	42	61	19	—	14·75	10·87	—	3·88	
10	Heves vármegye	—	32	32	—	—	6·30	6·30	—	
11	Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm.	4	—	—	4	0·50	—	—	0·50	
12	Nógrád vármegye	4	37	33	—	1·00	10·02	9·02	—	
13	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye	53	68	15	—	22·21	19·47	—	2·74	
14	Sáros vármegye	19	32	13	—	1·95	2·94	0·99	—	
15	Somogy vármegye	29	119	90	—	7·15	17·16	10·01	—	
16	Sopron vármegye	30	55	25	—	4·89	11·92	7·03	—	
17	Szilágy vármegye	2	7	5	—	0·26	2·47	2·21	—	

18	Torda-Aranyos vármegye	—	63	63	—	—	14·15	14·15	—
19	Torontál vármegye... ..	8	8	—	—	6·62	5·77	—	0·85
20	Udvarhely vármegye	—	9	9	—	—	2·79	2·79	—
21	Ugocea vármegye	—	2	2	—	—	1·31	1·31	—
22	Ug vármegye	1	11	10	—	0·04	2·15	2·11	—
23	Vas vármegye	30	131	101	—	14·90	26·81	11·91	—
24	Zala vármegye	14	164	150	—	6·34	30·98	24·64	—
25	Ujvidék sz. k. és Pancsova thjf. város	2	1	—	1	2·75	1·00	—	1·75
26	Fehértemplomi vagyonszövetség... ..	5	5	—	—	5·44	6·93	1·49	—
Az 1896. év végeig összesen ...		491	1,299	823	15	112·58	229·46	127·10	10·22

II. Az 1892—1896. években újjólag átvett erdők.

27	Borsod vármegye	—	39	—	—	—	3·88	—	—
28	Brassó vármegye	—	11	—	—	—	2·53	—	—
29	Hont vármegye... ..	—	5	—	—	—	3·12	—	—
30	Krassó-Szörény vm. és Versecz thjf. város	—	4	—	—	—	1·58	—	—
31	Moson vármegye	—	1	—	—	—	1·25	—	—
32	Nyitra vármegye	—	106	—	—	—	17·89	—	—
33	Pozsony vármegye... ..	—	48	—	—	—	5·73	—	—
34	Szepes vármegye	—	191	—	—	—	4·24	—	—
35	Szolnok-Doboka vármegye	—	4	—	—	—	1·52	—	—
36	Temes vármegye	—	1	—	—	—	0·18	—	—
37	Tolna vármegye... ..	—	16	—	—	—	5·48	—	—
38	Trencsén vármegye	—	116	—	—	—	4·01	—	—
39	Turóc vármegye	—	52	—	—	—	1·02	—	—
40	Zemplén vármegye... ..	—	9	—	—	—	2·77	—	—
Az 1896. év végeig összesen ...		—	1,902	—	—	—	284·67	—	—

Ad 0. t. A
esemetekertek
közül hatot a
birtokosok kö-
zösen tartanak
fenn.

Kimutatás az erdőbirtokosok által fenntartott csemetekertekben termesztett fa-csemetékről.

274

Folyószám	Tövéayhatóság	Az erdőbirtokosok költségén fenntartott csemetekertekben termesztett.				Megjegyzés
		1891-ben	1896-ban	az 1896. évben		
				több	kevesebb	
		d a r a b f a c s e m e t e				
I. Az 1891. év végeig állami kezelésbe vett erdők.						
1	Arad vármegye...	80.000	267.000	187.000	—	
2	Árva vármegye...	5,906.000	12,184.000	6,278.000	—	
3	Bars vármegye...	566.000	3,357.000	2,791.000	—	
4	Bács-Bodrog vm. és Baja thjf. város	—	155.000	155.000	—	
5	Besztercze-Naszód vármegye...	9,110.000	10,514.000	1,404.000	—	
6	Csik vármegye...	—	534.000	534.000	—	
7	Csongrád vármegye...	535.000	325.000	—	210.000	Ad. 7. t. Egy csemetekert, 0.50 kat. hold területtel abbahagyattak.
8	Gömör és Kishont t. e. vm. ...	2,048.000	5,203.000	3,155.000	—	
9	Háromszék vármegye...	1,210.000	4,238.000	3,028.000	—	
10	Heves vármegye...	—	1,440.000	1,440.000	—	
11	Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm. ...	34.000	—	—	34.000	Ad. 11. t. A csemetekertek abbahagyattak.
12	Nógrád vármegye...	143.000	313.000	170.000	—	
13	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vm. ...	2,897.000	2,076.000	—	821.000	Ad. 13. t. A csemetekertek területéből 2.74 kat. hold a mivélés alól kivonatott.
14	Sáros vármegye...	290.000	930.000	640.000	—	
15	Somogy vármegye...	581.000	2,104.000	1,523.000	—	
16	Sopron vármegye...	1,013.000	3,916.000	2,903.000	—	
17	Szilágys vármegye...	14.000	213.000	199.000	—	

18	Torda-Aranyos vármegye	—	5,103.000	5,103.000	—
19	Torontál vármegye	375.000	858.000	483.000	—
20	Udvarhely vármegye	—	374.000	374.000	—
21	Ugocsa vármegye	—	95.000	95.000	—
22	Ung vármegye	30.000	464.000	434.000	—
23	Vas vármegye	860.000	4,038.000	3,178.000	—
24	Zala vármegye	745.000	4,424.000	3,679.000	—
25	Ujvidék sz. k. és Pancsova thjf. város	56.000	90.000	84.000	—
26	Fehértemplomi vagyonköztség ..	596.000	601.000	5.000	—
	Az 1891. év végeig összesen	27,089.000	63,816.000	37,792.000	1,065.000

II. Az 1892—1896. években újjalag átvett erdők.

27	Borsod vármegye	—	90.000	—	—
28	Brassó vármegye	—	201.000	—	—
29	Hont vármegye	—	276.000	—	—
30	Krassó-Szörény vm. és Versecz thjf. v.	—	259.000	—	—
31	Moson vármegye	—	205.000	—	—
32	Nyitra vármegye	—	5,293.000	—	—
33	Pozsony vármegye	—	4,339.000	—	—
34	Szepes vármegye	—	14,359.000	—	—
35	Szolnok-Doboka vármegye	—	163.000	—	—
36	Temes vármegye	—	8.000	—	—
37	Tolna vármegye	—	942.000	—	—
38	Trencsén vármegye	—	6,337.000	—	—
39	Turóc vm.	—	2,295.000	—	—
40	Zemplén vm.	—	40.000	—	—
	Az 1896. év végéig összesen	—	98,623.000	—	—

és erdőszolgák mind jobban és jobban elsajátítják és megkedvelik a csemetekerti munkálatokat, azokat mindig megfelelőbben teljesítik, vagyis végső eredményében mind több és több facsemetét tudnak előállítani ugyanazon a területen. Ebben a kimutatásban szintén fel vannak tüntetve az 1892. év elejétől kezdve állami kezelésbe átvett erdőbirtokokon telepített csemetekertek is, ezekkel együtt az 1896. év folyamán összesen 98,623.000 darab facsemete neveltetett a birtokosok csemetekerjeiben.

Láthatjuk tehát, hogy az apró csemetekertek teljesen megfelelnek a termelő képességüket illetőleg támasztható várakozásnak, az erdőtisztek fáradsága, munkája tehát nem vész kárba: az bár lassan, de biztosan célhoz vezet.

A közölt megbízható szám adatok, azt hiszem, eléggé bizonyítják az 5 évi haladást s azt, hogy nincs szükség országos szervezkedésre s hogy az erdőtisztek — hol rábeszélésekkel és szép szóval, hol megint, a hol szükséges, a törvényen alapuló kényszerítő eszközök igénybe vételével — maguk is szép eredményt tudnak elérni.

A közölt adatok alapján ezúttal még melegebben ajánlhatom igen tisztelt kezelő szaktársaimnak, hogy igyekezzenek mentül több erdőbirtokost megnyerni az ügynek s rávenni őket külön csemetekertek telepítésére. Nem állhatunk meg meg az elért eredménynél, tovább kell haladnunk, mert az állami kezelésbe vett erdőkön az 1896. év végén még mindig 21,961 kat. holdnyi erdőterület állott pusztán, beerdősítetlenül; sok facsemetére lesz tehát még szükségünk, hogy a még mindig tetemes erdősitési hátralékot eltüntessük.

A hol pedig a csemetekertek a kellő számmal megvannak s túl vagyunk a kezdet nehézségein: ott igyekeztünk arra irányuljon, hogy minél inkább fejlesszük a csemetekertek termelőképességét!

Egyik eszköz erre a pénz; létesítsünk tehát alapokat, milyeneket már idézett cikkemben voltam bátor ajánlani.

Márton Sándor szaktársam nem pártolja az alapok létesítését, mert szerinte azok szövevényessé teszik a «csemetekertek ügyét»; nem is tartja azokat szükségesséeknek sem a nagyobb közös csemetekerteknél, sem a külön apró csemetekerteknél, mert előbbieknél a szükséges költségek kivettetnek az erdőbirtokosokra s a járulékok a kezelési díjakkal együtt hajtatnak be, míg utóbbiaknál pénz-alapok létesítése nem is «kivánatos», miután az erdőbirtokos csemetekertjét legfőképen természetbeni munkaerővel és állami támogatással fentarthatja.

Kétségtelen, hogy a sok pénzalap az erdőtisztek munkáját szaporítja, mert az alapok nyilvántartása és ellenőrzése csak a kezelő erdőtiszt feladatát képezheti; de szerény véleményem szerint azt kell első sorban is elbírálni, hogy szükségesek-e ily alapok s ha igen, akkor a velük járó munka csak másodsorban jöhet figyelembe.

Kétségtelen az is, hogy a közös csemetekerteknél pénzalapok nélkül is lehet boldogulni, de azt hiszem, hogy még a közös csemetekerteknél is nagyot könnyítene az erdész helyzetén, ha megfelelő pénzalappal rendelkezhetnék.

Az is igaz, hogy az apró csemetekerteknél a természetbeni munka a fődolog és így ezeknél pénzalapra feltétlenül szükség nincs, de bizonyos, hogy, ha pénzalap fölött is rendelkezünk és a csemetekerti munkálatokat fizetett napszámósokkal teljesíthetjük, nagyobb eredményt érhetünk el; ebből a szempontból tehát kívánatos, hogy pénzalapot teremtsünk, mert ez a cél elérését csak könnyítheti.

Én úgy tekintem a «helyi erdei alapok»-at, mint bármely más pénzalapot s így teljesen meddő munkának tartanám az a fölött való vitatkozást, hogy az erdei alap jó-e, hasznos-e s hogy a viszonyok annak megvalósítására érettek-e? — mely utóbbi kérdést Arató Gyula szaktársam vetette fel.

A mint valamely (akár magán-, akár közcélú) kiadás fedezéséről van szó, lényegesen megkönnyíti a helyzetet, ha a szükséges pénz, vagy annak legalább egy része rendelkezésre áll; ha tehát van megfelelő pénzalapunk, melyet kiadásaink fedezésénél igénybe vehetünk, az kétségtelenül csak jó és hasznos lehet.

Bizonyos tőkét pedig gyümölcsözőleg elhelyezhetünk és félretehetünk azonnal, mihelyt valamely állandó szükségletünk fedezésén könnyíteni akarunk; fődolog csak az, hogy a terhet viselő félnek vagyoni helyzete megengedje a tőke félretevését, illetőleg apró részletekben egy ilyen tőkének létesítését s hogy egyáltalán akarata legyen hozzá.

Szerény nézetem szerint az államerdészlet az erdei alapok létesítésére — az állami kezelésbe vett erdőket illetőleg — nem azért nem tett semmiféle általános érvényességű, az egész országra kiterjedő intézkedéseket, mert ily alapok jóságáról, gyakorlati hasznáról nem volna meggyőződve s azért sem, mert nem látta még elérkezettnek az időt ahhoz, hogy e tekintetben kezdeményezőleg fellépjen; hanem az államerdészlet tartozkodó magatartását, azt hiszem, az magyarázza meg, mert nem tartja magát illetékesnek arra, hogy az erdőbirtokosoknak vagyonkezelésébe általános intézkedéssel beavatkozzék.

Egyes esetekben azonban, mint az általánosan tudva van, az erdészeti kormányzat egyenesen elrendeli az

erdei alapok létesítését, akkor t. i., a mikor nagyobb mértékű rendkívüli fahasználatokat engedélyez s mikor a fahasználattal kapcsolatos kiterjedtebb erdősitések végrehajtását nem lehet az erdőbirtokos változó vagyoni helyzetétől függővé tenni.

Ily kivételes esetekben, a nyújtott rendkívüli jövedelem ellenében, helye van a törvényes rendelkezések végrehajtásának biztosítását célzó vagyoni beavatkozásnak, míg az erdőbirtokosoknak vagyonuk és jövedelmeik felett való szabad rendelkezési jogát más esetekben — nézetem szerint — az államerdészlet nem korlátozhatja.

Az erdőbirtokosoktól függ, hogy magukon segíteni akarnak-e, vagy nem. Őket az alapok hasznáról felvilágosítani és ilyenek létesítésére rábírní pedig nemcsak leghivatottabb, hanem legalkalmasabb is a kezelő erdész, a kivel erdeiket illetőleg a legsűrűbben és legközvetlenebbül érintkeznek. Ha az erdész nem bírja rávenni erre szép szóval az erdőbirtokosokat, akkor akár felhívás, akár rendelet alakjában jelentkező felső kényszer mellett alig hiszem, hogy az erdősitéseknek a néppel való megkedveltetése kockára ne tétetnék.

Csak a kellő jóakarát és kitartás ne hagyja el az erdészt, lesz az ő szavának elegendő meggyőző és indító ereje «lefelé», sikert fog ő elérni következetes buzdítás mellett; «a hatalmi tényezők esetleg mutatkozó ellenzésével» pedig alig fog ő találkozni, a mi a volt úrbéreseknél és egyéb közbirtokosságoknál teljesen ki is van zárva, mert ha a közbirtokossági közgyűlés az alap létesítését elhatározza, ez a határozat a közös birtokostársakra végérvényes, az hatósági jóváhagyásra nem szorúl.

A volt úrbéres és közbirtokossági erdőknél tehát «a

megoldás munkájának előkészítése», szerény nézetem szerint, nem áll egyébből, mint, hogy az erdész a közbirtokosság befolyásos tagjait megnyerje az ügynek; ha ezt elérte, akkor egy közgyűlésen javasolhatja az erdei alap létesítését. A közgyűlés határoz s a javaslat elfogadása esetén tagjai közül megbiz valakit az alap kezelésével, felhatalmazza az erdészt az ellenőrzéssel s az utalványozással és evvel a teendők az alap létesítését illetőleg be vannak fejezve. A mint meg van az első alap, úgy létesülhet utána a második s azután a többi.

Igy gondolnám én az alapok létesítését, minden hatósági kényszer kerülésével, tisztán a kezelő erdészekre bizva az ügyet.

Hogy az alapok létesítése körül «a megoldás gyakorlati módja még eléggé kidolgozva nincs», ennek ellene szól az, hogy Bars, Heves, Pozsony és Torda-Aranyos vármegyékben, a helyi viszonyokhoz mért módozatok mellett, tényleg létesültek ily helyi erdei alapok.

A Bars vármegyeieket ismertettem az elől idézett cikkemben; igen jó volna, ha a többi vármegyékben létesítettekről is olvashatnánk valamit.

Jelen soraimat tisztelt szaktársaimhoz intézett azzal a kéréssel fejezem be, hogy sziveskedjenek a kérdéshez mentül többen hozzászólni.

A földmivelésügyi ministerium 1898. évi költségvetése.

Az alábbiakban közöljük a kincstári erdőkre, az államerdészet kezelésébe vett városi, községi és közbirtokossági erdőkre, az erdők állami felügyeletére, az országos erdei alapra és erdővásárlási alapra vonatkozó 1898. évi költségvetést az indokolással együtt.

Állami erdők.

Kiadás, 2. czim. — Bevétel. I. czim.

I. Kincstári erdők.

Az állami erdőknél az 1898. évre előirányzott rendes kiadások és bevételek összehasonlítva az 1897. évi költségvetés tételeivel, a következő táblázatban sommásan és rovatonként vannak kitüntetve.

Rovat	Kiadások	1898.	1897.	1898. évre	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		forint			
	Kezelési kiadások:				
1	Személyi járandóságok	1,023.236	978.036	45.200	—
2	Irodai és szolgatartási átalányok	13.809	13.809	—	—
3	Egyéb irodai költségek	28.612	28.612	—	—
4	Lótartási és utazási átalányok	94.220	94.220	—	—
5	Egyéb utazási költségek	98.600	99.600	—	1.000
5a	Külföldi tanulmányi utakra utikölt.	2.000	—	2.000	—
6	Kezelési épületek fentartása	66.810	65.600	1.210	—
7	Jutalmak és segélyek	8.412	8.412	—	—
8	Egyéb előre nem látott költségek	23.280	22.280	1.000	—
8a	Perköltség	5.780	5.780	—	—
	Összeg	1,364.759	1,316.349	48 410	
	Közterhek:				
9	Adó- és egyéb közköltségek	558.193	555.193	3.000	—
10	Egyházi és jótékony célok	69.639	69.106	533	—
	Összeg	627.832	624.299	3.533	
	Üzleti költségek:				
11	Erdőrendezés és felmérés	27.340	63.985	—	36.645
12	Tűzifavágatás és szállítás	945.986	1,066.201	—	120.215
13	Épület- és műszerfavágatás és száll.	847.363	690.932	156.431	—
14	Fagyártmányok előállítás	321.399	387.050	—	65.651
15	Faszén termelése és szállítása	142.084	145.069	—	2.985
16	Erdőművelés	226.750	211.311	15.439	—
	Átvitel	2,510.922	2,564.548	171,870	225.496

Rovat	Kiadások	1898.	1897.	1898. évre	
		évi előirányzat		több	keve- sebb
		forint			
	Áthozat	2,510.922	2,564.548	171.870	225.496
17	Mellékhaszonvételek	43.716	41.074	2.642	—
18	Üzleti épületek és száll. eszközök	246.535	234.363	12.172	—
19	Anyagok és termények vásárlása	111.735	116.400	—	4.665
20	Leltári tárgyak beszerzése	22.202	22.850	—	648
21	Egyéb előre nem látható költségek	41.150	41.150	—	—
	Összeg	2,976,260	3,020,385		44,125
	Kiadások összege	4,968.851	4,961.033	7.818	
	<i>Bevételek</i>				
1	Főhasználat :				
	a) tüzfifa	2,124.081	2,244.286	—	120.205
	b) épület- és műszerfa	4,494.236	4,274.580	219.656	—
	c) fagyártmányok	487.007	558.336	—	71.329
	d) faszén	263.837	262.344	1.493	—
2	Mellékhaszonvételek	690.670	688.681	1.989	—
3	Anyagok és termények	50.633	57.219	—	6.586
4	Leltári tárgyak	1.925	1.925	—	—
5	Téritmények	870	2.045	—	1.175
6	Egyéb bevételek	182.078	165.380	16.698	—
6a	Perköltségek	6.186	5.700	486	—
	Bevételek összege	8,301.523	8,260.496	41.027	

A személyi járandóságok rovatán 45.200 frttal nagyobb összeg van felvéve, mint a mennyi az 1897. évre engedélyeztetett, amely többet nézve a következő felvilágosítás szolgáljon :

84 erdőgyakornoki állásnak szervezésére, valamint a központi és a számvevőségi tisztviselők tiszti fizetésének rendezésére szükséges 43.500 frt,
Magyarországon lakpénzrendezésre 2.579 frt,
Horvátországban lakpénzrendezésre 2.245 frt.

Összesen 48.504 frt.

Ebből levonva az állomások évközben való megüresedése
következtében várható megtakarítást 3.304 frtot,
marad 45.200 frt.

A részletezés szerint a kincstári erdők 1898. évi összes bevételei...	8,301.523 frt,
rendes kiadásai...	4,968.851 «
a várható tiszta jövedelem...	3,332.672 frt.

Összehasonlítva az 1898. évi előirányzatot az 1897. évivel, kitűnik, hogy az 1898-ban remélhető rendes bevétel... 41.027 frttal nagyobb, a rendes kiadások pedig ... 7.818 « nagyobbak, s ehez képest a várható tiszta jövedelem ... 33.209 frttal kedvezőbb.

A kiadások és bevételek egyes rovatain az 1897. évi állami költségvetés és az 1898. évi előirányzat között mutatkozó eltéréseket a következőkben indokolom:

Kiadás.

Kezelési kiadások.

1—8/a rovat.

A kezelési kiadások összes rovatain az 1897. évi költségvetéssel szemben 48.410 frttal többet irányoztam elő, mely többlet a következő tételeknél áll elő.

A személyi járandóságoknál 84 erdőgyakornoki állás új szervezése, valamint a központi és erdőszámvevőseli tisztviselők tiszti fizetésének folytatólagos szabályozására szükséges...	43.500 frt,
lakpénzrendezésekre...	5.004 «
a mely összegek együttvéve...	48.504 frtot

tesznek ki, minthogy azonban az állomások évközben való megüresedése következtében 3.304 frt megtakarítás várható, a tulajdonképeni többszükséglet csak 45.200 frt.

Az egyéb utazási költségek rovatában mutatkozó 1000 frt kevesebb szükséglet az erdőkár-eljárási költsé-

geknek az egyéb előre nem látott kezelési költségek rovatán leendő elszámolásából származik, a mely intézkedés a kolozsvári erdőigazgatóságra terjed ki és az elszámolásnak egységes alapra való hozását czélozza.

5/a) Külföldi tanulmányi utakra utiköltség. E czimen az egyéb utazási költségek rovatához csatlakozólag 5/a alatt új rovatnak a költségvetés keretébe való beillesztésével 2.000 frtot irányoztam elő, miután szükségesnek tartom, hogy úgy, mint a tárczám alá tartozó más kezelési ágaknál, az erdészetnél is gondoskodás történjék aziránt, hogy az erdészeti közegek az erdőgazdaságot érintő, egyes fontosabb kérdéseknek, valamint általában az erdőgazdaságnak és az azzal kapcsolatos berendezések és intézményeknek tanulmányozása végett külföldre kiküldhetőek legyenek.

A kezelési épületek fentartása rovaton 1.210 frttal több irányoztatott elő, miután az előállott szükséglet ezen rovat hitelének emelését a legutóbbi évek tapasztalatai szerint mellőzhetetlenné teszi.

Az egyéb előbre nem látott költségeknél 1.000 frttal többet irányoztam elő, miután ezen többszükséglet az erdőkártárgyalásoknál felmerülő utiköltségek fedezésére szolgál.

Közterhek.

9—10. rovat.

Az adók és közterhek rovatán 3.000 frt előrelátható többszükséglet fog felmerülni, a mi a községi pótdáknál mutatkozó emelkedésen kívül azon körülményben leli okát, hogy a gróf Teleki családtól megszerzett és a kolozsvári erdőigazgatóság kerületéhez tartozó sztrézsa-kerczisorai birtok adójával ezen rovat szükséglete növekedik.

Az egyházi és jótékonyczélok rovatán a kimutatott 533 frt többszükséglet szintén nem volt mellőzhető, miután a nagybányai főerdőhivatal kerületében levő krácsfalusi görög kath. templom építéséhez hozzá kell járulnom.

Üzleti költségek.

11—21. rovat.

11. Az erdőrendezés és felmérés rovatán mutatkozó 36.645 frt megtakarítás az erdőrendezősi munkálatok apadása folytán származó 5985 frt kevesebb szükségleten kívül a műszaki díjnokoknak eddig ezen rovatot terhelő és egészben 30.660 forintot kitevő javadalmazásának a személyi járandóságok rovatán történt előirányzásából származik.

12. *Tüzifavágatás és szállítás.* Egyes kerületekben, így a besztercebányai, zsarnóczai, soóvári és ungvári kerületekben, szintugy a vinkovcei főerdőhivatal kerületében is nagyobb mennyiségű tűzifa termelése terveztetik ugyan, mint 1897-ben, ezzel szemben azonban kevesebb szükséglet merül fel a kolozsvári erdőigazgatóság, valamint az apatini erdőhivatal kerületében, a mely körülmény a kelendőség hiányában leli indokát. Azonkívül a lugosi, ugyszintén az apatini kerületben is az irtásra kiszemelt erdőterület apadása, de főként, mert a bustyaházai erdőhivatal és a lippai főerdőhivatal kerületében a tűzifavágások jövőben legnagyobbbrészt tövön lesznek eladva s ez által e kerületben a termelési költségek nagyrészen elmaradnak, együttvéve eredményezik azt, hogy e czimen 1897. évvel szemben 120.215 frttal kisebb szükséglet állott elő.

13. *Épület- és műszerfavágatás és szállítás* rovaton 156.431 frt nagyobb szükséglet mutatkozik, miután a besztercze-

bányai erdőigazgatóság, valamint a lipitújvári főerdőhivatal kerületében az épület- és műszerfa házilag fog termeltetni, ezenkívül némi többszükséglet a máramaros-szigeti erdőigazgatóságnál is számba veendő, e mely többlet egyrészt az üzemtervek által megállapított nagyobb fahozamnak felel meg, másrészt azonban az általában költségesebb kiszállítás folytán szükséges.

14. *Fagyártmányok.* A besztercebányai erdőigazgatóság és zsarnóczai erdőhivatal kerületében a fagyártmányok házilag termelése felhagyatott s minthogy továbbá a vinkovcei főerdőhivatal kerületében a bükkfalpa készítésnél némi csökkenés fog bekövetkezni: az e czimen előirányzott költségeknél a kimutatott 65.651 frttal kisebb szükséglet állt elő.

15. *Faszéntermelés és szállítás.* A faszéntermelésnél szintén kevesebb szükséglet mutatkozik.

Az e czimen várható megtakarítás 2.985 frt az ungvári főerdőhivatal és a szászsebesi erdőhivatalnál mutató kisebb kereslettel áll összefüggésben.

16. *Erdőművelés.* Ezen a rovaton 15.439 frttal többet irányoztam elő, mint a mennyi 1897-re engedélyezett. A kimutatott többlet, úgy mint 1897-ben, 1898-ban is azon okból válik szükségessé, hogy a kopárok befásítására szolgáló erdei facsemeték, a selyemtenyésztés, valamint a gyümölcsfatenyésztés emelése céljából szükséges szederfacsemeték, illetőleg vad gyümölcs-alanyok fokozott mérvben tenyészteszenek.

Azonkívül kiváló sulyt kívánok helyezni arra is, hogy a gödöllői erdőhivatal kerületében nagyobb mérvű erdősítések fogatosítottassanak.

17. *Mellékhaszonvételek.* A szükséglet a viszonyoknak megfelelően 2.642 frttal nagyobb és pedig abból az okból,

mert a zsarnóczai erdőhivatal és a lipitújvári főerdőhivatal kerületében a téglá- és mésztermelés több költséget igényel, a m.-szigeti erdőigazgatóság kerületében pedig a bérépületeknél egyes elodázhatatlan helyreállítások válnak szükségessé.

18. *Üzleti épületek és szállítási eszközök.* Azon kerületekben, a hol a főhasználati termékek szállítását a kincstár házilagosan fogja eszközölni, több szállítási berendezés a kincstár által állítandó helyre, de azonkívül a kolozsvári erdőigazgatóság kerületében különösen az 1897. évi tavaszi árvizek okozta károk folytán az usztatás érdekében több rendbeli építkezés foganatosítandó, a zágrábi erdőigazgatóság és az otočáci erdőhivatal kerületében pedig a fakészletek kihozatala végett nagyobb mérvű utépítések fognak előfordulni, miért is 12.172 forintnyi több szükséglet állott be.

19. *Anyagok és termények* vásárlása rovatán 4.665 frttal kevesebbet irányoztam elő, miután a szászsebesi erdőhivatal kerületében az 1897. évinél kisebb tűzifamennyiség kerül megvétele, azonkívül a m.-szigeti erdőigazgatóság kerületében a gabonaszükséglet előreláthatólag kisebb leend.

20. *Leltári tárgyak beszerzése.* Az előrelátható szükséghez képest 648 frt kisebb szükséglet várható.

Bevételek.

1—6/a) rovat.

1/a) *Tűzifa eladás* rovaton azon erdőhatóságoknál, a melyeknél, a mint az a kiadások megfelelő rovatánál is említve van, nagyobb tűzifatermelés terveztetik, a bevétel megfelelő emelkedést tüntet elő. Miután azonban egyrészt a kolozsvári erdőigazgatóság kerületében a magánverseny

miatt a kincstári faanyag keresletében csökkenés állott be, másrészt pedig a lugosi és apatini kerületekben a telepítésre szánt területek irtása jórészt be van fejezve és végül, mert a bustyaházai erdőhivatal és a lippai főerdőhivatal kerületében a tűzifavágások tövön fognak eladatni és ennek folytán az a kiadás, mely különben is mint bevétel újból szerepel, elesik, ezen a rovaton 120.205 frttal kisebb bevételt irányoztam elő.

b) *Épület- és műszerfa.* A besztercebányai erdőigazgatóság, valamint a lipótújvári főerdőhivatal kerületében az épület- és műfa házilag termelése s így eladási árának az előállítási költségek megtérítésével való számbavétele folytán ezen a rovaton 219.656 frttal nagyobb bevételt vettem számba, mint 1897. évben. Ez a többlet azonban csak az által éretik el, hogy az 1898. évben is, úgy mint 1897-ben történt, a rendes hozamon felül még oly túlkoros tölgyállatok eladása is terveztetik, melyek az előbbi években kereslet hiánya miatt eladhatók nem voltak.

c) *Fagyártmányok* rovatán 71.329 frttal kevesebb bevételt kellett előirányoznom és pedig azon okból, mert a besztercebányai erdőigazgatóság és a zsarnóczai erdőhivatal kerületében a fagyártmányra alkalmas haszonfa gömbölyü állapotban fog eladatni.

d) *A faszénnél* 1.493 frt bevételi többlet irányoztatott elő, a mely többlet a soóvári erdőhivatal, illetőleg a diósgyőri uradalom javára esik.

A faértékesítést illetőleg ezuttal is megemlíteni kívánom, hogy az 1897. évi költségvetés benyújtása alkalmával megjelölt elvet, hogy a megtartandó árverések által a kis- és középkereskedőknek módot és alkalmat kívánok nyújtani

ahhoz, hogy faszükségeit a kincstári erdőkből közvetlenül vehessék, a jövőre nézve is fentartani kívánom.

2. *Mellékhaszonvételek* rovatán mutatkozó 1.989 frt többlet a legelőterületek kedvezőbb értékesítésének folyománya.

3. *Anyagok és termények* rovatán az előreláthatólag értékesíthető anyagmennyiség kisebb voltára való tekintettel az 1897. évi bevételeknél 6.586 frttal kevesebb volt előírányozandó.

5. *Térítmények* rovatán az előreláthatólag értékesíthető anyagok mennyiségeire való tekintettel 1.175 frttal kisebb eredményt kellett előírányoznom.

6. *Egyéb bevételek.* Az ezen rovaton kitüntetett 16.698 forint többlet az erdőkártérítések után, valamint az árvai közbirtokossági uradalom által teljesítendő nagyobb befizetések folytán várható.

6/a) *Perköltések.* A valószínűleg bekövetkező költség megtérülésre való tekintettel 486 frttal nagyobb bevétel volt előírányozható.

Jelentés

az erdővásárlási alap állapotáról.

Az 1884. évi XXVI. t.-cz. 1. §-a rendelkezése alapján az urbéri rendezés következtében, avagy törvényhozási engedély alapján eladott állami erdők faállományáért befolyt pénzről és ennek felhasználásáról az 1896. évet illetőleg, a következőket van szerencsém jelenteni.

Bevétel.

Az 1895. év végeig eladott erdők területe 37.105.566 kataszteri holdat tesz ki.

Maradvány volt 1895. év végével:

Takarékbetétekben	---	---	---	431.612	frt	31	kr.
1895. év végével bevételi hátra-							
lékban	---	---	---	389.615	«	93 ¹ / ₂	«
Vasuti törzsrészvényekben	---	---	---	705.600	«	—	«
Regale kötvényekben	---	---	---	1350	«	—	«
				<hr/>			
				Összesen:	1,528.178	frt	24 ¹ / ₂ kr.

Az 1896. évi bevételek a következők:

1. Neuschlosz Károly és fia
 czég fizetett a vojloviczai erdőterü-
 leten letarolt fatömeg ára fejében
 esedékes 16.801 frt 40 kr. részlet
 után 1895. 1/III—26/X-ig 6⁰/₀ ké-
 sedelmi kamat fejében

669 frt 23 krt.

2. A gödöllői m. kir. erdő-
 hivatal kerületében levő «Langen-
 thal» nevű erdőrészben, az üzemen
 kívül termelt faanyagának a keze-
 lési költségek levonása után fen-
 maradt vételára fejében befolyt...

120 frt 10 kr.

3. Bikis község által fizetendő,
 a község által megvett 254·59 hold
 majorföldeken levő cserjék értéke
 fejében

415 frt 20 kr.

4. Az apatini m. kir. erdő-
 hivatal által Fernbach Bálint zom-
 bori lakosnak eladott 29.141 hold
 «Ondrusek» szigeti területen levő
 faállomány vételára fejében befi-
 zettetett

700 frt 03 kr.

5. Az apatini m. kir. erdőhivatal kerületében telepítési célokra kihalított 167·3 hold területen letarolt fatömeg ára fejében befolyt	8.850 frt — kr.
6. A görgény-üveg-csüri telepések fizettek vételár hátralékok után késedelmi kamatok fejében	288 frt 08 krt.
7. 8. bogojevai telepések fizettek szintén késedelmi kamatok fejében	248 frt 01 krt.
9. Takarékbetétek utáni kamatok	16.951 « 46 «
10. Regale kötvények utáni kamatok	60 « 74 ¹ / ₂ «
11. A tátralomniczi nyaraló telepen eladott 33·76 hold villatelkek vételárából az erdővásárlási alapnak megtérített	3275 frt 27 kr.
12. Különféle bevétel	4 « 49 «
13. Takarékbetétek	12.963 « 48 «
14. Vasuti törzsrészcvények értéke	328.000 « — «
14. Idegen pénzek	757 « 36 «

1896. évben tehát eladatott 484·79 kataszteri hold erdő és a bevétel 373.303 frt 45¹/₂ kr.

Az 1896. év elején volt álladékkal együtt 37.589·356 kataszteri holdat tesz az eladott erdők területe, az összes bevétel pedig 1,901.481 frt 70 kr. (Ebből 295.064 frt 16¹/₂ kr. a bevételi hátralékra esik.)

Kiadás.

Az 1895. év végeig megszerzett birtokok területe 72.222·782 kataszteri holdat tesz ki.

Az 1895. év végén a terhelő kiadási hátralék volt --- --- --- 135.918 frt 74 kr.

Az 1896. évi kiadások a következők.

1. A gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületében levő visegrádi kincstári erdőbirtokok közé beékelt 10·47 hold rét és 6·56 hold irtványföld megvásároltatott, ennek vételára --- --- --- --- --- 3489 frt 22¹/₂ kr.

2. Különbféle kiadások czimén Brüll Henrik és fia czégnek egyezségileg kifizettetett a tereselpataki kincstári erdőkből szállítandó tűzifára vonatkozó üzlet megszüntetéseért --- --- --- --- --- 16.520 frt — kr.

3. Az «Egyesült fővárosi takarékpénztárba» gyümölcsözésre elhelyezett --- --- --- --- --- 12.963 frt 48 kr.

4. Vasuti törzsrészvényekért kifizettetett --- --- --- --- --- 328.000 frt — kr.

5. Idegen pénzek visszatérítése --- --- --- --- --- 757 « 36 «

Az 1896. évben megszerzett birtokok területe 17·03 kataszteri holdat tesz ki és az 1896. évi kiadások összege, a m. é. hátralékkal együtt --- --- --- --- --- 497.648 frt 80¹/₂ kr.

Az 1896. év elején volt álladékkal együtt a megszerzett erdők területe 72.239·812 kat. hold és a kiadások összege 497.648 frt 80¹/₂ kr. (Ebből a kiadási hátralék 111.638 frt 74 kr.)

Vagyon állás 1896. év végén.

összes bevétel	---	---	---	---	1,901.481	frt	70	kr.
összes kiadás	---	---	---	---	497.648	«	80 ^{1/2}	«

Az összes tisztavagyon 1896. év végén 1,403.832 frt 89^{1/2} kr. és pedig:

Az 1896. évi készpénz-								
maradvány	---	---	---	---	---	frt	---	kr.
Államkötvényekben	---	---	---	---	1.350	«	---	«
Bevételi hátralékban	---	---	---	---	295.064	«	16 ^{1/2}	«
Vasuti törzsrészvényekben	---	---	---	---	1,033.600	«	---	«
Takarékbetétekben	---	---	---	---	185.457	«	47	«
					Összesen:	1,515.471	frt	63 ^{1/2} kr.
Levonva a kiadási hátralékot	---	---	---	---	111.638	«	74	kr.
Marad tiszta cselekvő vagyon	---	---	---	---	1,403.832	frt	89 ^{1/2}	kr.

II. Állami kezelésbe átvett községi erdők.

Az állam által kezelt községi erdők 1898. évi kiadásai összesen 398,676 forinttal, bevételei pedig 281,855 forinttal vannak előirányozva.

Összehasonlítva ezeket az összegeket, az 1897. évi költségvetés megfelelő adataival, a kiadásoknál 48,021 frt, a bevételeknél pedig 23,667 frt többlet mutatkozik, vagyis a tiszta kiadás emelkedésének többlete 24,354 frtot tesz.

Ennek a többletnek egy jelentékeny részét az állami kezelésnek több vármegyére történt kiterjesztése folytán voltam kénytelen az előirányzatba felvenni.

A községek, volt urbéresek, közbirtokosságok, kisebb egyházak és iskolák birtokában levő erdők okszerű kezelésének biztosítása céljából ugyanis az illető törvényhatóságok sürgető kérelmére Máramaros, Zólyom és Temes

vármegyékben, az összes községi stb. erdőket, továbbá Krassó-Szörény vármegyében a volt urbéresek erdeit és végül Temesvár sz. kir. város erdeit, időközben az állam kezelésébe voltam kénytelen átvenni. Máramaros vármegye érdekelt birtokosai azonban az összesen 23,086 frttal előirányzott kezelési költségekből ez idő szerint megerősítéssel is csak 14,500 forintot képesek megtéríteni, az átvétel tehát, melyet a szóban forgó erdők igen kedvezőtlen gazdasági viszonyai elkerülhetetlenné tettek, csak úgy történhetett meg, ha az ezen összegen felül még szükséges 8,586 frt kiadásról egyelőre az állam gondoskodik.

Emeltem továbbá az állam költségén fentartott csemetékertek költségeit is 10,000 frttal, mivel a meglevő csemetékertek a kopárterületek beerdősítésére és a szegényebb községek és volt urbéresek erdősítéseinek előmozdítására szükséges csemete készleteket nem képesek kellő mennyiségben szolgáltatni; s ezen kívül a selyemtenyésztés emelése érdekében az eperfa csemetekertet is szaporítanom kell.

A kiadások többletének többi része az 1897. évi költségvetéshez képest néhány kezelési rovatnál csekély mértékben emelkedett szükséglet fedezésére fog szolgálni.

A mi az egyes rovatoknál mutatkozó eltéréseket illeti, ezek indokolására a következőket van szerencsém előadni.

Kiadások.

Kezelési kiadások. 1—8. rovat.

1. *A személyes járandóságoknál* az 1897. évi költségvetéshez képest 33,569 frt többlet van felvéve. Ebből az összegből azonban 12,410 frt csak látszólagos többlet, mely a 9. (erdőrendezési) rovat alatt meg van takarítva, s onnan ered, hogy mint már a kincstári erdők költség

előirányzatának indokolásában említeni szerencsém volt, a műszaki díjnoki intézményt megszüntetni s illetve a műszaki díjnokokat gyakornokokká kinevezni szándékozván: ezeknek segélydíjait ezen rovat alatt vettem fel, de egyidejűleg a műszaki díjnokoknak jelenlegi 365 frttal számított és egészben 12,410 frtot tevő javadalmazását a 9. rovat alatt, hol eddig előirányozva volt, töröltem.

A tulajdonképeni többlet tehát 23,119 frt. Ebből 16,283 frt a Máramaros, Zólyom, Krassó-Szörény, Temes vármegyék és Temesvár sz. kir. város erdeinek állami kezelésbe vétele folytán rendszeresített erdőtisztai állásokra, nevezetesen 1 erdőmester, 3 főerdész, 6 erdész, 2 erdészjelölt, 2 erdőgyakornok fizetésére, lakpénzére, fa- és földjárandóságára esik. Ez a kiadási többlet azonban az előbb említett vármegyék és város által fizetett kezelési költség átalányban fedezetét találja.

További 500 frt a központi igazgatásnál alkalmazott erdőtanácsos, az ugyanott alkalmazott 2 főerdész és a beszterczei m. kir. erdőigazgatóságnál alkalmazott erdőszámvizsgáló fizetésének rendezésére szükséges, 4,590 forint pedig a műszaki díjnoki intézmény megszüntetése folytán helyettük rendszeresítendő erdőgyakornoki állások javadalmazására esik, 1,055 frt a személyes járandóságok részletezésénél a volt naszódvidéki községek (a beszterczei m. kir. erdőigazgatóság) költségvetéséből vétetett át s a nevezett községek által fedeztetik.

Végül a még hátra levő 691 frt többkiadást a tűzifaárak emelkedése folytán tűzifa megváltásokra kellett felvennem.

2 Az irodabér, irodaszolgatartási és irodai átalányoknál az 1897. évi költségvetéshez képest 3,668 frt többlet van felvéve, miből 2,460 frt a fentebb említett vármegyékben

szervezett erdőhivatal és erdőgondnokságok irodáinak ellátására, 1,208 frt pedig a fokozott erdőrendezési munkákat folytán több erdőgondnokságnál szükségelt nagyobb irodai helyiségek bérletére esik. Ezen többletből 2,460 frt az ujonnan állami kezelésbe átvett s fennebb említett vármegyék által fizetett kezelési átalányban fedezetét találja.

3. *Az egyéb irodai költségeknél* mutatkozó 290 frt többlet az ujonnan szervezett erdőhivatal és erdőgondnokságok e nemü költségei miatt állott elő, s az ujonnan állami kezelésbe átvett erdők birtokosai által fizetett kezelési költségben fedezetét találja.

4. *A lótartási átalányoknál* felvett 3,950 frt többlet az ujonnan szervezet állásokra esik, mely összegből 2,967 frt az illető birtokosok által fizetett kezelési költség átalányban még fedezetet talál, ellenben 983 frtot az államnak kell fedezni.

5. *Az egyéb utazási költségeknél* felvett 6,674 frt többletből 4,090 frt az ujonnan szervezett állásokat ellátó erdőtisztek napidíjaira és utiköltségeire esik, 2,584 frt pedig az előző évek tapasztalatai alapján irányoztatott elő.

6. *A kezelési épületek fentartásánál* mutatkozó 21 frt többlet az előreláthatólag felmerülő több szükségletnek megfelelően vétetett fel.

7. *A jutalmak és segélyeknél* mutatkozó 300 frt többlet az ujonnan szervezett állásokra való tekintettel vétetett fel.

8. *Az egyéb előre nem látott költségeknél* mutatkozó 190 frt többletből 125 frt az ujonnan szervezett erdőhivatal és erdőgondnokságok e nemü szükségletére esik, 65 frt pedig az előreláthatólag felmerülő több szükségletnek megfelelően irányoztatott elő.

Erdőrendezési és egyéb dologi kiadások.

(9—12. rovat.)

9. *Az erdőrendezésnél* az 1897. évi költségvetéshez képest felvett 11,063 frt kevesebb kiadás onnan ered, hogy, mint már fentebb említettem, a műszaki dijnoki intézményt megszüntetni és a műszaki dijnokokat gyakor-nokokká kinevezni szándékozván, egyfelől azoknak eddig ezen a rovaton előírányzott 12,410 forintnyi napidijait itt töröltem, illetve a személyes járandóságok rovata alatt előírányzott segélydíj-összegbe helyeztem át, s ezen kívül az 1897. évi költségvetésben már tárgyalt hivataloknál is 215 frttal apasztottam a költségeket, másfelől azonban az ujonnan állami kezelésbe vett erdőknél az erdőrendezési munkálatokkal kapcsolatos kiadások fedezésére 1,562 frtot vettem fel.

10. *A csemetekertek és erdősítéseknel* felvett 10,000 frt többlet, mint fentebb említettem, a gyömölcsfaalanyok nevelésére, a selyemtenyésztés érdekében telepített eperfa csemetekertek kiterjesztésére és a szegény községeknek és kisebb erdőbirtokosoknak erdei facsemetékkel nagyobb mértékben való ellátására szükséges.

11. *A leltári tárgyak beszerzésénél* mutatkozó 467 frt többletből 441 frt az ujonnan szervezett erdőhivatalra és erdőgondnokságokra esik; a többi 26 frtot pedig az e czimen előreláthatólag felmerülő több szükségletnek fedezésére kellett felvenni.

12. *Az egyéb előre nem látható dologi és erdőrendezési kiadásoknál* az ujonnan szervezett erdőhivatal és erdőgondnokságok e nemű szükségletére 65 frtot kellett felvennem, ellenben a régi erdőgondnokságoknál a kiadásokat e czimen 110 frttal apaszthattam, s így e rovat alatt a szükséglet az 1897. évihez képest 45 frttal kevesebb.

Bevételek.

(1., 2. rovat.)

1. *A vármegyék és városok által fizetett kezelési költség átalányok* czimén felvett 25,205 frt több bevétel onnan származik, hogy az ujabban állami kezelésbe vett erdők után Temesvár sz. kir. város, Krassó-Szörény, Temes, Máramaros és Zólyom vármegyék 22,100 frt, Arad vármegyében a hódos-bodrogi gör. keleti zárda 124 frt, és Pozsony vármegyében Somorja város 212 frt kezelési átalányt fizetnek, továbbá a besztercei m. kir. erdőigazgatóságnál 3,620 frtot a magasabb kiadások arányában fel kellett venni, míg ellenben a fehértemplomi 14. sz. vagyonközségnél a kisebb kiadás arányában 751 frtot és Torda-Aranyos vármegyénél az állami kezelésbe át nem vett erdőtiszt fizetésének emelése folytán 100 frtot ki kellett hagyni.

2. Az egyéb bevételek allatt 1,538 frttal kevesebb irányoztatik elő, mint az 1897. évben és pedig azon okból, mivel az eddig, a fehértemplomi 14. számú vagyonközségnél Versecz város erdejének kezelése érdekében szükséges utazásokra felvett 630 frtot Versecz, Temesvár sz. kir. város, Krassó-Szörény és Temes vármegyék alatt irányozván elő, az ezen összeg fedezésére szolgáló 500 frtot ezen a rovaton el kellett ejteni, továbbá Szolnok-Doboka vármegyében az üzemrendezési költségek megtérítéséből várható bevételeket 540 frttal és Ujvidéken a mezőgazdasági haszonvételek után remélhelő béreket a szerződéseknek megfelelően 748 frttal leszállítani kellett; ellenben Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegyénél a váczi püspöki uradalomtól bérbevett épületek és földek albérletéből 150 frt, valamint Torda-Aranyos vármegyénél az állami

kezelésbe át nem vett erdőliszt fizetésének emelése folytán 100 frt több bevétel volt előirányzandó.

III. Erdőfelügyelőségek.

Kiadás, 3. czim.

Az erdőfelügyelőségek 1898. évi előirányzatába az 1897. évre megállapított költségvetésből eltérőleg 980 frttal kisebb kiadást azon okból vettem fel, mert a központi személyzetnél az országos főerdőmesternek a V. fizetési osztály 2-ik fokozatába történt kinevezése — és egy főerdőtanácsosnak a személyes pótlék megszűnése mellett a VI. fizetési osztály 1-ső fokozatába történt előléptetése következtében 1,500 frttal kisebb, ellenben az 1893. évi IV. t.-cz. 19. §-a értelmében a főerdőfelügyelő és az erdőtanácsos illetményeinek rendezésére 400 frttal és az alerdőfelügyelők beosztása folytán a lakpénzeknél 100 frttal nagyobb kiadást irányoztam elő.

IV. Erdőőri szakiskolák.

Kiadás, 4. czim. Bevétel, 2. czim.

Az erdőőri szakiskolák 1898. évi előirányzatába az 1897. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg 1,925 frt nagyobb kiadást irányoztam elő.

Ezen többlet indokolására van szerencsém előadni, hogy az erdőőri szakiskolák fokozatos fejlesztése mellett, az általuk használt épületeket nagyobb mérvben javíttatni és átalakítani, valamint részben újakat felállítani szükséges, továbbá a görgény-szt.-imrei és liptó-ujvári erdőőri szakiskolák kezelése alatt álló és üzemterv szerint kezelendő tanulmányi erdők fahozama az illető erdőőri szakiskola tűzifa szükségletét és a tisztviselőknek természetben kiszolgáltatandó tűzifa illetményeit nem fedezvén, a szükséges

tüzifa mennyiséget a kincstári erdőktől kell beszereznem, végül a vadászerdei erdőőri szakiskolai kezelése alatt álló tanulmányi erdő fahozamának értékesítése tekintetéből — minthogy a vállalkozóval a kötött szerződés 1897. év végével lejárt, — a tervezett házi kezelés költségeit előirányoznom kellett.

Az erdőőri szakiskolák bevételei az 1898. év előirányzatba az 1898. évre megállapított költségvetéstől eltérőleg 2,500 frttal nagyobb összeggel vétettek fel, mivel Szeged és Szabadka szab. kir. városok által a királyhalmi m. kir. erdőőri szakiskola felállítása alkalmával 6, illetőleg 3 növendék után biztosított és több növendéknek saját költségére történendő felvétele folytán fizetendő díjakat az eddigi tapasztalatok szerint 2,500 forinttal kellett előirányoznom.

V. Országos erdei alap.

Kiadás, 5. czim. — Bevétel, 3. czim.

Az országos erdei alap 1898. évi előirányzata az 1897. évre megállapított költségvetéstől nem tér el.

A költségvetésbe felvett összeg, tekintettel a kopár területek nagyobb mérvű befásításának előmozdítása végett nagyobb mennyiségben kiosztandó facsemeték termelési költségeire és több új csemetekert tervezett felállítására, valamint a tervbe vett erdészeti kísérleti ügy segélyezésére, mint elkerülhetlenül szükséges kiadás előirányozandó volt.

Állami segély kopár területek befásítására.

Kiadás, 6. czim.

Ő császári és apostoli királyi Felségének 1896. évi november hó 26-án tartott legkegyelmesebb trónbeszédében kifejezést nyert azon általános óhaj, hogy a folyamszabályozási munkálatok eredményének biztosítása végett a kopár területek befásítása fokozott erővel történjék.

Az erdőtörvény 165., ill. 177. szakaszai szerint a kopár területek befásítását az állam előmozdítja: a beerdősítendő területek adómentessé tételével, mag és csemeték ingyenes kiosztásával, pénzsegélyek és pénzkölcsönök engedélyezésével.

A csemeték termelésével és azok ingyenes kiosztásával járó költségeket az országos erdei alap 1898. évi előirányzatába vettem fel, míg a kilátásba helyezett állami kedvezmények közül a magvak ingyenes kiosztásával járó költségek, pénzsegélyek és pénzkölcsönök fedezésére az 1879. évi XXXI. t.-cz. 177. szakaszának 6. és 7. bekezdése értelmében 50,000 frtot irányoztam elő államsegély czimén, mivel a közérdekből elrendelt befásítási munkálatoknál kilátásba helyezett pénzsegélyek, a «Mezőségen» Coronini község határában, a hevesmegyei Tarna patak mentén, a Nógrád vármegyei Tiszovnyik völgyben, a piliscsabai katonai tábor felett és Nagy-Küküllő vármegyében elterülő kopár területeken már megkezdett és szép eredményekre jogosító befásítás folytatásával járó kiadások, valamint a fiumei Karst vidékén legközelebb elrendelendő befásítás költségei az országos erdei alap bevételeiben fedezetet nem találnak.

Tekintettel a befásítás közgazdasági fontosságára és annak a folyam-szabályozási munkálatokra gyakorlandó eredményére, tisztelettel kérem ezen összeg engedélyezését.

Magyar erdészeti kísérleti állomások.

Irta: *Bund Károly* m. kir. erdészjelölt.

Egyesületünk már a múlt évi december hóban tartott közgyűlés alkalmával értesült a földmivelésügyi miniszter ur leirataiból arról, hogy az erdészeti kísérleti állomások szervezésének kérdése a megoldás küszöbére

jutott, ugyannyira, hogy a kísérleti állomások még ez év elején megkezdhetik működésüket. Amit a ministeri leiratok kilátásba helyeztek, arról ma már mint megtörtént tényről emlékezhetünk meg s nem mulaszthatjuk el, hogy midőn a jelen füzet «Erdészeti Rendeleték Tára» cz. rovatában *a magyar erdészeti kísérleti állomások működési szabályzatát* egész terjedelmében közöljük, erőteljes fejlődésben lévő erdészetünknek ez újabb nagy jelentőségű vívmányával bővebben ne foglalkozzunk.

Az erdészeti kísérleti állomások létesítésével erdőgazdaságunk egy új szervet nyert, mely előrehaladását, fejlődését nemcsak hathatósan előmozdíthatja, hanem hivatva lehet arra, hogy haladásának, fejlődésének új utakat nyisson, számára sok tekintetben új irányokat jelöljön. Nincs is talán tudomány, melynél az elmélet egymagában annyira elégtelen volna nagy eredmények elérésére, mint az erdészetnél, a hol csakis a gyakorlatilag kipróbált elméleti tételeket tekinthetjük oly épületkönek, mely az erdőgazdaság nagy épületét tökéletesebbé, teljesebbé teszi. De viszont talán nincs is tudomány, a melynél az eredményre, a sikerre annyi különféle tényező bírna befolyással, mint az erdőgazdaságban, nincs tehát tudomány, a hol az elért eredmény szülő okait képező tényezők gondos mérlegelésére oly nagy szükség lenne, abból a célból, nehogy az eredmények egészen tévesen valamely tényleg csak mellékes körülménynek tulajdoníttassanak. Ennélfogva éppen az erdészetnél kell óvakodnunk attól is, nehogy egyes sikeres gazdasági műveletekből levonható következtetéseket általánosítsunk s itt van leginkább szükség arra, hogy az elmélet és a gyakorlat szorosán karöltve járjon s evégből a kettő közt mellőzhetlenül szükséges benső kapcsolatot a rendszeres kísérletek segélyével

mennél bensőbbé tegyük. Csak a rendszeres kísérlet bírja a megtévesztő mellékkörülményeket valódi értékére leszállítani vagy kiküszöbölni, csak ez nyújt az elméletnek biztos alapot következtetéseinek levonására.

Nálunk eddig a kísérletügy az erdőakadémián kívül kiválóbban az erdőőri szakiskoláknál és egyes erdőgondnokságoknál volt gondozva, de hiányzott az mint különálló intézmény, mely az erdőgazdaság alaptételeit a fentt jelzett uton kereste volna, pedig éppen hazánk erdőgazdaságának van számos olyan különleges jellemvonása, melyek már eddig is gyakran gátját vetették annak, hogy a külföldi kísérleti állomások kutatásainak eredményét egyszerűen honunkra is kiterjesszük, másfelől olyan is van elég, a melyek minket teljesen önálló kutatásokra utalnak, melyek tehát a magyar erdészeti kísérleti ügyre önálló új feladatokat fognak róni.

Igy a földmívelési minister urnak ama rendelete, a melylyel az erdészeti kísérleti ügyet hazánkban szervezi, kétségtelenül nagy hízagot pótol.

Az erdészeti kísérleti ügy kérdése már régebben foglalkoztatta az intéző köröket. Az első nyomósabb intézkedés e téren akkor történt, a mikor az új erdőakadémia építésénél figyelemmel voltak arra, hogy az új épületben a kísérleti állomásnak is legyen helye. Kevéssel utóbb (1892-ben) a földmívelésügyi kormány Vadas Jenő erdőakadémiai tanárt Ausztriába és Németországba küldte az erdészeti kísérleti ügy tanulmányozása czéljából. Vadas tanulmányutjának eredményeként részletes javaslattal lépett a földmívelésügyi ministerium elé s abban az erdészeti kísérleti állomások szervezését kimerítően tárgyalta*).

Az 1893. évben az erdészeti kísérleti állomások nem-

*) L. az „Erdészeti Lapok“ 1893. évi VII. és VIII. füzetében.

zetközi szövetkezetének Bécsben tartott első kongresszusán a magyar erdészet képviselőjében megjelentek Söltz Gyula, akkor máramaros-szigeti erdőigazgató, báró Feilitzsch Arthur kir. erdőfelügyelő, Tavi Gusztáv erdőtanácsos és Vadas Jenő erdőakadémiai tanár. Jelentésükben a kongresszuson tapasztaltak alapján ők is sürgősnek jelezték az erdészeti kísérleti ügynek honunkban való szervezését.

A kérdés megoldása elé azonban ismét akadályok gördültek s az ügy csak akkor jutott igazán helyes mederbe, a midőn az Országos Erdészeti Egyesület, mint erre leghivatottabb társadalmi tényező, ezt is erélyesebben felkarolta és az 1896. évi országos erdészeti gyűlésen ezt a kérdést is kitűzvéen tárgyalásra, a gyűlés Vadas előadása alapján egyhangulag elfogadott határozati javaslatban kimondotta, hogy «az erdészeti kísérletügy mielőbbi szervezése a magyar erdők, mint a nemzet vagyonosodását előmozdító kincs értékének fokozása s ennél fogva az erdőgazdaság jövedelmének gyarapítása szempontjából feltétlen szükségét képez». A korábbi sikertelen tárgyalásoknak újra meg újra megszakadt fonala ugyanis ama felterjesztés kapcsán, melyet egyesületünk az országos erdészeti gyűlés határozatai ügyében a földmivelésügyi ministeriumhoz intézett, ismét felvétellett s le is bonyolítottatott egészen. Darányi Ignác dr. földmivelésügyi minister ur nevéhez fűződik tehát az az érdem is, hogy az erdészeti kísérletügy régen vajudó kérdése az illetékes szakférfiak javaslata alapján megoldatván, a magyar erdészet ezzel is nagy lépést tett a haladásnak útján, melyen a külföld régóta működő kísérleti állomásaival minket már messze megelőzött.

A kísérleti állomásaink működési szabályzatából kitűnik, hogy a Selmeczbányán létesített központi erdészeit

kísérleti állomáson kívül a négy erdőőri szakiskola mindegyike, mint külső erdészeti kísérleti állomás, a központi állomás vezetése alatt szintén szerepelni fog, a nélkül azonban, hogy önálló működésük kizáratnék. Hogy az állomásoknak ez a térbeli eloszlása mily előnyös, arra reámutatott már Vadas az 1896. évi erdészeti gyűlésen tartott előadásában.

A központi erdészeti kísérleti állomás, ámbár vezetője erdőakadémiai tanár és helyiségei is az erdőakadémia épületében lesznek, mégis közvetlenül a földmivelésügyi ministerium fenhatósága alatt áll. Ez önként következik abból a körülményből, hogy az erdészeti kísérletügy költségeit az országos erdei alap és részben a kincstári erdőhatóságok fogják fedezni.

Az erdőakadémiával tehát csakis szellemi kapocs fogja a kísérleti állomást összefűzni; hogy azonban ez a kapocs minél bensőbb legyen s hogy az erdőakadémiai tanárok teljes erővel istápolják ismereteikkel ezt a fiatal, a kezdet nehézségei előtt álló intézményt, azt az ügy érdekében bizonyára maguk a mi lelkiismeretes és buzgó tanáraink is annyira kívánatosnak fogják ismerni, hogy e tekintetben semmiféle aggályunk nem lehet.

A működési szabályzat a kísérleti állomások igazgatási ügykörét lehetőleg egyszerű alapokra helyezik, azért, hogy a kísérleti állomások személyzete idejét minél inkább az ő tulajdonképeni hivatásának szentelhesse. S ez igen helyesen van így, mert ha a tulságba vitt *«hivatalos szellem»* rendes körülmények között is megbéníthatja a tudományos tevékenységet, mennyivel inkább kell éppen a központi erdészeti kísérleti állomás vezetőjét abba a helyzetbe juttatni, hogy igazgatási hivatalos ügyek túl ne terheljék, annyival inkább, mert ő az erdőakadémián is

három oly tárgyat ad elő, melyek tananyaga minden más erdészeti főiskolán legalább is két tanár közt van felosztva. Az erdei kísérletek végzésére szükséges kísérleti területek kijelölésére első sorban majd a kincstári erdők szolgálnak s erre való tekintettel a szabályzat értelmében a kísérleti állomások és az erdőhatóságok, illetve erdőgondnokságok közvetlenül érintkeznek egymással s a kincstári erdőtisztek közreműködése is lehetőség szerint meg van könnyítve.

A kincstári erdőhatóságok bevonásával azonban nem elégedhetik meg a kísérleti állomás. A nagy Alföldön és Dunántul nincs kincstári erdő, pedig ezeket a területeket az erdészeti kísérleteknél figyelmen kívül hagyni nem lehet. Idővel tehát a kísérleteket magánbirtokokra is ki kell terjeszteni és nem kétkedünk abban, hogy erdőbirtokosaink azt a néhány holdas kísérleti területet szívesen rendelkezésére bocsátják a kellő időtartamra a kísérleti állomásnak, hiszen anyagi megterhelhetőségükkel ez nem jár s midőn így a magyar erdőgazdaság ügyét szolgálva hazafias tettet végeznek, úgy lehet saját érdekeiket is előmozdithatják.

Az erdészeti kísérleti állomások működési szabályzatának X. fejezete szerint a «kísérleti állomások tevékenysége elsősorban a gyakorlati erdőszetre közvetlen kihatással bíró kérdésekre terjesztendő ki és erdőszet-természettudományi kísérletek és kutatások kezdetben csak oly terjedelemben veendőek elő, a mennyire az a gyakorlati kísérletek eredményeinek tudományos megvilágítására szükséges, illetve ezektől függetlenül a kísérleti állomás személynete és az erdőakadémiai tanárok részéről a gyakorlati kísérleti ügy s illetőleg a tanári hivatás csorbitása nélkül a rendelkezésre álló eszközökkel teljesíthetők».

Tudatában annak, hogy mily számos égető kérdés vár honunkban a gyakorlati erdészeti körében mielőbbi feleletre, természetesen kell találnunk, ha a szabályzat első sorban a gyakorlati kérdésekre fektet súlyt. Hogy e mellett a kísérleti állomások személyzete természettudományi kutatásokat is gyakran fog végezni, azt könnyű belátni, ha megfontoljuk, hogy a gyakorlati és a tudományos kutatások között biztos határt vonni nem lehet.

Igy pl. ha egy erdőbirtokos, kinek erdejét egy közeli kohónak a füstje megrontja, avval a kéréssel fordul az erdészeti kísérleti állomáshoz, hogy a károsodást erdejében állapítsa meg, ugy ez bizonyára gyakorlati kérdésnek minősíthető, mely azonban *növény - phisiologiai*, illetőleg *pathologiai* vizsgálatok nélkül el nem dönthető. S bizonyára senki sem fogja a kísérleti állomás szemére vetni, hogy a gyakorlatiasság határát átlépi, ha ily alkalommal a felmerült kérdésnek szűkre szabott keretét túllépve a kohófüst által okozott károkkal általánosabb szempontból is foglalkozik.

A földmivelésügyi miniszter a központi erdészeti kísérleti állomás vezetésével Vadas Jenő m. k. erdőtanácsost és erdőakadémiai tanárt bizta meg. Az Erdészeti Lapok olvasói előtt ismeretes az a tevékenység, melyet Vadas a magyar erdészeti kísérleti állomások létesítése érdekében már évek óta kifejti, s így teljes bizalommal engedhetjük át magunkat a megnyugtató hitnek, hogy hivatottabb kezekbe kísérleti ügyünk irányítását, vezetését bízni nem lehetett volna.

Ezeket tartottuk szükségesnek a kísérleti állomások működési szabályzatának megjelenése alkalmából elmondani s csak azt az óhajtást fűzzük hozzá, hogy erdészeti kísérleti állomásaink működése minél sikeresebb, eredménydusabb legyen!

Az erdőrendészeti áthágásokról és előfordulásuk korlátozásáról.

Irtá : *Cserny Győző* kir. alerdőfelügyelő.

Nem szenved kétséget, hogy a törvényhozás ténykedése egymagában még nem képes az erdőfentartásra és erdőápolásra nézve hasznos és előnyös állapotokat előteremteni, valamint az erre nézve káros behatásokat távol tartani. Csak egy avval párhuzamosan haladó és az állami hatalom kezébe letett pontos végrehajtással és megbízható felügyelettel érheti el a kitűzött célt.

Igy van ez más téren is s azért az állami, felügyeleti jog biztosítva van minden törvényben bizonyos fokig. Ezt a fokot, a felügyeleti és egyuttal beavatkozási jog mértékét, az országos közérdek állapítja meg. Így a mi erdőtörvényünkben is az a főelv irányadó, hogy az államhatalom beavatkozása és ellenőrzése az erdőkkel való gazdálkodásnál ne hasson mélyebbre, mint ezt az ország közérdeke okvetetlenül megkívánja.

Ebből az alapelvből kifolyólag az állami felügyelet az ország erdőségeinek termőhelyéhez, birtok- és vagyoni, illetve rendeltetési viszonyaihoz mérten többé vagy kevésbé beható s e tekintetben az állam felügyelete alá helyezett összes erdőket tán három főcsoportra lehetne fölosztani :

1. Az állami gondoskodás, illetve ellenőrzés a meglévő erdőállománynak fenntartására s az általa elfoglalt terület használhatóságának ily módon való folytonos megvédelmezésére s eként az állandó jövedelmezés biztosítására irányul. E célt erdőtörvényünk az irtás tilalmazásával és viszont az újra beerdősítés kötelezettségével törekszik elérni.

2. Az állami erdőfelügyelet szigorubb bizonyos kitett fekvésű és az alantfekvő területeket veszélyeztető erdőrészek-

nek és az elkopárosodás veszélyének kitett területeknek kezelésénél. A törvény az előbbi általánosabb jellegű korlátozásokon kívül emezeknek még bizonyos előre meghatározott terv szerént való óvatos használása és szigorú kezelése fölött őrökdi.

3. Az állami ellenőrzés és felügyelet legbehatóbb végre azon erdőkkel való gazdálkodásnál, melyek rendeltetésük szerint és birtokjogi természetüknél fogva bizonyos erkölcsi testületeknek és jogi egyéneknek egyenlő és tartamos erdőhasználatokat szolgáltatni vannak hivatva. Az ily erdőknek kezeltetésére a törvény szakképzett tisztviselőket rendel s mindamelltt a kezelést a hatóságilag felülbirált és jóváhagyott üzemtervek alapján ellenőriztetti.

Az említett tilalmak megszegését és kötelezettségek elmulasztását a jóváhagyott használati tervek be nem tartását s a birtokosnak egyéb törvényellenes cselekményeit a törvény «erdőrendészeti áthágásoknak» minősíti s az illető birtokosokat büntetés alá vonja.

Legyen szabad ezeknek az erdőrendészeti áthágásoknak előfordulásáról, idejében felderíthetésük nehézségeiről és lehető megakadályoztatásuk érdekében néhány szerény szót kockáztatnom.

*

Az elkövetett áthágásokról legmegbízhatóbb képet a földmivelésügyi m. kir. miniszternek a törvényhozás elé terjesztett évi jelentései nyujtanak.

Ezek szerint a legutóbbi évek alatt az erdőrendészeti áthágásoknak száma*) és a befolyt pénzbüntetések mennyisége látszólag növekedőben volt. A valóságnak azonban inkább az felel meg, hogy nem az áthágási esetek szapo-

*) Az 1895. évben 487 eset fordul elő, mely számból 239 eset után 14272 frtnyi összeg folyt be pénzbüntetés fejében az orsz. erdei alap javára.

rodtak, ami részben a felügyelet lazaságát tételezné fel, hanem a jelzett eredményt épen ellenkezőleg az a körülmény idézte elő, hogy az erdőrendészeti intézmény fejlődése tágabb teret hódítván, a felügyelet körültekintőbbé és szigorubbá vált s ennek következtében több eset fedezett fel s toroltatott meg.

Az áthágások megakadályozására és előfordulásuk lehető korlátozására közérdekből és a pénzbüntetések elkerülése végett minden törvényes módot és utat nemzetgazdasági és szocziális okokból is fel kell használni. A származó kár ugyanis nem állapítható meg azonnal érték szerint, hanem következményei csak későbbben nyilvánulnak és ezekben sokszor kiszámíthatatlanok.

Mégis, ugyhiszem, nagyon tévednénk, ha azt akarnók feltételezni, hogy az erdőrendészeti áthágásokat egyáltalán lehetséges lesz végleg megszüntetni és hogy eljön az idő, a mikor nem fognak előfordulni.

Tény azonban, hogy más oka volt, van most és lesz a jövőben is a törvényellenes cselekedeteknek.

Egy évtized előtt ezeknek főoka a haszonlesésen kívül az volt, hogy a törvényt nem ismerték. Most másként áll a dolog és kötve hiszem, hogy volna eset, melyben az erdőbirtokos — kivéven némely feltétlen erdőtalajon fekvő magánerdőnél — nem tudná, hogy törvényellenes erdőhasználatot tervez. Nem igen akad már vidék, melynek erről tudomása nem volna, mert még a legtávolabb völgybe is eljutott egy-egy erdőrendészeti áthágás megtorlásának hire.

Melyek tehát manap az erdőrendészeti áthágásoknak indító okai, mily eszközökkel kell azoknak megakadályozására törekedni és melyek e törekvésnek akadályai?

A fent említett s I. csoportba foglalt, feltétlen erdő-

talajon s futóhomokon álló erdők használatánál és kezelésénél előforduló törvényellenes cselekedetek az összes áthágásoknak átlag csak 5%-át képezik. Főleg abban nyilvánulnak, hogy a birtokosok többször gondatlanságból, ritkábban vétkes haszonvágyból irtásokat vagy engedély nélkül tarvágásokat követnek el, s aztán a törvény-szabta hat év multával a terület beerdősítését elmulasztják.

Oka ennek az eljárásnak a többek között az is, hogy ezen erdők birtokosai és különösen a kisebb birtokosok szakemberekkel, kik őket kellően utbaigazithatnák, nem rendelkeznek. Maguk pedig ritkán tájékozódnak helyesen, mert az említett erdőrészeket közül a feltétlen erdő-talajt elfoglalók az ő szempontukból eléggé szabatosan kijelölve nincsenek.

Sajnosan be kell vallanunk, hogy a kir. erdőfelügye-lősségi területek nagy kiterjedése az erdőbirtokok nagy számánál és területénél — végre a törvény, különösebb rendelkezései alá tartozó erdők felügyeletével járó, valóban nagymérvű teendőknél fogva: ezen erdők használata körül elkövetett törvényellenes eljárás a törvény tiszteletének és végrehajtásának rovására többször felfedezetlenül marad.

A tájékozatlanságon kívül itt is a legfőbb nehézség a kisebb és a kevésbé művelt erdőbirtokos osztály leg-nagyobb részének örökölt ellenszenvében rejlik, melyet az erdők okszerű, takarékos kihasználására irányuló minden intézmény iránt viseltetnek. Állandó törekvésük még min-dig oda irányul, hogy a kisebb terjedelménél fogva tény-leg alig jövedelmező s gyakran már mezőgazdaságilag használt területekkel körülvett erdeiket kiirtsák és azokat más művelési ágon kezelhessék.

A II. csoportba foglalt véderdőknél, de különösen a III-ban említett és az erdőtvény 17. §-ában felsorolt

birtokosoknak erdejében a felfedezett erdőrendészeti áthágások gyakoriabbak, mert az állami ellenőrzés is behatósabb és határozottabb. A leginkább előforduló esetek: tilos felhasználatok és tarolások, tilos legeltetés, alomszedés, erdősitések elmulasztása stb.

Az áthágásoknak vagy 80%-át kisebb erdőbirtokosok és csak 20%-át követik el a nagyobb birtokosok.

Ez az utóbbi körülmény csakis abban leli magyarázatát, hogy a nagyobb birtokosok több tapasztalattal, jobb tanácsadókkal és többnyire erdejük kezelésével állandóan elfoglalt, szakképzett erdészekkel rendelkeznek, kiknek működési körét emellett még legtöbb esetben a hatóságilag jóváhagyott gazdasági üzemtervek is szorosan megállapítják.

Ennél fogva az előforduló esetek méltó, sokszor kínos feltűnést keltenek. Okai pedig pénzszükség, könnyelműség helyes terv nélkül gazdálkodás és sokszor az alkalmazott, nem szakképzett tisztviselők hibája is.

Az erdőrendészeti áthágások a nagyobb birtokosoknál súlyosabb beszámítás alá esnek. Mert míg a kisebb birtokosnál sokszor a kényszerűség, a sanyaru anyagi viszonyok, a műveltségi hátramaradottság gyakran enyhítő körülményekként szerepelnek, addig a pénzzel és szellemi erővel rendelkező nagybirtokos ritkán menthető s bár másfelől utóbbi az elkövetett — magafentartását még nem veszélyeztető — kártételeket gyorsabban és nagyobb megkárosodás nélkül teheti jóvá; de a kisbirtokost az elkövetett törvényellenes eljárás leginkább szokta sújtani, úgy, hogy azt egyáltalán nem vagy csak hosszú idő és költség árán heverheti ki.

E kisebb erdőbirtokok, nevezetesen a községek, kisebb egyházak, papok, tanítók stb. erdeinek használatánál elő-

forduló erdőrendészeti áthágásokat leginkább vélt kényszerűségnek, szegénységnek, rossz tanácsadóknak és ritkábban rosszakaratnak lehet tulajdonítani.

Tovább kutatva azt találjuk, hogy nagyobb tűzvész, áradás s marhavész pusztításai s a rossz aratás is nem egy esetben szolgáltatnak alkalmat az önkényszerűen gyakorolt tilos fa- vagy egyéb erdőhasználatra. Elodázhatlan, égető szükség esetén ezt is legalább a legközelebbi közigazgatási hatóságnak, szolgabírói hivatalnak kellene előre bejelenteni, illetve megfelelő engedélyezést kérni.

A volt urbéres közbirtokossági erdőknél manap két eset gyakoribb.

A földmaradvány-tartozások törlesztése céljából az érdekelt volt urbéresek sokszor elhatározzák és végrehajtják erdejük letarolását nyert engedély nélkül, vagy a kért engedély megadását be nem várva. Tévuttra vezetik e tekintetben nem egyszer jogi tanácsadók, sőt hatósági közegek is, kik az urbéri vagyonfeletti törvénybiztosította szabad rendelkezési jogot tévesen az erdőtörvény 17. §. szerint kezelendő urbéri közös erdők kezelésére és használatára is minden korlátozás nélkül vélik átvihetni.

Előfordul továbbá és pedig különösen az ezelőtt hatósági engedély nélkül felosztott és átmenetileg felosztva használt erdőknél és a telekkönyvben csak képzeletileg eszközölt erdőfelosztásokból kifolyólag, hogy az illető birtokosok a nekik jutott vagy felosztott erdőrészletet tudatlanságból vagy szükségből letarolják, illetve legeltetésre és alomszedésre felhasználják.

Ily esetben már nem egyszer sikerült az áthágónak, a törvény sujtó keze alul kitérni az által, hogy vagyontalanságát kimutatni sikerült vagy ismeretlen helyre távozott. Az ilyen eljárás azonban, ha idejekorán meg nem

akadályozzák s fel nem jelentik, vagy megtorolva nem lesz, rossz vért szül s rossz példát ad az egész környék birtokosainak.

Ilyen esetben önkénytelenül a szabadságvesztés büntetésének behozatalára gondolunk...

Megtörténik az is, bár ritkábban, hogy *nem igen jó-hitelű fakereskedők*, noha tudják, hogy törvényteleniséget követnek el, mégis megveszik a megszorult birtokos felajánlott fakészletét és lehetőleg nagyszámu famunkással sietve feldolgoztatják, hogy ily módon a hatósági közegek részéről bekövetkezhető felfedezés előtt az erdőtarolást befejezván: hasznukat biztosítsák.

A felfedezés és büntethetőség eshetőségeire számítva a vételártól sokszor már előre az eladó kárára egy bizonyos részletet levonnak. Ezt azután az esetleges büntetés megfizetésére felhasználják, minélfogva persze az eladó azt az árt sem kaphatja meg fájáért, melyet az tényleg megér. Oly szerződést is kötnek, mely szerint az eladóra háramlik büntetés esetén minden költség. Ez ismét csak az amugy is megszorult eladót sujtja, kinek azután sem fája és — sokszor pénze sem marad.

Ily visszaélések lehető megakadályozása czéljából, a földmivelési kormány, a kir. erdőfelügyelőségek előterjesztése alapján, időnkint közli a megbízható fakereskedők névsorát. Kivánatos volna, ha a közigazgatási hatóságok is nagyobb figyelemmel kísérenék az ismeretlenebb fakereskedők és vállalkozók eljárását.

Tilos legeltetés és alomszedés, önkényszerü fűhasználat gyakorlása és a köteles erdősitések elmulasztása gyakrabban, mig a határjeleknek, legeltetési tilalmi jeleknek stb. mellőzése, usztatás tilos üzése ritkább esetei az erdőrendészeti áthágásoknak.

Az előbbieknél oka főleg a *birtokosok szegénysége s az a szívós állhatatosság*, melylyel a régi, megszokott használati és gazdálkodási módokhoz ragaszkodnak. Az erdősitések elmulasztásának oka, az azok foganatosítása ellen még sok helyen táplált ellenszenv, másrészt pedig az alkalmazott közegeknek és előljáróknak tájékozatlansága, sőt a mi igen sajnós, egyes esetekben rosszakarat is.

A szolgáltatott adatok eléggé igazolják, milyen fontos az áthágásoknak idejekorán való felfedezése és még inkább, hogy a fősúly azoknak megkezdésük előtt való lehető megakadályozására helyezendő.

Mindkettőre nézve szükséges, hogy az áthágás a legrövidebb idő alatt, lehetőleg eleve, a hatóságok, illetve kir. erdőfelügyelőségek tudomására jusson oly czélból, hogy a hatóság az érdekei ellen vétő birtokosnak a tervezett vagy megkezdett erdőrongálást betilthassa, további károktól megóvja vagy a már elkövetett törvényellenes eljárás pótlása tekintetében még idejekorán tanácsot vagy segílyt nyujthasson.

A gyakorlatban azonban igen sokszor azt kell tapasztalnunk, hogy az esetek nagyon későn, *kerülő uton jutnak a hatóságok tudomására*, sőt gyakran *nem is jelentetnek be*.

Ezért ritkán sikerül idejekorán a törvénytelen eljárásoknak megakadályozása, ha csak a felügyeleti közeg személyesen fel nem fedezi és meg nem gátolja. Az pedig annál nagyobb baj, mert ha a törvényellenes cselekmény már elkövetetett, *a megtörtént használat vagy mulasztás csak nehezen és hosszú idő múltán tehető jóvá*.

Hogy áthágások nem a kellő időben jutnak a hatóságok tudomására, annak oka többek közt a közönségnek ellenszenve is, melylyel nálunk a rendőri (rendészeti) intézmények iránt még mindig viseltetik.

Közönségünk s erdőbirtokosaink közül sokan az erdőtulajdon és erdőbirtok fogalmát helyesen megkülönböztetni még nem tudják. Az erdőknek a közjóra való befolyását nem igen veszik figyelembe, és így a közügy érdekében tett bejelentéseket sokszor «denunciációknak» veszik.

Mindezekhez járul még a törvény 62. §-ában megnevezett és az áthágásoknak bejelentésére hivatott s egyenesen kötelezett egyének és hivatalos közegek gyakori elnézése.

A közönség köréből történt bejelentések leginkább szomszédoktól, társközirtokosoktól, nagyobb föld- vagy erdőbirtokosoktól vagy tisztjeiktől erednek.

Legritkábban jelenti fel egyik szomszéd a másikat, mert nem akar ellenséges viszonyt teremteni. Társközirtokosok — a köteles felügyeleti és ellenőrzési jogból kifolyólag is — gyakrabban akadályoznak meg egy tervbe vett vagy megkezdett áthágást annak köztudomásra hozatala által.

Nem ritka a névtelen bejelentés sem. Ezeknek valódiságáról különösebb esetekben akár közvetve, akár közvetlenül mindenestre szintén meg kell győződni a helyszínen.

Birtokosok, uradalmak — erkölcsi és vagyoni függetlenségük daczára is — törvénytelen erdőgazdálkodásról aránylag ritkán tudósítják a hatóságot; inkább felvilágosítani iparkodnak az áthágás tervezőjét és ezt nagyon helyesen teszik. Viszont más esetekben, ha az illető uradalom pl. egyszersmind a vadászatnak bérlője, a vadászat érdekeinek megóvása végett elhalgatja vagy készakarva elnézi a község, közirtokos vagy mások által elkövetett erdőrendészeti áthágást.

A közigazgatási és a községi hatóságok által felderített

erdőrendészeti áthágások száma vajmi csekély. Tisztviselőik között hiányoznak a szakemberek, kik az áthágások lényegét és azok fokát kellően megítélhetnék. Legfeljebb csak *várnak* a feljelentésre s így aztán az ismert elv szerint, hogy ahol panaszos nincsen, ott bíró sincs: — vizsgálatokkal ugyancsak ritkán is van alkalmunk vesződni.

A községi előjáróságok szereplése az áthágások felderítése és bejelentése körül többnyire a leglányháb. Felfogásukhoz képest községbelieknek használni óhajtanak, a felfedezést megnehezítik, sőt gyakran a tárgyalásnál helyes adatokat és felvilágosítást készakarva nem szolgáltatnak. Többnyire a községbeli birtokosok, különösen a volt urbéres közbirtokosok nézetét és meggyőződését pártolják. Ezek pedig, minthogy őket sokszor tényleg adóság, szerencsétlenség s efélék kényszerítik az áthágások elkövetésére: nem ritkán tulontul elkeserednek a törvény, illetve a rendelkezéseit végrehajtó és betartását ellenőrző intézmények ellen, mert hiszen — úgy vélik — a törvény azt sem engedi, hogy bajukból való kimenekülésükre a nem ritkán egyedüli eszközt — az erdőt — igénybe vehessék.

Az okszerű erdőgazdálkodás hazánk elsőrendű érdekét képezi, melynek segítséget kell nyújtani. Ez a segély azonban nemcsak a törvényhozás terén található, hanem súlypontja *a törvény megtartásában és tiszteletében s a törvényellenes cselekedetek meggátlásában áll.* Nincsen semmi a természet nagy háztartásában, ami gondosabb, körültekintőbb védelmet kívánna, mint az erdő, melynek telepítése és letarolása között oly hosszú idő foly le s hol munkálkodásunk nagyon későn bekövetkező eredményét önmagunk oly könnyen meghiusíthatjuk.

Ennélfogva az erdők törvényszerű védelmének pontos és nyomatékos keresztülvitele okvetetlenül szükséges!

Mindamellett nem szabad a törvény biztosította birtokszabadságot és haszonélvezeti jogot szükségtelenül korlátozni vagy azt feszélyezni. A törvény betűinek rideg követése, a káknán is csomót keresés, többnyire csak ártalmára van az ügynek, mert a birtokost elkészeríti és az erdészeti közegek tekintélyét megbénítja. Ilyen egyoldalú eljárásnak azután az a következménye, hogy bizalom helyett ellen-szenvet, alkalmazkodás és jóakarát helyett káros ellen-szegülést idéz elő.

Nem szabad elfelejtenünk tehát, hogy az erdővédelem nemcsak rendészeti ügy, hanem kezelési és gondozási is, a szónak legnemesebb értelmében.

Tegyük a törvényt és azon alapuló intézményeket még ismertebbekké, népszerűbbekké. Törekedjünk arra, hogy a törvényszerű erdőgazdálkodás czélszerűségéről és betartásának szükségességéről való meggyőződés a társadalom minden rétegét áthassa. E tekintetben a várme-gyékben működő gazdasági egyesületeket is bizonyára meg lehetne nyerni, melyek népszerű felolvasásaik és közle-ményeik tárgysorozatába ennek az eszmének terjesztését is felvehetnék.

Erélyesen kellene arról is gondoskodni, hogy legalább a törvény által kötelezett közegek a törvényellenes cselekedetek és mulasztások felderítése és bejelentése tárgyában nagyobb buzgalommal és érdeklődéssel járjanak el.

A bejelentett áthágásokat lehetőleg mindig a helyszínen tárgyalni igen üdvös dolog volna. Bár a költségek így egyfelől emelkednek, mégis a vádolt birtokos az erdejében elkövetett kár következményeiről inkább meggyőzhető, másfelől jobban védekezhetik; azonkívül az áthágás tárgya közvetlenül megállapítható s a történt bejelentésnek és a megindított eljárásnak hire is inkább elterjed.

Szükséges, hogy az ily tárgyalások megtartása és a meghozott marasztaló határozat kézbesítése a legrövidebb idő alatt menjen végbe. A rendkívüli erdei használatoknak engedélyezéseért benyújtott kérvények gyors elintézésére hasonlóképen különös gondot kell fordítani, nehogy a késlekedés önhatalmu eljárásra szolgáltasson okot.

Az üzemterveknek és ezekkel kapcsolatosan az üzem-átvizsgálási munkálatoknak lelkiismeretes, körültekintő szerkesztése ugyancsak üdvös hatást gyakorol az erdőrendészeti áthágási esetek korlátozására. Szükséges, hogy úgy a *főhasználatok*, mint az *előhasználatok* és *elkerülhetetlen mellékhasználatok* minden eshetőségre nézve és kérvények később való beadásának elkerülhetése végett, szabályozva és előírva legyenek. Azon kell lenünk, hogy a legeltetés és némely vidéken az alomszedés, az okvetetlenül szükséges mértékig egyelőre gyakorolható legyen.

A beerdősítés foganatosításának elmulasztása sok esetben a birtokosok szegénységében rejlik, miért is azokat a földmivelési kormány által évenként pénzsegélyben és csemetékben kiosztatni szokott tetemes anyagi támogatás igénybe vételére gyakrabban figyelmeztetnünk kell. Jó példa és minél gyakoribb érintkezés, türelem és jóakarát a kisebb, kevésbé művelt erdőbirtokosban is kedvet fog ébresztetni az erdősítések önként való foganatosítására is.

Az erdőrendészeti áthágások esetei a legkisebb számra volnának leszállíthatók, ha maguk a szakképzett kezelőerdőtisztek birtokosaikat kellően felvilágosítják, velük lehető gyakran tanácskoznak. Ha odahatnának, hogy *erdőügyekben* s különösen használatok tervbe vétele előtt és a használati vagy *adás-vevési* szerződések megkötésénél őket mindig meghallgassák, előleges megkérdezésük nélkül pedig ne intézkedjenek.

Igaz örömet keltett a legszélesebb körben a kormány ama elhatározása, hogy épen a sokat említett kisebb erdőbirtokoknak — a községi közbirtokossági stb. erdőknek — állami kezelését törvényhozás útján az egész országra kiterjeszteni fogja.

Hisz az *állami erdőkezelés* — mint eddigi működése is fényesen igazolja — már is nagy eredményt képes felmutatni és a legteljesebb biztosítékot nyújtja az iránt, hogy a helyes erdőgazdálkodás elveit a gyakorlatban is meghonosítani és a birtokosok bizalmát kiérdemelni képes lesz.

Biztosra vehető, hogy a törvényellenes cselekedeteket szélesebb körben is figyelemmel kísérve azok lehető megakadályozása vagy bejelentése körül hasznos és megbízható szolgáltatokat fog teljesíteni.

Kivánatos volna még, hogy egyrészt a magasabb műveltségű magánerdőbirtokos osztály jó példával és kellő helyen alkalmazott befolyásával az ügynek hasznára lenni igyekezzék; másrészt pedig, hogy ez, mint a közönségnek érdekeltbb része erdőrendellenes cselekmények elkövetését a közérdek s a *jól felfogott* magánérdek szempontjából ítélje meg s így azokat illetékes helyen idejekorán tudomásra hozza.

Ily módon országos károk elhárítása, a hazai erdőállomány megvédése és fentartása érdekében segédkezet nyújthatna s az erdőt, mint bizonyos tekintetben közvagyon, jóindulattal a nyilvánosság pártfogása alá helyezhetné.

Lapszemle.

A fűrészpor különféle czélokra való felhasználásával már régóta foglalkoznak, hogy a fűrésztelepeknek ezt a nagy mennyiségben keletkező termelvényét lehetőleg értékesíthessék. Többek közt alom gyanánt s trágyaszernak is megkísérlették fölhasználni s ily czélokra való alkalmasságáról, amint ez rendszerint történni szokott, eltérő nyilatkozatok kerültek a nyilvánosság elé. Nemrég a („Bulletin de la société centrale forestière de Belgique“ m. évi utolsó számában) is jelent meg erre vonatkozólag egy közlemény, melynek tartalmát czélszerűnek találom megismertetni.

A fűrészpor gáz- és vízfellevő képessége nagyobb a szalmánál, sőt ebben a tekintetben a tőzeget is megközelíti, használják mezőgazdasági czélokra, nevezetesen alom gyanánt s mint trágyaszert. A kemény fákból — tölgyből és bükkből — származó fűrészpor nehezen korhad, azért, ha alomnak használják, hogy jó trágya legyen belőle, hosszabb időn át kell ürülékek és érett trágya között tartani. Az így keletkezett fűrészpor-trágya különösen jó kötött agyagtalajra, mivel azt porhanyóbbá teszi.

A lágyszárú fákból — nyár, nyír, fűz stb. fákból — keletkező fűrészpor durvább s jobb almot nyújt, mint az előbbi s könnyebben bomlik fel.

A fűrészpor vízfellevő képessége függ a fanemtől, melyből előállított. Így a nyárfafűrészpor 100 kilogrammja 322 *kg.*, szelid gesztenyéé 300 *kg.*, a körisé 267 *kg.*, a tölgyé 279 *kg.*, a szilé 255 *kg.*, a jegenyefenyőé 246 *kg.*, a nyiré 244 *kg.* és a bükké 157 *kg.* vizet bír felvenni.

A fűrészport, mint almot, az állatok jobban kedvelik a szalma-alomnál, mert több vizet lévén képes felvenni, az állatokat tisztábban tartja.

Használata nem kíván semmi előkészületet, elegendő ha használat előtt a levegőn jól megszáritjuk. Jobb a tőzegalomnál is, mert az állat, ha eszik is belőle, nem lesz tőle rosszul. Egyedül a tölgyfűrészporalom képez tannin tartalmánál fogva kivételt, melynek egyébiránt még az a hibája is van, hogy a belőle származó trágya nem igen javítja a talajt, miért is a tölgyfűrészport nem igen szokás alomnak használni.

Franciaországban lovaknál különböző almokkal tettek kísérleteket s az eredmény a következő volt:

Az alom neve	Szükséges alom- mennyiség egy ló után egy napra	100 kiló alom belekerült	Egy napra és egy lóra való alom belekerült
	kilogramm	frankba	frankba
Szalma	4.812	8.26	0.400
Tőzeg	3.333	6.00	0.200
Fűrészpor	3.853	2.50	0.083

Az adatok szerint a fűrészporalom a legolcsóbb. A fűrészpor- és tőzegalomból kevesebb fogy el, mint a szalmaalomtól, ennél fogva a trágyaképzés a szalmaalomnál nagyobb lesz, mint a fűrészpor- és tőzegalomnál. Míg egy nap alatt és egy ló után szalmaalom mellett 20 *kg.*, addig tőzegalomnál 11 *kg.* és fűrészporalomnál 11—13 *kg.* trágyát nyerünk. A szalmaalomtól származó trágya természetesen nem olyan tartalmas, mint a tőzeg- és fűrészpor alomból keletkezett trágya. M. M. Müntz és Lavalard az így származó háromféle trágyával kísérletet tettek a vincennesi sikon elterülő könnyű földben. Egy hektárra kivetettek 800 q. trágyát. Az eredmény a következő volt:

A használt trágya neme	Az első évben		A második évben	
	egy hektáron termett			
	takarmány- répa	levél	rozs	szalma
	k i l o g r a m m			
Szalmaalom-trágya	36.500	20.000	1.033	2.717
Tőzegalom-trágya . . .	44.000	22.600	1.234	1.246
Fűrészporalom-trágya . . .	39.000	20.000	1.258	3.312
Trágyázatlan helyen	19.800	15.500	977	2.573

Egy másik jobb talajon egy-egy hektárra vittek szalmaalom-trágyából 800 q-t, tőzegalom-trágyából 600 q-t és fűrészporalom-trágyából 830 q-t. Ez esetben ugyanis a trágyának légenyirtalmát vették alapul és a jelzett trágyamennyiségeket olyképpen szabták meg, hogy a légenyirtalom mindig egyenlően 408 *kg.* legyen. Az eredményt az alábbi táblázat tünteti elő.

A használt trágya neve	Az első évben		A második évben	
	egy hektáron termett			
	takarmány- répa	levél	zab	szalma
kilo gram m				
Szalmaalom-trágya	52.800	12.000	2.625	4.375
Tőzegalom-trágya ...	66.400	17.000	2.850	4.750
Fűrészporalom-trágya ...	64.400	14.000	2.925	4.975
Trágyázatlan helyen	46.000	9.400	1.837	3.063

A fűrészpor-alomból származó trágyával ebben az esetben is nagyon szép eredményeket értek el.

A fűrészport fertőtlenítő tulajdonságainál fogva ezélszerűen használják pöczegödrökben is, mikor egy emberre évente 70—80 kilogramm fűrészport számítanak. Ez a mennyiség teljesen elegendő a fertőtlenítésre s az ürülékkel keveredve kitünő minőségű trágyát szolgáltat.

(Közli: *Péché D.*)

Egyszerű magasságmérő. M Jean Laval erdész a „Bull. de la soc. centr. for. de Belg.” m. évi utolsó számában a tövön álló fa köbtartalmának meghatározására igen egyszerű, bár egyszerűsmind meglehetősen tökéletlen eljárást ajánl, aminek azonban műszer hiányában néha mégis hasznát lehet venni. A fának magasságát M. Jean Laval szerint napos időben következőleg határozhatjuk meg: mérjük meg a fának földre vetett árnyékát; aztán szurjunk egy botot a földbe úgy, hogy az egy méterre álljon ki a földből s ennek a botnak is mérjük meg az árnyékát. A bot hossza úgy fog viszonylani árnyékának hosszához, mint a fának

valóságos magassága, a fa árnyékának hosszához s így a fának valóságos magassága egyszerű arányszámítás által meghatározható.

Az álló fa középméretűjét ugyancsak M. Jean Laval úgy állapítja meg, hogy a lombfa mellmagasságban mért vastagságából 15⁰/₀-ot, a fenyőfa mellmagasságában mért vastagságából 22⁰/₀-ot leüti.

(Közli: *Péck D.*)

A celluloseipar Skandináviában. Ugyancsak a „Bull. de la soc. centr. for. de Belg. hozta a következő közleményt. Svéd és Norvégországnak már a földrajzi helyzete is olyan, mely nagy mértékben mozditja elő a cellulose ipar fejlődését. Rengeteg fenyves erdeik s az erdőkben számos folyóvizeik vannak s így nem csak faanyaguk van bőviben, hanem szállító eszközökben és hajtó erőben sincs náluk hiány. A svéd és norvég erdők nagyobbára erdei és jegenyefenyőfákból állanak. Nyirfa és nyárfa aránylag csak szórványosan fordul elő. Cellulose gyártásra csupán a vékonyabb méretű 18—20 *cm.* vastag fenyőfákat (kivált erdei fenyőt) használják.

Svédhon északi részében a jelzett célra jobb szeretik a termékeny völgyekben, mint a hegyoldalokon és hegyesucsokon nőtt fenyőt. A cellulose gyártáshoz való fákat télen vágják, mikor a nedvkeringés szünetel és vastag hótakaró fűdi a talajt. A levágott fákat legalyazzák és lekérgezik, aztán szánon a vízhez közelítik és vagy a befagyott folyó jegén továbbbitják, vagy a tavaszi olvadás alkalmával usztatják le egészen a gyárig. Természetesen elegendő fáról gondoskodnak, hogy egy esztendeig legyen a gyárnak mit dolgoznia.

A gyárhoz szállított fákat aztán 30 *cm.* hosszú darabokra vágják, a darabokat gondosan megfosztják minden kéregmaradványtól, eltávolítják a korhadt és hibás részeket s a rostok irányára merőlegesen vékony deszkácskákra metszik. A deszkácskákat pedig külön gép segítségével 1 *cm.* hosszú és 0.5 *cm.* vastag forgácsokra morzsolják szét s aztán egyik vagy másik vegyi eljárásnak vetik alá. A cellulose előállítására szódát, kénsavas sókat, vagy kettős kénsavas sókat használnak.

Bár Skandináviának természeti körülményei a cellulose gyártásra igen előnyösek, mindazonáltal — vagy tán éppen ezért — a

nagymérvű tultermelés következtében nem lehet ezt az iparágat jelenleg eléggé virágzóknak mondani, de remélik, hogy az előállításmódok tökéletesbitésével és egyszerűsítésével az iparágak jövedelmezősége idővel magasra fog emelkedni.

(Közli: Péch D.)

Könyvismertetés.

Irta: Illés Nándor.

Erdőműveléstan. Irta: Vadas Jenő az erdészeti akadémia rendes tanára, m. kir. erdőtanácsos, a magy. ornithologiai központ levelező tagja. Az orsz. erdészeti egyesület Deák Ferencz alapítványából 150 arannyal jutalmazott pályamunka. Kiadja az orsz. erdészeti egyesület. 220 szövegközti képpel. Budapest, Pátria irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság 1898.

A munka bírálata ismeretes. Megjelent a pályázat tárgyalása alkalmával e lapok 1895. évi IX. füzetének 930—945. lapjain. Mind a három bíráló (Fekete Lajos, Tomcsányi Gyula s e sorok írója) kedvezően nyilatkoztak róla. Ezt a kedvező nyilatkozatot most annál szivesebben ismétlem meg, mert a nyomda alá való készítés alkalmával szerző nemcsak a bírálók megjegyzéseit és kifogásait vette jórészt figyelembe, hanem egyáltalában sokat javított és simított rajta.

Vadas könyve gyakorló erdészeinknek kedves olvasmányul fog szolgálni: egyrészt könnyű és tiszta magyaros irányánál fogva, másrészt mert lehetőleg kiterjedten és kimerítően foglalkozik az egyes kérdésekkel, minélfogva jórészt minden megtalálható benne, a mit szaki kérdés felmerülése esetében kereshet. A *laikus* s illetve az erdészeti iránt érdeklődő közönség pedig szivesen olvashatja, mert az elszerezsétlenülült állab*) szótól eltekintve lehetőleg kise-

*) Az állab szót is kiküszöbölhetnénk egy kis jóakarattal. Mit akar kifejezni e szó? A területen fennálló fát. A németek eredetileg azt mondták Holzbestand. Az erdőértékszámítástan az erdő értékét a talaj értékéből és az állab értékéből állnak tanítja. Nem értjük tehát állab alatt azt, a mi záródás,

lejtelt minden rossz alkotásu, a németet nemcsak értelmében, hanem formájában is utánzó szavat. Nem kell tehát az olvasónak ismeretlen szavak értelmét keresni. Még a fordát is kihagyta szótárából nagy örömemre. E helyett a gazdák már régen a vágásforgót használták, sajnos mai napság már kezdenek rákapni a fordára. Hja, a rossz ragad, mint a — bogáncs.

Jelen soraimmal nem bírálni, hanem bemutatni, ismertetni akarom Vadas „Erdőműveléstan“-át. Azt kívánom, hogy mennél többen olvassák, keressenek benne felvilágosítást, tanácsot. Azt óhajtom, hogy az okszerű erdőtenyésztésnek terjesztője legyen.

A tanuló ifjuság kissé terjedelmesnek fogja találni, de hisz írója egyszer-mind tanítója a tárgynak, tudni fogja tehát a módját, hogyan alkalmazza a tanítás és tanuláshoz. Az államvizsgára készülő ifjak azonban nagy haszonnal fogják forgatni, mert megtalálják benne mindazt, a mit az erdőművelésről tudniok kell.

A munka bevezetője az erdőművelés feladatával, czéljával és felosztásával, a felhasznált irodalommal és a magyar erdők történelmével foglalkozik. Ez utóbbi czim alatt az erdők keletkezésének ősi módját magyarázza, a magyar állam erdőségeinek multjára vet általános pillantást, s ama nezeiteinek ad kifejezést, hogy az erdők, mióta fajunk a Kárpátoktól Adriág terjedő térséget elfoglalta, erősen megfogytak, de „hogy a régi korban a magyar Alföld

fanem, kor és növekvés szerint a szomszédságtól lényegesen különbözik. Ez erdőrendezési fogalom, melyet mi magyar erdészek osztagnak nevezünk, s ha e kifejezés kifogás alá esnék osztalék, osztmány vagy osztatnak volna mondható. A németek is Abtheilungnak nevezik. Igaz, hogy e két különböző fogalom fedí egymást, a meddig a terület figyelembe nem vétetik.

Ha ezek azonban mind már elavult dolgok, s ma már erdőrendező és erdőtenyésztő meg erdőértékszámító a területileg elválasztható fanem, záródás, kor és növekedésbeli különbségeket, tehát az erdőnek egyes részeit érti a „Bestand“ szó alatt, akkor mi azt magyarok akár erdőrészcsekének is nevezhetnők. Ha pedig oly nagyon akarunk a némettel egyhangzó szót, nevezzük *állványnak*, mely szót az állag kifejezésére is használták. Nevezték ugy még a víz lengéjét is. Ma azonban azon értelemben nem használják, tehát rendelkezésre álló szó és értelmileg is megfelel. Annál inkább, mert ma már sokszor állományokról beszélnek. Az állványok csak azokat zavarhatnák, kik nehezen tudnak különbséget tenni a veres és veress, eresz és eressz, szerez és szerez hasonhangzásu, de külön értelmű szók között. A magyar fül meg fogja különböztetni s az állványnyal és állványokkal nem fogja összetévesztetni. — *Közlő.*

javarésze, a Balaton, Fertő és Velenceitő az ősidők e vén tavainak közvetlen környezete s a magyar folyók kiáradásai által keletkezett nagy kiterjedésű mocsaras helyek ősrégen nem voltak erdőterületek. Ezeket szegélyezték az éger, fűz, nyárfaberkek és ligetek s ezek övezték koszoruként a folyamok árterületeit is. Utánuk következtek a tölgyesek, melyek a síkságtól kezdve az előhegyek küptetőin át fel a középhegyek lábáig alkottak rengetegeket. Tarkították a tölgyeseket más fanemek is, melyek egyuttal az összekötő kapesot képezték az erdővé csoportosulni szerető s a közép és magas hegységek üde termőhelyein tenyésző bükkösökkel. Ugyan-e magasságban, de más fekvésű lejtőkön és a még magasabb hegységekben vette át uralkodását a sötét fenyves s ezenfelül a hideg és viharok támadásai ellen gubbaszkodott össze a törpe fenyő.“

Azért idézem ugyszólván szó szerént hazánk földje, erdei hajdani képeének ezen rövid leírását, hogy felhívjam rá a magyar erdészek figyelmét. Rajtunk a sor ezen kép valódiságát bizonyítani. Idegen erdészek és tudósok gyakran híresztelték rólunk, hogy őseink egyébbhez sem értettek annyira, mint az erdők kipusztításához. Ezek szerint az egész nagy Alföld egy rengeteg erdő volt, melyet a magyar birkások és juhnyájak pásztorai pusztítottak ki. Szakértő magyar erdész található most az ország minden zugában s néha tán akad ideje és módja — ha máskor nem, az unalmas utazás idején — e kérdés oldozgatására. Csak például említem meg, hogy a Balaton mellett levő, somogyi nagyberek mellett utaztom alkalmával abban fát nem láttam, csak nádat, kákát, sásat. Ott a berek az, mi másutt a láp, tán valamicskét szárazabb. Olyan lehetett az ősidők óta.

Tovább a pásztorkodás és mezőgazdaság térfoglalását írja le szerző és úgy találja, hogy a bükkösökből foglalt legkevesebbet, a tölgyesekből legtöbbet a mezőgazdaság. „Csupán Trencsénmegye felső részében, Árva- Liptó és Szepes vármegyében, nagyobb mértékben a csikgyergyói havasok és a Hargita-hegység közt elterülő fensíkon s a Felföld szelidebb hegylejtőin lévő szántók, rétek és legelők tekinthetők fenyőerdők és részben bükkösök és tölgyesek kiirtása által keletkezett területek gyanánt. Különösen szenvedett a luczfenyves s bükkös tenyészetének felső övében, a havasi lege-

lőknek az emberi durvaság segítségével mértéktelenül történt terjeszkedése által.“

Vadas erdőműveléstana három részre oszlik. Az első rész tárgyalja az általános ismereteket, a második az erdő telepítését és felújítását, a harmadik, az erdő gondozását és felnevelését, a negyedik az állab-átalakításokat.

Az általános ismereteket öt szakasz alatt tárgyalja, melyek az erdőlétesítés és felújítás elvei, az erdőművelésre alkalmas fanelemek leírása, a termőhely befolyása a fanelemek tenyészetére, a fanelemek tenyészetének hatása a talajra, a különböző erdő- és állabalakok ismertetése.

Az első szakasz fontos erdészeti kérdésekkel foglalkozik, melyek közül kiváló fontossággal bír a *fanemek világosság-szükséglete* és legérdekesebb a következő tantétel: „Szabályként állíthatjuk fel, mert a tapasztalás bizonyítja, hogy ültetések több árnyékot tűrnek, mint vetések, magról kelt fiatalosok többet, mint a sarjadékból keletkezettek. Általánosságban az is bebizonyult, hogy valamely fanem annál jobban árnyékol, minél több árnyékot tűr maga is s ha a talajt árnyékolja, talajjavító képessége kétségbevonhatlan. „Hogy milyen nagy ez a talajjavító képesség, azt csak Henry Francia erdész, Fekete Lajos akad. tanár által e lapok m. é. december havi füzetében közölt rendkívüli fontosságú azon tapasztalatának megismerése után tudjuk méltányolni, „hogy az erdei fák lombjának korhadása közben, azok nitrogén vegyületeinek mennyisége 1—2 év alatt nemcsak nem apadt, hanem még tetemesen gyarapodott is.“ Ez oly felfedezés, a mely a humusznak ápolását kétszeresen teszi fontossá s arra is rámutat, mért szegényedik el világosságot kedvelő fák alatt a talaj.

Fölötte érdekes a természetes és mesterséges felújítás előnyei-
nek és hátrányának szembeállítása. Legérdekesebb s tankönyvben
alig olvasható az az igazság, hogy a természetes felújítás „helyes
és szakszerű kivitele egyrészt a vágások helyes időpontjának meg-
állapítása, kihasználása, másrészt a keletkezett sűrű fiatalosoknak
erdővé nevelése szempontjából *sok és értelmes körültekintést kíván.*“
Nem mindenki által ismert a mesterséges felújítás azon hátránya,
„hogy a többé-kevésbé gyér állásban nevelt fák értékminősége, a
sudarlós növés miatt kisebb, mint a természetes uton, maghullás-

ből keletkezett, többnyire hengeres s eredeti állásukból meg nem bolygatott fáké.“ Nevezetes hátránya a természetes felújításnak az, hogy az erdőkezelést nehezebbé teszi s ez annyira súlyos, hogy, a mint később kifejti (137. l.), a száraló gazdaság számos előnye daczára azért „nem hódított tért, és hazánkban egyhamar valószínűleg nem is fog, az a kihasználás számtalan és igen nehezen leküzdhető akadályaiiban rejlik.“ Erős oka szeréntem a döntés alkalmával összetörő számos fiatal fa által szenvedett veszteség, s hogy arra a használatra bizonynyal csak a jegenyefenyő alkalmas, de sem a lucz, sem a tölgy.

Az erdőmivelésre alkalmas fanemek leírása növénytanba való, azt hát mellőzöm.

A harmadik szakasz, mely a termőhely befolyásával foglalkozik a fanemek tenyészetére leginkább talaj- és éghajlattani kérdéseket tárgyal. Erdészetiileg legfontosabb tétele az, hogy „a mélységnek különösen a törzs hosszúságban való növekedésére van kedvező befolyása, mert mély talajban a termőhelynek különben is megfelelő fanem, helyes gazdálkodást feltételezve, mindig szép, egyenes és hosszú-, a sekély talaj pedig rövid törzseket ad. A mély talajat különösen a karó s szivgyökérrel biró fanemek kívánják meg, holott a vízszintesen terebélyesedő gyökérzetet alkotó fanemek sekélyebb talajjal is megelégszenek.“

A fanemek tenyészetének a talajra való hatása (IV. szakasz) a humusztermelésben és a talajnedvesség megtartásában nyilvánul. Ez a kellő beárnyékolás munkája. Ezért szükséges, hogy tiszta, vagy elegyetlen állabokban csak oly fanemek tenésszenek, melyek a talaj termőképességét nemcsak fentartani, hanem fokozni is képesek, ha pedig erre egymagukban nem alkalmasak, okvetlenül elegyítendőek más, u. n. *talajjavító fanemekkel*. Előbb, míg a természetre volt bizva az erdőtenyésztés feladata, egy és ugyanazon termőhelyen mindig ugyanaz a fanem foglalt helyet. Most azonban, mikor az ember kiéli a talaj termőerejét, a fanemek esetleges változtatása elől nem térhetünk ki, különben pedig oly fanemek telepítése szükséges, melyek nem tisztán a pillanatnyi haszon elérését, hanem a jövő nemzedék számára biztosítandó termőerő fentartását czélozzák.

Az ötödik szakaszban, mely a különböző erdő- s állabalakok

ismertetésével foglalkozik, t. i. a szálerdőt, sarjerdőt és középerdőt, legelőerdőt, s annak különféle változatait a tarvágásos-, vetővágásos szálerdőt, a száaláló erdőt, a kétköru szálerdőt, (az előtt hagyás fás erdő,) az alátelepített erdőt, s irtásos erdőt, a botfa-, nyeső-, cserző-erdőt, a szálerdőszerű, s a sarjerdőszerű középerdőt. Az erdőalakok magassági fekvés szerint: berki-, lapályi-, homoki-, dombvidéki-, előhegységi-, középhegységi-, magashegységi erdők. E három utóbbinak határait tengerszint magassággal szabja meg. Szerző állásfoglalására jellemző a következő:

„Ha ezek után a szálerdőalak egyes változatait a talaj termőerejének fentartása és fokozása tekintetében vesszük vizsgálat alá, meglehetősen eltérő eredményhez jutunk. Az *egykoru*, vagy *majdnem egykoru* (tarvágásos és vetővágásos) szálerdő, dacára az eddig jobbára uralkodó nézeteknek, ebben a tekintetben bizonyos termőhelyi viszonyok között s kivált világosságot kívánó fanemből álló erdőknél, nem egészen felel meg a kívánalmaknak. A vágás-terület gyengébb erejű talaja u. i. a letarolás idejétől kezdve a záródásig, tehát a viszonyokhoz képest 16—20 esztendeig a nap és szél ismert káros hatásának van kitéve, később pedig a korona a talaj fölött magasra emelkedvén, a szelek járásának nyit utat, ami azután a talaj és a levegő nedvesség-tartalmának esökkenését vonja maga után. Ehez járul még továbbá az is, hogy az ily, *világos fanemből álló* szálerdők, idősebb korukban kigyérülnek és azért az említett hátrányok és káros befolyások fokozottabb mértékben jelentkeznek. Némileg ellensúlyozhatjuk ezeket a hátrányokat, ha a kigyérülés idejére talajvédő állabról gondoskodunk. Megfelel a szálerdő képzése az *árnyat kívánó* fanemek természetének s ezek közül pl. a lucz és jegenyefenyő tiszta törzsű szálfáit szálerdőben a talajra való káros hatás nélkül nevelhetjük. Könnyen belátható, hogy a *szálalt erdő* folytonos záródásban levén, a különböző korosztályok, vagy korfokok többé-kevésbé egyenletesen elszórt egyedeinek jelenléte a szél behatását jobban megakadályozza, elemi csapások ellen jobb védelmet ad, s így méltán megérdemli a fokozódó figyelmet, melyben a legujabb időben részesíteni kezdik.“

„Sajátságainál fogva ez az erdőalak van leginkább hivatva a termőerő *fentartására* sőt fokozására és még arra is, hogy a leg-

több fanem törzseit alak és belső jóság, *értékminőség* tekintetében teljes kifejlődésre juttassa és így az erdőművelés két legfontosabb vezérelvének teljes mértékben megfeleljen.“

E szakasznak 3. fejezetében szerző az erdőtenyésztés egyik legfontosabb kérdésével, az elegyetlen vagy elegyes állabok nevelésének kérdésével foglalkozik. Nem egy érdekes tantételét kaphatnám ki ide; — lemondok arról, hogy inkább egy eszmét pënditsek meg.

A fanemek elegyítésénél — mire nézve az erdőművelés folytonosan új és új kérdést tesz fel a gyakorlatban működő erdészeknek — rendkívül nagy fontossággal bír a különböző fanemek magassági növekedésének ismerete. Azok az általános tételek, melyeket szerző is — biztosabb hiányában — Heyer G. és Geyer után közöl, s a luczfenyő és bükknek Hess után és a tölgy és bükknek nem tudom ki után bemutatott görbéje általános képet nyujtanak ugyan, de az egyes felmerülő esetekben oly alapot nem szolgáltatnak, melyre a kérdés megoldásánál meglehetősen bátorsággal, vagy a lehető legnagyobb valószínűség tudatával támaszkodni lehetne. Ha olyan termési tábláink volnának, mint amelyeneket pl. Baur a bükkre nézve felállított, s melyeket az erdészeti zsebnaptárban szívesen látnánk, akkor minden egyes fanemre és minden egyes termőhelyi osztályra nézve megszerkeszthetné magának az ember a magassági növekedés görbáját és megcsinálhatná a számvetését. Persze a 10. esztendővel kellene kezdeni a termési táblák adatait s nem a 20—40-nel. Mert én azt hiszem, a növekedés erélye különböző lévén különböző termőhelyeken más és más fanemre nézve, az eredménynek is másnak kell lenni. Ránk nézve kiváltképen a megtelepítéstől kezdve a 20—40 éves korig bir rendkívüli fontossággal a kérdés tárgyát képező fanemek magassági növekvésének gyorsasága. Ha addig az ideig fenn tudjuk tartani költséges gyomlálások nélkül a világosságot kívánó fanemet az elegyben, azontul — már az áterdölések kifizetvén magukat — fenn fogjuk tartani tudni.

A második rész az erdősítés meg az erdőfelujítás közti különbség kitüntetésével kezdődik, s I. szakasza a vetés és ültetés eljárásait tanítja. Messze vezetne, ha bővebben akarnék vele foglalkozni, bár fontosságánál fogva nagyon megérdemelné. Irodal-

munk maga azonban meglehetősen gazdag e tekintetben, hisz külön pályanyert munkák is foglalkoznak vele.

A csemetekertek trágyázásával egyik sem foglalkozik azonban oly behatóan. Pedig nagy terjedelmű, állandó csemetekertjeink égetővé teszik e kérdést, fájdalom a gyakorlati kipróbálás még nem akad emberére. Az ültetés idejére nézve ugyan tulságosan kardoskodik a tavaszi ültetés mellett, pedig számos esetben őszi ültetéssel biztosabban lehet czélt érni. Magam is gyümölcsfacsemő-téimet mind ősszel ültettem s nem volt okom megbánni, sőt jobban jártam, mint azok, kik tavasszal ültettek. Azt is sajnálattal nélkülözöm, amit a rövid és hosszú gyökerű csemetékről elmondania kellett volna, mindazáltal meglátszik minden szaván, hogy a gyakorlatban magának nagy módja volt a csemetenevelés és erdősítés legtöbb dolgait kipróbálni.

A második fejezet a természetes felujtással foglalkozik. Megszivlelendő az, amit a luczfenyő felujtásáról mond fokozatos felujtító vágással. „Vannak“ mondja „termőhelyeink, ahol a luczost széldöntéstől félteni nem lehet; ahol t. i. fái egészségesek, s ahol a hegyek által szélvészeken ellen védve van, vagy oly völgyek hegyoldalait foglalja el, melyeknek sokszoros kanyarulatai a szélvész erejét annyira megtörik, hogy károkat nem okoz. Nem egy ilyen völgyet lehet pl. a besztercebányai erdőigazgatóság kerületében látni, ahol ezeknek széltől védett helyein kiböngészéssel megritkított állabjai alatt oly szép luczcsemeték keletkeztek, hogy a versenyt bármely rendes fokozatos felujtító vágással felujtított jegenyefenyőállabbal kiállják. Ez is bizonyítja, hogy vannak termőhelyek, melyeken a lucz felujtása fokozatos felujtító-vágással is történhetik, ahol a fákat már erre a czélra rendszeresen folytatott erdölések által önnálökká, ellentállóbb természetűekké nevelték. És ha még ily luczosok jegenyefenyővel, vagy bükkal elegyítve tenyésznek, a természetes felujtás utjában nem áll semmi.“

Hasonlóképen érdekes és az idősebb szaktársakra nézve új a luczfenyőnek természetes felujtása csoportos felujtító vágás alkalmazásával. Egy kissé szövevényes dolog úgy, hogy rövidesen nehéz a megismertetése. Azért csak ráterelem a figyelmet.

Rá kell azonban terelnem a figyelmet a tölgy felujtására is fokozatos felujtító vágással, mert az itt helyesen van leírva. Tény-

Leg nem magtermésre kell előkészíteni a tölgyest, hanem gondoskodni kell arról, hogy a fákról lehulló makk csirázásának megfelelő talajágyra találjon. Csak abban az egyben nem értek vele egyet, hogy oly nagyon sürgeti a tölgy csemedék*) felszabadítását. Láttam én már igen szép 5, sőt 10 éves tölgymagzatot is**) a természettől gyér állású öreg erdő alatt, amely fokozatos felszabadítás után felserdült.

A munka harmadik része az erdő gondozásával és nevelésével foglalkozik. A régibb tankönyvek az erdőtenyésztés tan ezen részéről nem tudtak semmit. Később az áterdőlés tanítása töltötte be, most már a csemetések s fiatalosak hiányainak pótlása, a gyomlálások, a tisztítógátások, az áterdölések, a fölnyesés más és más módokat szolgáltatnak e célra. A minthogy az erdő két részből t. i. talajból és állabból áll, úgy a gondozás és nevelés feladata a talaj termőerejének fentartása és a rajta létrejött s illetve céljainknak megfelelően jövesztett fának oly módon való felnevelése, hogy az szükségleteinket legjobban fedezze, s illetve e célra legjobban értékesíthető legyen. A talaj jókarban tartásának leghathatósabb eszköze a kellő záródás, azonkívül a humuszképződés fentartása érdekében szélellenző pászták képzése, az erdő déli oldalának a nap heve ellen való sűrűbben tartása. A talaj kötöttségére nem, vagy alig hathatunk, a nedvesség megóvására igen. Ennek is legjobb óvóeszköze a záródás. Vadas még ezeken kívül vízszintes árkok huzását ajánlja száraz oldalakon.

A tisztító vágás, a gyomfák ellen való védekezésre szolgál. Föltűnt e cikkben, hogy Vadas is az *előserdény* kifejezést használja. Serdény az, ami serdül, az ugynevezett előserdény pedig lehet néha nagyon nyomorult is, szóval nem serdülő. Serdénynyé

*) Még egyszer sikra szállok ezen kifejezés mellett. Az, hogy csemedék s csemeték közel hangzású, nem bizonyít ellene, mert a magyar fül megérzi a különbséget, s szavainkat annak számára válogatjuk. Hogy rossz lenne az alkotása, az még bebizonyítandó volna. Hogy azonban csemetés nem fejezi ki azt, amit Fekete és utána Vadas vele kifejezni akarnak, azt bizonyítani nem kell, mert az alatt minden magyar ember csemetékkal benőtt, vagy beültetett helyet ért, s nem a csemetéknek összeségét.

**) Magzat az, ami magból eredett. A fák alatt felverődő, magból eredett *iszé* is magzat. De ha már annyira *derogál* az emberi magzatnak, hát mondjuk magozat, vagy magzadék, s igen jól kezelhető szóra tettünk szert.

lesz a magzadék, ha magasba nyulni megindult. Érdekesek az ezem cikkben közölt módok a felülkerekedő lágy fanemek visszaszorítására.

Az erdölés szót úgy használja szerző, mint mindenesetre jobb kifejezést az áterdölés helyett. T. i. ő mondja *mindenesetre* jobbnak. Én, az áterdölés szó apja, tán joggal bírok ennek ellenében fiamat megvédelmezni. Mit jelent ez a szó erdölés? Az erdő vágását, m. p. ismétlődő vágását, hasonlóan mint kiabál, többszöri kiálltást jelent. Átal vagy át pedig annyit jelent, mint valamely térnek az egyik végétől a másikig. Áterdölés ennél fogva ép oly magyar képzésű szó, mint pl. az átrostálás, melylyel szintén bizonyos részeknek kiszedését értjük. Különben ily vitás kérdésekben hivatásos szógyurókat illeti meg a végszó. Részemről az erdölésbe is belenyugszom, mert mindig azt tartottam, jogunk van elavult, vagy gyér használatu szavakat új értelménnyel is feleleveníteni.

Igaza van Vadasnak, mikor azt a tételt hangsúlyozza, hogy „minél korábban kezdjük az erdölést, annál könnyebben és gyorsabban egyenlíthetjük ki az állab szabálytalanságait“, mert ezzel az erdő jövőendő kiformalásának alapja megvan vetve.

A negyedik rész, az állab-átalakítás tana. Az üzemmódok átalakítása gyakran gazdasági kényszerűség következménye, a fanemeké azonban többnyire mérész feladat. Mindazáltal igaz az, amit Vadas mond, hogy „a bükk természetadta terjeszkedési képességénél fogva évszázadokon át oly erdőterületeket is elfoglalt, melyeken egykor fenyvesek diszlettek, sőt elterjedési övének alsó határán nem egy helyt a kocsánytalan tölgyet is kiszorította helyéről, nagyobb összefüggő területeket foglalva el elegyetlenül.“ Hogy ily esetekben a terület visszafoglalása a fenyő, a tölgy számára jogosult, azt senki sem fogja kétségbe vonni. Nehéz a feladat ugyan, de ha nem sikerül is a bükköt egészen kiszorítani helyéből, a nemes fanem közbeegyítése okkal-móddal mégis terjed. Erre jó tanításokat tartalmaz az előttünk fekvő könyv.

Ezzel bevégezem a bemutatást. Csak böngésztem és máris hoszura nyúlott cikkem. De ha sikerült kedvet ébresztenem a munka elolvasására, áttanulmányozására, nem vethet rám a szerkesztőség; a gyakorlatban működő szaktársaim bizonyára épenséggel nem. Mert a munka jól van megírva, sok ujat nyujt, s a régít,

ismertet mintegy feljvitva, vonzóbban, meggyőzőbben tárja az olvasó elé.

A kiállítás szép és jó. Ebben a tekintetben egyesületünk kiváló helyet foglal el a szak-munkák kiadásánál.

Ajánlom a munkát és szerencsét kívánok írójának.

Vidéki levelek.

(A cserebogár-pajódok szénkénevezéséről.)

Budatin, 1898. márczius 11-én.

I.

Tekintetes Szerkesztőség! — Az „Erdészeti lapok“ 1897. év. október havi számában „Epilog a budatini pajódirtáshoz“ czim alatt, Jablonovszky József ur, az „Erdészeti Lapok“ szeptember havi füzetében megjelent „Vidéki levelem“-ben elősorolt száraz s egyedül a tapasztalati adatokat magában foglaló jelentésem egyes adatait, nem találja kielégítőeknek. Én szívesen tanulok s felteszem, hogy másnak is az a czélja; ezért késséggel megfelelek Jablonovszky ur minden egyes kérdésére.

A talajt felkapáltattam május hó 15-én, t. i. akkor, mikor a vetés történt és a pajódok felszedettek. A szénkénevezést junius hó 30-án teljesítettem s így a talajnak elég ideje volt leülepedni.

Az altalajt képező folyókavics, legalább is 1.5 m. mélységben van s minthogy a szénkéneveg-fecskendő szuronya csak 30 cm. hosszú, az egészen az altalajig keresztül nem hatolhatott.

A szénkénevezés alkalmával a talaj csak természetes nedveséggel bírt, tehát nem volt átázva; mert kapálás közben szétmálolt. (Jablonovszky József ur utasításait, melyekre hivatkozni bátorkodtam, különösen a talajnak e kérdéses minőségére vonatkoztattam.)

A szemet szuró körülményen sajnos, de nem segíthetek; mert nemcsak Budatinban, de az egész környéken, minden esztendőben van kisebb-nagyobb cserebogárjárás, mely ugyan sohasem oly nagymérvű, hogy a fákat teljesen lekoppasztaná, de a mint a felszedett s megolvasott pajódok számából (9725 darab) kitűnik, elég tekintélyes mennyiségű pajódot juttat a földre s az is ter-

mészetes, hogy nem lesznek egykoruak. Én már 1889. évtől kezdve vagyok ezen a vidéken s minden esztendőben tapasztaltam, hogy kisebb-nagyobb mennyiségű cserebogár megjelent; de a pajódokkal csak azóta foglalkozom, a mióta a budatini állami csemetekertet kezelem, mivel minden igyekezetem daczára, a pajódok pusztításaival nem tudok megküzdeni. A csemetekert közelében a Kiszuczsa folyó partján öreg nyárfák vannak s ezeken mindig nagymennyiségű cserebogár él. Ezek a folytonos megművelés alatt álló közeli csemetekertbe rakják petéiket. Egy nőstény 28—30 darab petét rak s ezekből átlag 25—50% kikell. A kis álcák rövid ideig együtt maradnak, de pár nap múlva már elszednek. (1896. évi tapasztalat.)

Hogy a pajódok egymást is pusztíthatják, kiderül a III. sz. próbateren tett kísérletemből, melyet nem szénkénegeztem s melyben 100 darab elhelyezett pajód közül, a május 11-étől augusztus hó 5-ig terjedő időszak elmúltával, csak 42 darab maradt életben.

A mi Jablonovszky urnak azt a kételyét illeti, hogy a kísérlet tárgyát képező pajódok nem voltak a „Melolontha vulgáris“ pajódjai, megjegyzem: miszerint én mindig csak egyféle cserebogarat észleltem és a talált pajódok nagyságban oly határozott különbségeket mutattak, hogy kénytelen voltam őket különböző koruaknak feltételezni. Hogy pedig ez a feltevés nem volt téves, arról az a körülmény győzött meg, hogy augusztus hó 5-én felbontott II. és III. rekeszben talált (51 + 42) 93 darab pajód ugyanolyan különbségeket mutatott, mint tavasszal, vagyis május hó 11. és 15-én; mert a tavasszal elhelyezett 3 éves pajód akkor már bebábozódott; a 2 éves pajód olyan volt, mint tavasszal a 3 éves és az egy éves olyan, mint tavasszal a 2 éves. Én tehát a tényekre támaszkodva, egészen jóhiszenüleg jártam el s nemcsak, hogy nem volt szándékomban „*akadatolatlanul hitelét elvenni olyan ügynek, a mely kellő viszonyok között teljesen a maga helyén való*“; de a száraz tényeken alapuló tapasztalataimból vonható következtetéseket is teljesen az ez iránt érdeklő szaktársaimra bízom és csak annyit jegyeztem meg, amire tapasztalataim feljogosítottak, hogy t. i. a szénkéneg a budatini és hasonló viszonyok mellett, nem igen hata pajódokra. (A matematika pozitív tudomány!) Tapasztalataim közzlésével csak lelkiismeretes eljárásomat ipar-

kodtam megismertetni s azáltal tisztelt szaktársaimat felkérni, hogy bírálatot s megfigyeléseket gyakorolva, végre is határozott eredményhez jussunk. Sok ember sokra megy.

Én tehát Jablonovszky urnak bírálatát köszönettel veszem s kérelmét a cserebogár és pajód megküldését illetőleg, örömmel teljesíteni fogom; de vádját, mely rosszhiszeműséggel illet, határozottan vissza kell utasitanom.

Hibbján János.

m. kir. erdőész.

II.

(Az üzemátvizsgálási munkálatok felülvizsgálási módjának hátrányairól.)

Jolsván, 1898. márcz. 13-án.

Tekintetes Szerkesztőség! — Ismeretes, hogy az üzemátvizsgálási munkálatok két példányával együtt a Nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. minister által 1890. évben 9600. szám alatt kibocsátott utasítás értelmében az erdőbirtokosnál lévő, eredeti jóváhagyott üzemterv és az ahoz tartozó gazdasági térképpel az erdőtörvény rendelkezéseinek megfelelő módon terjesztendő be. Visszapillantva ezen utasítás szerint ekkoráig követett eljárásra, mit tapasztalhatunk?

Azt, hogy a sok hivatalos eljáráson keresztül ment gazdasági üzemterv első jóváhagyása alkalmából is már annyira rongált állapotban érkezett vissza, hogy ilyen, vagy legalább ehez hasonló másodszori viszontagságot többé el nem viselhetne, pedig a forda végéig fentebbiek szerint, még hányszor meg kellene ám tenni ezt az utat.

De az erdőbirtokosnak a jóváhagyási záradékkal ellátott üzemtervét, melytől eltérnie nem szabad, mint egyedüli hiteles okmányát magánál kell tartania s meg kell őriznie.

Miért mellékelendő tehát minden 10 évi üzemátvizsgálás alkalmával fenti utasítás értelmében, a birtokos tulajdonát képező, hiteles üzemterv? — holott ugyanazt a szolgálatot a vármegyei levéltárban megőrzött üzemterv is megtehetné.

Arról, vajjon a forda folyamán beterjesztett üzemátvizsgálási munkálat az eredeti jóváhagyott üzemterv alapján készített-e s vajjon továbbá az erdőbirtokos nem változtatott-e időközben a jóváhagyott üzemterven saját igénye, avagy önkénye szerint, az nézetem szerint a levéltárban elhelyezett üzemtervnek az alapján

talán ép úgy megbirálható, mint az erdőbirtokos használatában lévő eredeti üzemterv szerint.

De másrészt az erdőbirtokos kezében lévő hiteles üzemterv, mely az egész fordára szól, (hogy azt, mint ilyen fontos okmányt, olykor egy emberi kort jóval fölülmuló fordán át épségben tart-hassuk), kiméletesebb elbánásban részesítendő, mint a minő elbá-násnak ez minden 10 évi ide-oda küldözgetéssel a sok hivatalnál ki van téve.

A gyakorlati életből meritek egy példát.

Üzemterveink nagy része már az első jóváhagyás alkalmával eléggé rongálva érkeztek vissza, ehez járult még a legközelebbi üzemrevízió beterjesztése alkalmával történt további rongálás, mely esetleg a küszöbön lévő eljárás folyamán stb. hova-tovább a kötést teljesen felbontja, s az ü.-terv így többé alig lenne képes a kitűzött czélnak megfelelni.

Nem lenne-e czélszerűbb eljárás, ha minden 10 évi üzem-átvizsgálási munkálat a levéltárban elhelyezett eredeti üzemterv szerint bíráltnék meg s csakis az üzemátvizsgálási munkálatnak a tényleges állapottal, tehát a helyszínén való összehasonlítása alkalmából vehetné igénybe a királyi erdőfelügyelő a birtokos tulajdonát képező hiteles üzemtervet?

De a mellett, hogy az erdőbirtokosnak az eddig követett eljárás szerint hosszabb ideig nélkülöznie kell üzemtervét, sokszor még annak az eshetőségnek is ki van téve, hogy üzemterve, vagy annak tartozéka a sok ide-oda küldözgetés közben el is vész. Van rá eset, hogy csak ismételt felszólalás után évek mulva kerültek elő üzemtervek, sőt azt is tapasztaltam, hogy daczára a sok felszólalásnak is, az üzemterv egyes fontos tartozékaira máig is várhatunk. Pedig mindez fennebb elősorolt javaslatom szerint bizonyára elhárítható lenne.

Nagy áldozatok *) azok, melyeket az erdőbirtokosnak erdeje törvényszerű kezelésével a közjó érdekében kell hoznia! de azért viszont a törvény végrehajtói s őrei is hassanak oda, hogy ezek a tervek s áldozatok életre való, czélszerű intézkedésekkel bizto-sittassanak.

Teljes tisztelettel

Barger Guido,
erdőrendező.

*) — ?

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény az 1898. év tavaszán megtartandó erdészeti államvizsga tárgyában.

A folyó évi tavaszi erdészeti államvizsgálat folyó évi április hó 25-én és az erre következő napokon a fennálló szabályzat értelmében Budapesten az országos erdészeti egyesület székházában délelőtti 9 órakor fog megkezdetni és folytatólag megtartatni.

A vizsgára jelentkezők felhivatnak, hogy a vizsga letehetésére nyert engedélyt a vizsga kezdete előtt a bizottság elnökének bemutatassák.

Földművelésügyi m. kir. ministerium.

Különfélék.

A fakoczkaburkolatokról a fatermelő- és fakereskedő-hivatalnokok országos egyesületének f. évi márczius hó 3.-i felolvasó estélyén *Polifka János m. á. v. felügyelő* igen érdekes előadást tartott, melyet az egyesület figyelmes elnökének szivességéből, néhányan a földművelésügyi ministerium erdészeti osztályából, szintén szerencsések voltunk meghallgathatni.

Az egyesület hivatalos közlönyében, a «Faipari és fakereskedelmi értesítő»-ben, az előadásnak teljes szövege megjelent ugyan, helyénvalónak látom mégis, hogy annak főbb részeit lapunkban is feljegyezzem, arra való tekintettel, hogy itt a mi sokat emlegetett bükkfánk oly czélszerű s eléggé jövedelme zöfelhasználásáról van szó, melynek mennél gyorsabb terjedése s térfoglalása az erdőgazdáknak s nekünk erdészeknek nagyon is érdekünkben fekszik.

A felolvasó mindenekelőtt megjegyezte, hogy a fakoczkák burkolási célra való alkalmazása nem mai keletű. Nemcsak külföldön, de még hazánkban sem, mert egyik

kőben szükölködő alföldi városunkban, Debreczenben, a város főutcájában a kocsi-ut burkolva volt és pedig tölgyfából készült hatszögletes koczkákkal, mely burkolatnak azonban ma már nyoma sincs. E burkolat ezelőtt mintegy ötven évvel már meglehetősen kijárt állapotban volt. A régi időben kapualjazatok alá, udvarok és udvari helyiségekben, itt-ott utcaburkolásra is használtak fakoczkát és pedig csakis tölgykoczkát. Puhafának koczkához való használata újabb keletű és nagyobb mértékben való alkalmazása a telítés terjedésével tartott lépést. A telítés gyakorlati alkalmazása Európában a 30-as években Angolországban, a 40-es évek elején Francia- és Németországban lett ismeretes s ez időben kezdett a puhafának fakoczkákká való készítése és alkalmazása tért hódítani, háttérbe szorítva a tölgyet s ma már azt mondhatjuk, hogy a fakoczkaburkolás terén a puhafakoczka uralja a helyzetet. Egész utcaszorok, hidak burkolata és az utóbbi időben a műhelyek padolata is puhafakoczkából készül.

A koczkákat, melyek nagysága különböző, magassága 8—13 cm. között változik, vagy deszkapadolatra, vagy beton-alapra fektetik, a hézagok távolságát a sorok közé tett lécz szabja meg, melynek magassága rendszeren a koczka magasságának felével egyenlő. A lécz fölött a félkoczka-magasságban maradt ürt vagy aszfalittal vagy kátránnyal töltik ki.

A burkoláshoz felhasznált összes anyagot, tehát a deszkát, léczet és fakoczkákat telítik, a mi Németországban, Ausztriában és Magyarországon rendszeren vagy tiszta horganyhalvaggal, vagy pedig a Németországban és Ausztriában e téren szerepet játszó Rüttgers-czég szabadalmát képező horganyhalvag és olajkeverékkel történik. (Az utólsónak említett keverékkel telített fakoczkákkal van Budapesten az

Andrássy-ut és ezenkívül a legtöbb iskola előtt lerakott faburkolat készítve.)

Ezután a felolvasó felemlítette, hogy mikor a nagy körút újra burkolásának kérdése napirendre került, kezdeményezésére Gaul K. tanár a Magy. mérnök- és építész egyesület szakközlönyében kimerítően foglalkozott azzal a gondolattal, nem volna-e legjobb a körutat telített bükkfakoczkákkal burkolni, a mi azonban nem történt meg. De másfelől a Lánchidon s a Margithidon megkezték a kísérletezést többféle anyaggal s többféle koczkákkal, mely kísérletek eredménye az volt, hogy az összes alkalmazott anyagok között a bükkfakoczká bizonyult legalkalmasabbnak és így az intéző körök a Lánchid és Margithidon tett kísérletek eredménye után elhatározták, hogy a Ferencz-József-hidat bükkfakoczkáburkolattal látják el.

A Lánchid legelőször tölgyfakoczkákkal volt burkolva; e burkolás hátránya az, hogy sima és ezenkívül nehéz és drága, miért is annak elkopása után «Noris»-féle telítetlen puhafakoczkákat alkalmazták. Épp ilyen Noris-féle telítetlen fakoczkákkal burkolták a Margit-hid és az Andrássy-ut egy részét is, mely puhafaburkolat azonban csak két évig tartott. Később ugy a Lánchid-, mint a Margit-hidon és Andrássy-uton is a Rüttgers szabadalma szerint horganyhalvag és köszénkátrányolaj vegyülékkel telített puhafakoczkáburkolatot alkalmazták.

A Lánchidon ugyan a telített vörösfenyő-koczkák mutatták a legjobb eredményt, csakhogy ez az anyag nagyon drága volt s ezért *Czekélius Aurél* osztálytanácsos indítványára itt is telített bükkfakoczkákkal kísérleteztek, melynek eredménye a következő volt. A bükkfakoczká nem oly jó, mint a vörösfenyőfa, de jobb, mint a puhafából készült koczká; tartóssága pedig a vörösfenyő-koczkák

tartósságával arányban van, puhafa-koczkáknál pedig tartóssabbnak bizonyult. És mivel a bükkfakoczka olcsóbb, mint a vörösfenyőből készült koczka és nem is drágább a puhafakoczkánál, Czekélius Aurél osztálytanácsos javaslata folytán a Ferencz József-híd burkolata szintén bükkfakoczkából állítottatott össze. Mivel pedig a Ferencz József-hidon levő koczkaburkolat egészen jónak bizonyult, az Eskütéri-hidnál ugyancsak bükkfakoczka alkalmazása van tervbe véve, a mi legjobb bizonyíték arra, hogy a bükkfakoczka a hidak és utcák burkolásához teljesen bevált.

Mint nagyon érdekes és örvendetes körülményt említette itt meg a felolvasó, hogy a Ferencz József-hidon létesített faburkolat teljesen honi gyártmány, a mennyiben a koczkákat az ungvári főerdőhivatal a dubrinicsi erdőgondnokság kerületében állította elő és a m. á. v. telítette Perecsényben. Az aszfalthoz szükséges kátrányt a perecsényi Bantlin-féle vegyi gyár szállította; a burkolat lerakását pedig Gregersen budapesti cég belföldi munkásokkal végeztette.

A műhelyeknek telített fakoczkákkal való burkolása nem régi keletű, a mennyiben felolvasó tudomása szerint ily célra 1892-ben telítették az első puhafakoczkákat Nagy-Váradon és pedig Neuschloss Miksa részére, később a Lemberger és Deutsch és Lederer cég részére; 3 évvel ezelőtt pedig a Gregersen cég telített puhafa-koczkákat, szintén műhely-burkolás céljára, azonban csekély mennyiségben.

E megjegyzései után felolvasó áttért a különféle célra alkalmazott burkolási fakoczkák méreteinek s a burkolás költségeinek részletezésére s e tekintetben a következő adatokat említette fel.

A műhelyeknél alkalmazott fakoczkák magassága és

szélessége 8 *cm.* A komáromi és esztergomi hidaknál alkalmazottak magassága 10 *cm.*, szélessége 8 *cm.* A Margit-, Lánchíd- és Ferencz-József-hidon levő fakoczkák magassága 13 *cm.*, szélessége 8 *cm.* Az Andrásy-uton levők szintén 8 *cm.* magasak. A hosszúság a koczka magasságának rendszeren másfélszeresét vagy kétszeresét teszi. A Ferencz József-hidnál alkalmazott bükkfakoczkák méretei 80—130 és 176 *mm.* és 80, 130—215 *mm.* A sorokat ötszögletű szélkoczkák segélyével a kocsit ut irányára rézsutosan, a sínek között pedig az ut hosszirányára merőlegesen vezetik. Helyenkint oly ürről is kell gondoskodni, a mely az egész burkolási test terjedését lehetővé teszi, mert máskülönben a burkolat felpuffad. (E célból legelőször a Lánchidnál és azután a többi hidaknál is az ut szélén az ut hosszirányában fekvő, két koczkasor között 2—3 centiméteres ürt hagynak és ezt az ürt kátrányba áztatott kőzfonadékkal erősen betömik. Az ürt másik oldalon határoló koczkasorra következik az ötszögletes koczkasor, melyhez azután a ferdén haladó koczkasorok sorakoznak.)

A mi a költségeket illeti, 8 *cm.* magas, műhelyben fektetett *puhafakoczkaburkolat*, alatta $\frac{1}{2}$ *cm.* aszfaltborítékkal és ez alatt 10 *cm.* vastag betonréteggel 6 frt 20 kr.-ba került m^2 -enkint. Leszámítva a betonra 1 frt 20 krt, az aszfaltra 20 krt, marad tisztán a faburkolatra m^2 -enkint 4 frt 80 kr.; holott a Ferencz József-hidnál fadeszkákra fektetett, telített, 13 *cm.* magas *bükkfa-burkolat* a deszkákkal együtt kerül, m^2 -enkint 4 frt 86 krba, a miből következik, hogy a bükkfakoczka-burkolat nem drágább a puhafakoczka-burkolatnál.

A faburkolás előnyeiről szólva, felolvasó felemlítette, hogy nem olyan zajos, nem rontja úgy a járműveket és mivel kisebb a járművek surlódása, ennek következtében

nagyobb terhek könnyebben szállíthatók; s egészségi szempontból is előny adandó a fakoczká-burkolatnak, dacára annak, hogy ellenségei azt állítják, hogy a porladozó rostok a levegőbe jutnak és a mindig nagyobbodó likacsok szennyes vízzel megtelnek és elpárolgásuk által a levegőt megfertőztetik, (a mi különben még nagyobb mérvben állítható a kőburkolatról vagy éppen a kavicsozott utakról). E tekintetben határozottan a fakoczká-burkolatnak adható az előny, a mennyiben ma a sorok közti hézagokat aszfalttal zárják, a fakoczkákat pedig többnyire antiszeptikus szerekkel telítik és ha e tekintetben a koczkáknak a tisztítása, az út seprése, időnkénti vízzel való mosása nem volna elegendő, akkor lehetne igen könnyen segíteni ezen a bajon oly módon, hogy időnkint a fakoczká-burkolatot kátrányolajjal mossák le, mely esetben a rostokba beszivárgó kátrányolajban levő kreosot vagy kربول az egész környékre tisztítólag hatna. Ha idővel — a mi mindenestre be fog következni, — a fakoczkák kátrányolajjal telítetnek, akkor a levegő-fertőzéstől egyáltalán nem kell tartani.

Ennek lehet csak tulajdonítani, hogy Londonban 2 millió m^2 , Párisban 1 millió m^2 , Sidneyben 0.5 millió m^2 , Budapesten körülbelül 60,000 m^2 , utterület van fakoczkákkal burkolva.

Kétségtelenül megfontolásra érdemesek azok a megjegyzések, a miket felolvasó arra a magatartásra vonatkozólag tett, a mit székesfővárosunk a faburkolás dolgában eddigelé tanusított. Felolvasó szerint ugyanis eddig a Budapesten fekvő fakoczkák mind külföldi anyagból valók s külföldön lettek telítve is! Szomoruan kell bevallanunk, hogy ez a mi fában elég gazdag országunkban, nyilván való *anomália* és mindenesetre arra kell törekedni, hogy

ez a visszás állapot megszűnjék, mert a koczkák előállítása nem oly nehéz és nem oly mesterséges munka, hogy ezt Magyarországon ne lehetne teljesíteni, sem a koczkák telítése nem történik olyan szerrel vagy módon, melyre mi nem volnánk képesek; sem pedig a magyarországi anyag nem áll az ausztriai anyag mögött, sőt úgy áll a dolog, hogy a magyarországi anyag teljesen egyenlő jóságú, de sok esetben jobb, mint az ausztriai faanyag.

Utalva arra a körülményre, hogy a bükkfa nálunk aránylag a legnagyobb mennyiségben fordul elő, értékesítése pedig, korlátolt használhatósága miatt nehéz, felolvasó kívánatosnak jelezte, hogy burkolati czélokra a bükkfa vételesség legelső sorban s minél nagyobb mértékben alkalmazásba. Vannak ugyan ennek is jelentékeny akadályai a bükkfa kedvezőtlen természeti sajátságainál fogva, hogy t. i. könnyen fülled, reped, vetemedik, ezek a hibák azonban helyes és gondos kezeléssel s megfelelő telítéssel kiküszöbölhetők, — amely nagyon fontos kérdéseknek részletes tárgyalását felolvasó más alkalomra helyezte kilátásba.

(Közli: *Arató Gy.*)

A termőhelyi jóság megállapítása. A tényleges termőhelyi osztály megbírálásánál rendes körülmények közt a talaj és éghajlat rendes tényezőinek a fatenyészetre nyilvánuló együttes hatásából eredő fatömeg szolgál mértékéül.

Azonban sokszor a fatömeg sem nyújthat a termőhelyi minőségről eléggé hü képet, a midőn is figyelembe kell venni egyszersmind a fatenyészetnek azt a minőségét is, mely alatt az állab egyes egyedei létrejöttek.

Nem ritka eset, midőn ásványilag erőteljes, mélyrétegű, üde televény talaj, kedvező fekvés és mérsékelt lejtőség, valamint előnyös kitettség — tehát a fatenyé-

szetre kedvező befolyással bíró tényezők — közreműködése mellett nőtt elegendő állabok fanemei meg nem felelnek a beléjük helyezett várakozásnak.

Fatömegük sokszor jóval csekélyebb, mint a mennyit ezek közt a körülmények közt szolgáltatniok kellene. Ez az eset akkor fordul elő, ha a fa még a megelőző állab fennállása idejében magavetésből keletkezett s fiatal korában nyomás alatt nőtt.

Ennek okai leginkább a valaha divott helytelen vágásvezetésben keresendők. A fokozatos felújító vágásvezetés azelőtt távol a tartamosság elvéhez ragaszkodó szabályoktól, leglőbb esetben a szabályos felújítási időtartamtól eltérőleg, a rendesnél jóval hosszabb ideig eltartott.

A fának csekély értékével párosult kelendőség hiánya egyrészt, másrészt pedig az erdőre nehezedő urbéri szolgalmak gyakorlása korlátozta a rendes, tartamos erdőgazdálkodást. A természetes magavetés útján való feljulás idejében az állabok csekély kelendőség miatt csak kis részben voltak hasznosíthatók és az évi hozam a rendesnél jóval kisebb mérvben került letarlás alá. Az erdőipar, különösen a haszonfa feldolgozó gyárak, fűrészek kezdetleges berendezésükkel csak kisebb mennyiségű fát voltak képesek elfogyasztani. Ez a famennyiség, mely az akkori viszonyokhoz képest leginkább csak az erősebb méretű fákra szorítkozott, nagyobb területen történt szálalásból került ki, anélkül, hogy az erdő ezáltal jelentékenyen kiritkult volna. Az állabok jó ideig tartó illetően kiritkítása folytán az árnytűrő fanemek alatt, milyenek a jegenyefenyő és bükk, kellő magavetés jött létre, mely azonban az anyafák koronáinak időközben történt záródása következtében fiatal korában nyomás alatt nőtt s csak a jóval később bekövetkezett taroló vágás után szabadulván fel,

csak némileg tarthatott lépést a többi mesterséges uton telepített fákkal.

A jegenyefenyővel és bükkal egyes fenyveseinkben u. n. fészket vagy kisebb-nagyobb csoportokat alkotó aljserdénynyel lépten-nyomon találkozunk.

Eféle állabok becslésénél nem lehet eléggé óvatos az erdőrendező, midőn ilyen nyomott helyzetben nőtt próbafának méretei után az illető termőhelyi minőségre következtet. A fának ily nyomás alatti, tehát természetellenes fejlődését bizonyítják a kezdő apró évgyűrűk is. Ilyen elnyomott fák és facsoportok a taroló vágás útján történt felszabadulásuk után már lépést tartanak ugyan a később telepített főfanemmel, korukhoz képest mégis jelentékeny visszamaradást mutatnak a többi fákkal szemben. Ily esetekben tehát a termőhelyi jóság rendesen a természetes és kedvezőbb viszonyok közt fejlődött főállab után állapítandó meg, azzal a föltevással, hogy a kedvező termőhelyi tényezők mellett bizonyára ez vagy amaz a rendellenesen fejlődött fanem is rendes fejlődését érte volna el.

(Közli: *Barger G.*)

Gombabetegség a trencsényi erdőkben. Már az 1896. évben észrevettem, hogy valamivel több sárguló lomb fordul elő a lucz- és erdeifenyőn, de akkor nagyobb fontosságot nem tulajdonítottam e megfigyelésemnek. Az 1897. év folyamán azonban ez a sárgulás oly feltűnő lett, hogy jónak véltem a beteg ágak lombját közelebről megvizsgálni s ekkor láttam, hogy a fatörzsek teljesen épek voltak, de az ágak tűin kisebb-nagyobb sárga foltok s ezek némelyikében megint barnább foltocskák látszottak. Egyes ágak kérge, melyeknek tűi mind megsárgultak, már odaszáradt a fához és nedv csakis az ág törzsmelletti részében volt. Szú vagy más rovar károsításának nyomát sem

észlelhettem s így könnyen megállapíthattam, hogy a fellépett betegség csakis gombától eredhet. A betegség egyaránt fellépett koros és egészen fiatal egyedeken, uralgó és elnyomott törzseken, szélnek kitett és védett s mindenféle kitettségi helyeken, úgy teljesen zárt, mint ritka állabokban.

A megfigyeléseket különben Trencsén vármegye északnyugati részében a következő erdőbirtokokon tettem:

1. *Felső-Hricsó* község volt urbérései erdejében, mely a vágbeszterczei járás Felső-Hricsó község határában 400 *m.* tengerszin feletti magasságban fekszik mély, nedves homokos agyagtalajjal homokkő felett és É. Ny.-nak dől 5—10⁰-nyi lejtten. — A betegség itt 1·0 zárlatu 15 éves erdei fenyőn és 0·7—0·9 zárlatu 50 éves luczfenyőn lépett fel.

2. *Zsolna* nagyközség erdejében, mely a zsolnai járás, Zsolna község határában 400 *m.* tengerszin feletti magasságban fekszik, mély, nedves agyagtalajon s É. É.-Ny.-nak dől 0—5⁰-nyi lejtten. — A betegség itt 60—80 éves 0·8 zárlatu luczfenyőn és 12 éves 1·0 zárlatu erdei- és vörösfenyőn lépett fel.

3. *Podhorie* község volt urbéréseinek erdejében, mely a zsolnai járás, Podhorie község határában 500—700 *m.* tengerszin feletti magasságban fekszik és D. D.-K. és D.-Ny.-nak dőlő hegyoldalon terül el. Talaja sekély, homokos agyag, mészkő-konglomerát felett. — A betegség itt 0·5—0·6 zárlatu 55 éves és fiatalabb erdeifenyőn lépett fel.

4. *Babkó és Plébán-Lehotta* községek volt urbéréseinek u. e. község határában fekvő erdeiben, melyek szomszédosak s 500—600 *m.* tengerszinfeletti magasságban vannak. Talajuk sekély és közép mélységű homokos agyag, mészkő-konglomerát felett. A babkói hegyoldal D.-K.-nek, a plébán-

lehottai É.-Ny.-nak fekszik, vagyis a kettő együtt É.-K.-nek nyíló völgyet alkot. — A babkói erdőbirtok itt 40 éves 0·9 zárlatu, erdeifenyő 0·6 és bükk 0·4 elegyarányu állabból áll, melyben egyesével luczfenyő van elszórva; a területnek 10—30⁰-nyi a lejte; a plébán-lehottai erdőbirtokot pedig 40 éves 0·9 zárlatu luczfenyőállab képezi, melyben egyesével erdeifenyő is van elszórva, itt 5—15⁰-nyi a lejt. Mind a két erdőbirtokon ugy a lucz-, mint az erdeifenyő egyaránt szenved a jelzett betegségben s minthogy itt elnyomott, uralkodó, szabadon álló törzsek és fiatalabb példányok is előfordulnak, az összehasonlításra legjobb alkalom kínálkozik.

5. *Gyurcsina* község volt urbéresei erdejében, mely 650—800 *m.* tengerszintfeletti magasságban fekszik és 20—40⁰-nyi lejtten D.-Ny.-nak dől. Talaja sekély, homokos-agyag mészkő felett. — Itt a mesterséges uton megtelepített 10 éves erdeifenyőn látszik a betegség.

6. *Turó* község határában 650—800 *m.* tengerszintfeletti magasságban fekvő (lovag Háhn-féle) erdőbirtokon, mely 10—25⁰-nyi lejtten K. és É.-K.-nek fekvő sekély homokos-agyag talaju hegyoldalon terül el, mészkő altalajjal. — Itt a korosabb 60—80 éves és fiatalabb luczfenyő törzseken észlelhető a betegség.

Teplicska község határában a gróf Harcourt-féle erdőbirtokon, mely 10—15⁰-nyi lejtű hegyoldalon fekszik, a hol a talaj mély, de sovány homokos-agyag, homokkő altalajjal. — Itt a 12 éves erdei- és vörösfenyő ültetvényben mutatkozik a betegség.

9. *Kiszucza-ujhelyi* járásbeli, *Budatin* község határában a gróf Csáky-féle erdőbirtokon, amely 400—500 *m.* tengerszintfeletti magasságban, 10—30⁰-nyi lejtten D.-nek fekvő hegyoldalon terül el, a hol a talaj mély, de sovány ho-

mokos-agyag homokkő felett. — Itt a 25 éves vörösfenyőből álló tiszta állásban van a betegség.

10. A Kiszucza-ujhelyi járásbeli, *Budatin-Lehotta* község határában a gróf Csáky-féle uradalom erdőbirtokát s 400 m. tengerszintfeletti magasságban É. É.-Ny.-nak fekvő 35°-nyi lejtű hegyoldalon terül el; talaja mély, de sovány homokos-agyag, homokkő felett. Itt a 8—12 éves vörösfenyőkön észlelhető a betegség.

A felsorolt esetek elég nagy területet ölelnek fel, mely terület az é. sz. 49° 3'3"—49° 18'6" és a k. h. 36° 17'6"—36° 28'1" közé esik.

A betegség, mint előbb említém, az erdei- és luczfenyőn, de a vörösfenyőn is fellépett. Szerény véleményem szerint az erdeifenyőn fellépett gomba-betegséget *Hysterium pinastri*; a luczfenyőn *Chryzomixa abietis* és a vörösfenyőn a *Caecoma Laricis* okozta.*) Hogy pedig ezek a gombanemek oly nagyon elszaporodtak, az utolsó két év tulságos nedves időjárásának tulajdonitom.

A károsítás mértékére nézve megjegyzem, hogy a megtámadt fák lombozata $\frac{1}{10}$ — $\frac{3}{10}$ részig semmisült meg s ha a terjedés tovább tart, úgy nagyobb károsodástól lehet tartani.

Hogy hasonló jelenség még másutt is észleltetett volna, nem olvastam**) s ezért felkérem a tisztelt szaktárs urakat,

*) és **) A vörösfenyő gombabetegségeit Tuzson J. ak. t. s. nem rég (l. a m. évi XII. füzet 1023. és köv. old.) egészen részletesen tárgyalta. E közleményben arról történt említés, hogy az erdészeti akadémián egy épen Trecsén vármelegyéből felküldött vörösfenyő csemétén a *Peziza willkommii*-t ismerték fel, ami természetesen nem zárja ki, hogy más helyen megint az itt említett gomba lépett fel nagyobb mértékben. Utalva azonban a fentebb idézett közlemény vég-soraira, kívánatosnak vélnők, ha ilyen esetekben, — kivált ha a betegség való-ságos oka teljes bizonyossággal meg nem állapítható, — a megfigyelők az erd. akadémiának, illetve mostantól kezdve már az erd. kísérleti állomásnak itéletét meghallgatnák.

hogy esetleges tapasztalataikat és a betegség ellen netalán már sikerrel alkalmazott intézkedéseiket e lapok útján legyeknek szivesek nyilvánosságra hozni. (Közli: *Hibbján J.*)

„**Fatenyésztés**“ czimmal a földmivelésügyi m. kir. ministerium kiadásában egy igen hasznos és hézagot pótló szakmunka jelent meg, melyet Molnár István orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési ministeri biztos irt meg.

A mű megismerteti az olvasót a fatenyésztés egész anyagával, eszközeivel és teendőivel; továbbá népszerűen és behatóan foglalkozik a gyümölcs- és egyéb fák szaporításával, nevelésével, kezelésével és ápolásával.

Minden fatenyésztő és gyümölcsstermelő nagy hasznát veheti ennek a hasznos szakmunkának, de különösen nélkülözhetetlen tanácsadója lesz az a közs. faiskolákat kezelő tanítóknak és a gyümölcsstermeléssel foglalkozó lelkészeknek. A diszesen kiállított, 91 sikerült eredeti ábrával ellátott és 19 nyomott ivre terjedő könyv ára egy koronában van megállapítva, hogy azt minél többen megszerezhessék. Ezenfelül a minister meghatalmazta a nevezett ministeri biztost arra is, hogy minden lelkésznek és tanítónak, ki e könyvért egyszerű levélben hozzá fordul, a művet ingyen megküldhesse.

Magyarosodunk. *Lindenmayer Frigyes* m. kir. erdész-jelölt, az Országos Erdészeti egyesület rendes tagja, vezetéknevét *Ladányira* változtatta. *Éljen!*

Egyesületi hirdetések.

Figyelmeztetés. Az egyesületi könyvkiadmányokból az egyesületi tagok csak egy példányt szerezhethvén meg a megállapított kedvezményes áron, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az „Erdészeti zsebnaptár“ legújabb (1898. évi XVII.) évfolyama megjelent. Ára az egyesületi tagok számára 1 frt, nem tagok számára 1 frt 50 kr. Legcélszerűbben postautalványon rendelhető meg az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál. Ha a megrendelő a naptár árának beküldésekor 15 kr. postaköltséget is küld, akkor a postai szállítás bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „Erdészeti Növénytan II. k. Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növény földrajz“ czimű, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai számára 6 (hat) frt, nem tagok számára 9 (kilencz) frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál.

„Az Erdő-Ör“ vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben“ czimű munka hetedik kiadása megjelent. Felkértek tehát azok a t. erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szakértársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezt a könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvételt útján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt. — Ha a megrendelés alkalmával a könyv ára mellett még 25 kr. postaköltség is küldetik, akkor a megküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „Erdészeti Rendeleték Tára“ 1880—84. (I.—IV.) évfolyamának III. kiadása teljesen elfogyott, valamint az 1890. (X.) évfolyam I. kiadása is. (Az I—IV. évfolyamot az egyesület mérsékelt áron visszaváltja. Ajánlatok a titkári hivatalhoz intézendők.)

„Erdészeti növénytan I. k. Általános növénytan“ czimű, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legcélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegben felül még 25 kr. beküldetik (keresztkötés alatt, ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „Erdőrendezéstan“ kézikönyvének (I kötet; írta: bölesházai Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos) ára az egyesület tagjai részére 3 frt, nem tagok részére pedig 5 frt. Legczélszerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál.

A legelő erdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Erdő- és gazdatisztek, valamint erdő- és mezőgazdák számára. Írta: Zsarolyáni Márton Sándor m. kir. főerdész. Az Országos Erdészeti Egyesület által 100 darab aranynyal jutalmazott pályamunka. Ára 3 frt. *Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai az egyesület titkári hivatalánál 2 frt 40 kr. kedvezményes áron rendelhetik meg.* (Budapest, V. Alkotmány-utca 10. sz.)

„A legelő-erdők. — A legeltetés kérdése Magyarországon és annak megoldása mezőgazdasági uton“ című munka (írta: Földes János m. kir. főerdész) még kapható. Az „Erdészeti Lapok“ 1895. évi I—V. füzetében közölt ezen munkát, az egyesület dicsérettel tüntette ki. A külön kiadásnak ára az egyesület tagjai számára 80 kr., nem tagok számára pedig 1 frt 20 kr. Megrendelhető az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V. Alkotmány-utca 10. sz.)

Az **„Erdészeti Rendeletek Tára“** 1891. évi vagyis XI. az 1892. évi, vagyis XII.; az 1893. és 1894. évi, vagyis XIII. és XIV. évfolyama (ez a két évfolyam egy füzetben), továbbá az 1895. évi, vagyis XV. évfolyama s végül az 1896. évi, vagyis XVI-odik évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai számára az 1891. évfolyamnak 30 kr., az 1892. évfolyamnak 20 kr. az 1893. és 1894. évfolyamot tartalmazó füzetnek 60 kr., az 1895.-i évfolyamnak 30 kr., az 1896.-i évfolyamnak 25 kr.; nem tagok számára pedig 60 kr., 40 kr., 1 frt 20 kr., 60 kr., illetve 50 kr.

Az **„Erdészeti Rendeletek Tára“ 1885.—89. (IV—IX.) évfolyamából a II. kiadásnak** ára az egyesület tagjai részére 1 frt 20 kr., nem tagok részére pedig 1 frt 80 kr.

Az **„Erdei facsemeték nevelése“** című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

Az „Erdőhasználatlan“ kézikönyvének, néhai Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos, erdőakad. tanár által átdolgozott s bővített II. kiadása megrendelhető az Orsz. Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.) A könyv ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon, vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerű levelezőlapon is.

„Magyar Erdészeti Oklevéltár“ (Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kiadta az Orsz. erdészeti egyesület). Szerkesztette és történeti bevezetéssel és tárgymutatóval ellátta: Tagányi Károly. A három vaskos kötetből álló munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalában (Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 10. sz., II. e.). Ára az egyesület tagjai számára 10 frt, nem tagok számára 20 frt.

Erdőműveléstan. Irta: Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos, erdőak. tanár. Az Orsz. Erd. Egyesület által pályadíjjal jutalmazott munka. Ára az egyesület tagjai számára 3 frt 50 kr, nem tagok számára 5 frt. Megrendelhető az egyesület titkári hivatalánál.

„Erdész-induló“ és „Nemes sziv. — Keringő.“ Zongorára. Irta Szmik Gábor. Ára az indulónak példányonként 1 korona, a keringőnek 2 korona. Megrendelhetők az egyesület titkári hivatalánál (Alkotmány-utca 10 sz. II. em.). Az eladásból befolyó összeg „A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapítvány“ gyarapítására fordítatik!

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50, nem tagok részére 4 frt.

Közvetlenül a szerzőnél rendelhető meg:

„A tölgy és tenyésztése“ című pályadíjnyertes munka a szerzőnél, Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanárnál rendelhető meg. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre, a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ugyancsak Fekete Lajos m. kir. főerdőtanács és ak. tanárnál rendelhetők meg: az „**Erdőértékszámítástan**“ II. javított és bővített kiadása (ára 3 frt), és az „**Erdőbecsléstan**“ II. teljesen átdolgozott kiadása. (Ára 4 frt.)

Ugyancsak a szerzőnél rendelhető meg:

A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője.

Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. minister megbízásából írta *Vadas Jenő* m. kir. erdőtanácsos és ak. tanár. Megrendelhető szerzőnél (Selmeczbánya) és az „Erd. Lapok“ kiadóhivatalánál*). (V. ker., Alkotmány-utca 10. sz.) A 24 ivre terjedő, képekkel diszitett s térképpel ellátott munka ára 2 frt. (Erdőgyakornokoknak 1 frt 50 kr; erdészeti műszaki dijnokoknak s akadémiai hallgatóknak 1 frt.)

* Az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatala azonban csak abban az esetben tehet eleget a megrendeléseknek, ha a t. megrendelők a könyv árát és a 25 krnyi portóköltiséget egyidejűleg beküldik, amikor aztán a könyv keresztkötsé alatt ajánlva adatik postára.

Erdészeti Rendeleték Tára.

I.

Körrendelet valamennyi törvényhatóságnak.

Az országos erdei alapot is illető pénzbüntetéseknek, valamint a kir. kincstár, mint erdőbirtokos részére megállapított erdőkártérítési összegnek az ingatlanokra vezetendő árverés útján való behajtásánál követendő eljárás tárgyában a következőket rendelem.

2210/97. sz. belügymin. — Az országos erdei alapot is illető pénzbüntetéseknek, valamint a kir. kincstár, mint erdőbirtokos részére megállapított erdőkártérítési összegnek az ingatlanokra vezetendő árverés útján való behajtásánál követendő eljárás tárgyában a következőket rendelem.

Az ingatlanokra vezetendő árverések útján való behajtásoknál a kir. kincstár követelését képező erdőkároknak a pénzbüntetésekkel együttesen leendő behajtása a törvényhatóság tisztii ügyészének képezi feladatát, melyhez képest:

1. Az erdőkár és pénzbüntetések biztosítása és behajtása körül az elsősorban eljáró főszolgabírák, illetőleg városokban az ez iránt megbízott tisztviselők kötelességévé teszem, hogy azon esetre, ha az erdőkár és pénzbüntetés ingó vagyonból be nem hajtható, de marasztaltnak ingatlan vagyona van, az 1886. évi május hó 22-én 4064. szám alatt kibocsátott belügyministeri körrendelet szem előtt tartásával — az erdőkár és pénzbüntetés összege erejéig a zálogjognak telekkönyvi bekebeleztetését haladék nélkül foganatosítsák.

2. Kötelességévé teszem az elsősorban eljáró s fenn említett tisztviselőknek, hogy akkor, midőn az ingatlanokra vezetendő végrehajtást célzó lépés folyamatba tétele végett a szükséges adatokat a törvényhatóság tisztii ügyészeihez beküldik, erről az illető kincstári erdőgondnokságot a szükséges adatoknak, különösen pedig a jelzálogi bekebelezésről szóló bírósági végzés közlésével értesítsék, hogy így a kincstár közegeinek és a végrehajtási eljárás ellenőrzése lehetséges legyen.

3. A tisztii ügyészeknek szigorú kötelességévé teszem, hogy az erdőkároknak és pénzbüntetéseknek ingatlanokból való végrehajtása végett a szükséges eljárást — figyelemmel az 1887. évi február hó 17-én 51 kih. szám alatt kibocsátott belügyministeri körrendeletre — csak akkor tegyék folyamatba, ha az ingatlan

értékére és teher állapotára való tekintettel biztos kilátás van arra, hogy nemcsak a költségek és előnyös tételek, hanem a kárkövetelés és pénzbüntetés is nagyrészből kielégítést nyerend.

4. Szigorú kötelességévé teszem a tiszti ügyészeknek, hogy a szükségesnek mutatkozott végrehajtási eljárásnak keresztülvitelét lehető költségekiméssel eszközöljék, nevezetesen az árveréseket közbenjárás nélkül hivatalból foganosítottassék és a vidéki sorrendi tárgyalásoknál a személyes közbenjárást lehetőleg kerüljék.

5. Kötelességüké teszem a tiszti ügyészeknek azt is, hogy minden egyes végrehajtási ügyben az ingatlanra elrendelendő és tudomásukra jutott árverés határnapjáról, illetőleg megtartásáról jó eleve és idejekorán az árverési hirdetmény másolatának közlése mellett az illető kincstári erdőgondnokságot értesítsék a célból, hogy az államerdésznek alkalom nyujtassák szükség esetén az elrendelt árverésnél leendő közvetlen részvétel által érdekeit a tiszti ügyész eljárásától egészen függetlenül is érvényesíteni.

6. A tiszti ügyészeknek azon a czimen, hogy a pénzbüntetéssel kapcsolatosan a kárösszeg behajtását is eszközlik, sem a kárttevő, sem pedig a kir. kincstár ellenében magasabb, avagy külön díjak, nemkülönben költségek felszámítására igényük nincs.

7. A közigazgatási bizottságoknak feladatává teszem, hogy az 1883. évi XLIV. t.-cz. 77. §-a értelmében őket illető jog alapján az ingatlanokra vezetendő végrehajtást a már idézett 1886. évi 4064. számú körrendelet szem előtt tartásával csak oly esetekben rendeljék el, mikor az eléjük terjesztendő telekkönyvi és értékadatok nyomán nemcsak a költség és előnyös tételeknek, hanem a kár és pénzbüntetés összegének nagy részben való kielégítésére is kilátás mutatkozik.

8. A tiszti ügyészek tekintettel arra, hogy a pénzbüntetések behajtása ugyanis az ő feladatukat képezi s e részben a szükséges előleget élvezhetik és miután az erdőkárnak a pénzbüntetéssel való együttes behajtása, több, vagy külön költséget nem okoz — az erdőkárok behajtása esetén e czimen külön előlegre igényt nem tarthatnak. Erről a törvényhatóságot, további megfelelő intézkedés végett értesitem. — Budapest, 1897. évi nov. hó 7-én.

A minister helyett:

Latkóczy Imre s. k.
államtitkár.

II.

A m. kir. erdészeti kísérleti állomások működési szabályzata.

(12650/97. I/2 sz. a. kiadta a földmiv. m. kir. ministerium.)

I. Cél és állomáshely.

Az erdőgazdaság körében felmerülő gyakorlati és elméleti kérdéseknek kísérletek és tudományos kutatások útján való kiderítése végett Selmezbányán egy központi, a négy erdőőri szakiskolánál pedig egy-egy külső erdészeti kísérleti állomás létesítettik.

II. Szolgálati viszony, vezetés.

A m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás közvetlenül a földmivelésügyi m. kir. ministerium fenhatósága alatt áll.

Az erdőőri szakiskolánál létesített m. kir. erdészeti kísérleti állomások ellenben azon hivatásuknál fogva, hogy a központi erdészeti kísérleti állomás által előírt kísérleteket és kutatásokat eszközöljék s az adatokat a központi állomásnak beszolgáltatassák, ennek alá vannak rendelve. Szabadságunkban áll azonban külön költség felszámítása nélkül önálló kísérleteket is tenni s azokról a szakköröknek beszámolni.

A központi erdészeti kísérleti állomás vezetője a selmezbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia erdőtenyésztési tanára, míg a külső kísérleti állomások az illető erdőőri szakiskola igazgatójának vezetése alatt állanak.

III. A központi erdészeti kísérleti állomás vezetőjének kötelességei.

A központi állomás vezetőjének teendői a következők:

a) A központi erdészeti kísérleti állomás közvetlen vezetése ;
 b) az évi költségvetés készítése és a földmivelésügyi ministeriumhoz való felterjesztése ; a jóváhagyott költségvetés keretén belül a felmerülő kiadások fedezése az V. pontban foglaltak értelmében ; számadástétel ;

c) évi munkaterv bemutatása és jelentéstétel a földmivelésügyi ministeriumhoz, levelezés a külső kísérleti állomásokkal, a külföldi erdészeti kísérleti állomásokkal, a kincstári erdőhatóságokkal, erdőbirtokosokkal stb.

d) a jóváhagyott munkaterv kivitelének ellenőrzése ; a kísérletek és kutatások eredményeinek rendszeres összeállítása és közzététele ;

- e) az erdészeti kísérleti állomás képviselője az országban és külföldön, a földmivelésügyi ministerium által megállapított módon;
- f) a segédszemélyzet beosztására, segélyezésére vagy jutalmazására vonatkozó javaslattevés;
- g) a szükséges leltári tárgyak beszerzése és nyilvántartása.

IV. Személyzet.

A központi erdészeti kísérleti állomáshoz az államerdészet kötelékében szolgáló erdőtisztek közül egy *segéd* osztatik be, kinek feladata a kísérleti területeken eszközrendező felvételek megejtése, a gyűjtött adatok feldolgozása és egyáltalában a vezető mellett való segédkezés.

A csemetékerti és egyéb kiviteli munkálatokhoz a központi erdészeti kísérleti állomásnál egy végzett erdőőri szakiskolai növendék alkalmaztatik mint erdőlegény.

Ezen állomás továbbá igénybe veheti, eddigi hivatásuk érintetlenül hagyása mellett, az erdőakadémia kertészét és a kis-iblyei erdő őrzésével megbízott erdészeti altisztet is.

A külső erdészeti kísérleti állomásokon az illető erdőőri szakiskola tanársegédje segédkezik a kísérleti állomás vezetőjének.

V. Költségek, számadás.

Az erdészeti kísérleti állomások költségei, a mennyiben nem képeznek kincstári erdőkben végzett kísérleteknél felmerült dologi kiadásokat, az országos erdei alapot terhelik.

A kincstári erdőkben végzett kísérletek dologi költségei ellenében az illető erdőhatóság költségvetését terhelik és általa a kísérletet foganatosító közeg részéről láttamozott bérjegyzék, illetve számla alapján a munkálat természetének megfelelő hitelrovat terhére utalványoztatnak.

Szintugy az illető erdőhatóságot terhelik a kísérleti ügy érdekében kiránduló kincstári erdőtisztek által a fennálló utiszabályok értelmében felszámítható utazási költségek is.

Az országos erdei alapot terhelő kiadások a következők:

1. Személyi járandóságok.

a) A központi erdészeti kísérleti állomás vezetőjének évi tiszteletdíja --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- --- 300 frt,

b) a központi erdészeti kísérleti állomás segédjének 150 frt, és

és a külső erdészeti kísérleti állomások vezetőinek 100—100frt.-nyi tiszteletdíja 550 frt,
 e) a külső erdészeti kísérleti állomások segédeinek (tanársegédek) évi tiszteletdíja 50 frtjával 200 frt,
 d) a központi erdészeti kísérleti állomásnál alkalmazott erdőlegény járandósága (évi bér 200 frt, pótlék 100 frt, lakpénz 50 frt) 350 frt,

A tiszteletdíjak és járandóságok utalványozása a földművelésügyi ministerium által történik.

2. Az erdészeti kísérleti állomások összes alkalmazottjainak a kísérleti ügyekben történt kiküldetésük alkalmával szabályszerű napidíjak és utazási költségek járnak, melyek a központi erdészeti kísérleti állomás által negyedévenként bemutatott utazási naplók alapján a földművelésügyi ministerium által utalványoztatnak.

A központi erdészeti kísérleti állomás személyzete által az erdőakadémia tanrendjébe, a külső állomások személyzete által az illető erdőőri szakiskola erdejébe tett kirándulásoknál csakis azon napidíjak és utazási költségek érvényesíttetnek, melyek az illetőnek ily kirándulásoknál különben is járnak.

3. A kísérleti állomások felszerelésének költségei és azon kísérletek dologi kiadásai, melyek nem kincstári erdőkben végeztenek. Ide tartozik az erdőakadémia tanerdejében, illetve növény- és csemetekertjében végzett kísérletek költsége is, a mennyiben a végzett munkálatok nem történtek közvetlenül az oktatás céljából.

Ezen kiadások fedezésére a központi állomás a külső állomások vezetői számára megfelelő pénzellátmány kiutalványozását hozza javaslatba a földművelésügyi ministeriumnál. Az elszámolás ugyancsak a központi állomás útján évenként történik.

A központi állomás által évenként bemutatandó költségvetésben külön tárgyalandók azon kiadások, melyek az országos erdei alapot terhelik, s külön azok, melyek a kincstári erdőkben levő kísérleti területeken előreláthatólag felmerülnek.

VI. Az erdészeti kísérleti állomások felszerelése.

Azon leltári tárgyakon és anyagokon kívül, melyek különlegesen a kísérleti állomások által saját céljukra szereztetnek be, a központi állomás szabadon használhatja az erdőakadémia gyűj-

teményeit, könyvtárát, laboratóriumát, tanerdejét, növény- és csemetekertjét; mindenik külső állomás pedig az illető erdőőri szakiskola taneszközeit, erdejét és csemetekertjét, a tanczél, illetve a csemetekertek különleges hivatásának csorbitása nélkül.

VII. Kísérleti területek kijelölése.

Kísérleti területek kijelölésére első sorban a kincstári erdők és csemetekertek állanak a kísérleti állomások rendelkezésére.

A kijelölés a központi erdészeti kísérleti állomás által az illető erdőhatósággal és erdőrendezősséggel egyetértőleg történik. Vitás esetekben a földmivelésügyi m. kir. ministerium dönt.

A kísérleti területek épségben maradásáért azon kezelő erdőtisztek és erdészeti altisztek felelősek, kiknek kerületében a kísérleti terület fekszik, illetve a kiknek az a kísérleti állomás részéről megőrzés végett átadatott.

Magánerdőbirtokon létesítendő kísérleti területekre nézve a központi állomás az illető erdőbirtokossal lép érintkezésbe.

VIII. Kincstári erdőhatóságok közreműködése.

A kincstári erdőhatóságok személyzetének közreműködésére nézve, ha rövid idejű és a szolgálat hátrányával nem jár, a kísérleti állomás írásbeli vagy szóbeli megkeresésére az erdőhatóság főnöke, különben pedig a földmivelésügyi miniszterium határoz.

A kísérleti állomások a dolog természetéhez mérten vagy az erdőhatóságokkal, vagy közvetlenül az erdőgondnokságokkal állanak érintkezésben, s viszont az erdőgondnokságok is közvetlenül érintkeznek a kísérleti állomásokkal.

XI. Az erdőakadémia tanári karának közreműködése.

A központi kísérleti állomás az erdőakadémia tanáraival és tanársegédeivel közvetlen érintkezésben áll, azoknak közreműködését vagy szakvéleményét bármikor kikérheti, s viszont ezek a folyamatban lévő kísérleteken és vizsgálódásokon az oktatás érdekében bármikor résztvehetnek.

A központi kísérleti állomás részéről valamely kísérlet megajtására felkért tanár az erre a kérdésre vonatkozólag esetleg szükséges levelezést önállóan végzi és munkalataiért teljes felelősséggel tartozik.

X. Az erdészeti kísérletügy iránya.

Az erdészeti kísérleti állomások tevékenysége első sorban a gyakorlati erdészetre közvetlen kihatással bíró kérdésekre terjesztendők ki és erdészet-természettudományi kísérletek és kutatások kezdetben csak oly terjedelemben veendők elő, a mennyire az a gyakorlati kísérletek eredményeinek tudományos megvilágítására szükséges, illetve ezektől függetlenül a kísérleti állomás személyzete és az erdőakadémiai tanárok részéről a gyakorlati kísérleti ügy s illetőleg a tanári hivatás csorbitása nélkül a rendelkezésre álló eszközökkel teljesíthetők.

XI. Életbelépés.

Az erdészeti kísérleti állomások működésüket 1898. évi január hó 1-vel kezdik meg.

A központi erdészeti kísérleti állomás levelezését saját pecsétje alatt, a külső kísérleti állomások az illető erdőőri szakiskola pecsétje alatt hivatalból teljesítik.

Az erdőőri szakiskoláknál a kísérleti ügyre vonatkozó leveleze-
lésről külön iktatókönyv fektetendő fel.

Budapesten, 1897. évi december 31-én.

Darányi s. k.

földmivelésügyi m. kir. minister.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

1898. évi február hóban.

A rövidítések magyarázata

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőketörlesztés; k. a. = készpénz alapítvány; WKa. = Wagner Károly alapítvány; 1La. = grf. Tisza Lajos alapítvány; BAA. = Bedő Albert alapítvány; Asa. = Magyar erdősítések árvaleányait segélyző alapítvány; td. = tagsági díj; hd. = hirdetési díj; ld. = lapdíj; kld. = kedvezményes lapdíj; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeleték Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkívüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetek; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; OFa. = O Felsége fénynyomata arcképe; Ecs. = Erdei facsometék nevelése; Fcst. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemétéinek termesztése; Evü. = Fekete Lajos. Az erdei vetésről és ültetésről; Eht. = Erdőhasználat; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ek. = Értékpapírok kamatai. Rz. = Erdőrendezéstan; FL. = Földes J. „Legelő-erdők”; M. L. = Márton Sándor: A legelő erdők berendezése stb.; EOT. = Magyar Erdészeti Oklevéltár; Eáh = Fekete Lajos. Az erdők ápolásáról és használatáról. Em. = Erdőműveléstan.

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Almássy István td.	3.—	Bebics Pál Npt.	1.56
Antony Károly Npt.	1.15	Bodoni Miklós Em.	7.06
Ambrus Lajos nvt. I.	4.—	Bustyaházai erdőhivatal hd.	5.75
Artner Ferencz ld. 1.95 pk. —.05	2.—	Csiba György td.	8.—
Állampénztár könyvekért	544.80	Csipkay János ak.	8.—
Asboth Mihály td. 8.— Npt. 1.15	9.15	Dobsina város hd.	12.15
Ajtay Sándor Em.	3.75	Diaconovich Sándor td.	2.—
Aistleitner Hugó	3.56	Dochnal József lb. foglaló	10.—
Aitner János ld.	4.—	Domokos Sándor ak.	4.—
Arpády József Npt.	3.06	Donáth Sándor Npt.	1.15
Balogh Ernő td.	1.—	Elek István td.	10.—
Dr. Bedő Albert lb. 87.50 üb. 1.43	88.93	Erdődy György Npt.	1.06
Buxbaum Sán. lb. 82.50 üb. —.31	82.81	Egri főkapitán urad. erd.-hiv.	
Hg. Batthyány-Strattmann erdő-		Npt.	1.15
hivatala N.-Kanizsán Npt.	6.06	Egri főkapitán kld.	3.—
Bencsik Sándor Em. 3.50 M. L.		Elek István td.	3.—
2.40 Ert. 1.35	7.25	Gróf Esterházy M. M. erd.-hiv.	
Bustyaházai erdőhiv. nvt. II.	9.06	Csákvár hd.	3.35
Besztercei erdőigazgatóság Npt.	19.—	Fogassy Géza td.	8.—
Béky Albert Eht. 6.— pk. —.06	6.06	Földmiv. m. k. miniszter Ert.	10.20
Barsy Richárd td.	3.—	Fekete Béla td.	2.—
Bossányi István Npt.	3.—	Florek János td.	3.—
őzv. Borköles Józsefné td.	5.—	Früstök István Npt.	1.15
Bertalan Gábor Npt.	1.56	Fehér Pál ak.	2.—
Breckner József Npt.	1.15		
Bossányi István Npt. pótlás	—,56		
Balla János Npt.	1.56		
Bauhof Károly td.	8.—		

	Befizetések	frt		Befizetések	frt
Furherr János td. 8.— Em. 3.50	11.50		Kudsiri erdőgondnokság Npt.	5.06	
Fischl József td.	8.—		K. erdődi urad. erdőhivatal Npt.	1.56	
Faragó Béla hmd.	33.75		Kutasi Béla Em.	3.50	
Ghyezy László td.	2.—		Kósa István Npt.	1.65	
Gombossy Ferencz td.	6.—		Kilián Frigyes ld.	24.—	
Gurka Antal ld.	5.—		Kodolányi Gyula Npt.	1.40	
Garlathy Kálmán nvt. II. 6.—			Levitzky Alb. lb. 162.50 üb. —.54	163.04	
Em. 3.50.	9.50		Lehrmann Béla td.	16.—	
Grill Károly Npt.	1.50		Lipsey László td.	4.—	
Günther Frigyes td.	8.—		Liptóújvári taningyár Npt.	1.56	
Garlathy Oszkár Npt. 1.15 nvt.			Lange Pál egy erdőőr rendbir-		
II. 6.—	7.15		ságából Asa.	2.—	
Gyöngyössy Béla Npt.	2.30		Lencsés Ambrus Ert.	3.10	
Hammersberg Géza td.	1.—		Lugosi erdőigazgatóság nvt. I.		
Dr. Hoffmann Gyula td.	1.—		73.60 nvt. II. 177.— pk. —.24	250.84	
Horváth Sándor üb.	—80		Lutonszky Géza Npt.	1.15	
Dr. Herzfelder A. D. lb. 82.50			Méhes Péter Pál td.	5.—	
üb. —.30.	82.80		Márton Gyula Npt.	1.50	
Hamar László td.	4.—		Muranszky Kálmán td.	4.—	
Hain Gusztáv td. 8.— Npt. 1.15	9.15		Mayer Gyula Npt.	1.15	
Hudák Lajos Eht.	6.06		Magy. ipar- és keresk. bank		
Horváth Iván Npt.	1.56		r.-t. ik.	15.30	
Hirsch István kld. 3.— Npt. 1.—	4.—		Molnár János td.	3.—	
Huttya Pál Npt.	1.15		Maschek Ferencz td.	8.—	
Hadik Mihály Rz. 5.— pk. —.25	5.25		M.-szigeti erdőigazg. hd.	12.10	
Harwich Ernő Npt.	1.65		Muraközy János ak. —.20 Em.		
Hawirlant Alajos td.	8.—		3.50	3.70	
Horváth Gyula td.	8.—		Mezey Arthur Em.	3.75	
Ipolyi Sándor lb. 150.— üb. —.43	150.43		Mölezer Gyula att.	20.—	
Ihrig Vilmos Npt.	120		Melesiczky Pál td.	4.—	
Jankó Sándor td.	2.—		Merény város Npt.	1.56	
Br. Josika Sámuel ak.	10.—		Nyul Sándor td.	16.—	
Kozma István td.	2.—		Neszl Alajos nvt. I.	2.80	
Kohn Sándor ld. 8.— pk. —.20	8.20		Nagy József td. 8.— Npt. 1.15	9.15	
Konez Antal lb. 55.— üb. —.21	55.21		Neuhöfer és fia hd.	5.25	
Konez Antal lb.	100.—		Nagysinki főszolgabíró hd.	4.91	
Kende Dániel Npt.	1.65		Novai uradalom hd.	1.75	
Kolbenheyer József td.	3.—		Ondrus Gyula td.	2.—	
Kugyelka Ferencz td.	2.—		Oesterreicher Lujza lb. 187.50		
Kőhalmi főszolg. hd.	4.35		üb. —.50.	188.—	
			Országos vízépítészeti hivatal		
			vizrajzi osztálya lb.	275.—	

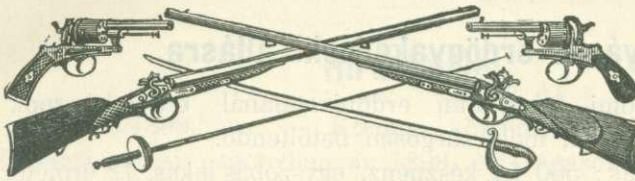
Befizetések frt		Befizetések frt	
Osterlam Ernő td.	2.—	Szászsebesi faraktár gond. Npt.	3.06
Odor Ignác Npt.	1.06	Schank Eustach Npt.	1.56
Orbán János td.	3.—	Szászsebesi erdőgond. Npt.	1.06
Osztr. magy. államvasuttárs. hd.	7.35	Szantner Gyula td. 8.— Npt. 1.15	9.15
Pamóthy János Npt.	1.80	Singer és Wolfner Npt.	1.50
Parlik József Npt.	3.30	Sényi János Npt.	1.15
Peiszerle József td.	4.—	Singer és Wolfner Npt.	1.50
Parlik József td.	7.50	Somfai István Npt.	1.65
Pék József Npt.	1.15	Szücs György Npt.	1.06
Piatsek János td.	10.—	Sipos Orbán Em.	3.56
Piatsek János Npt.	1.15	Strompf Pál Ert.	—55
Prohászka Mátyás td.	8.—	Somogy Lajos nvt. I. 2.80 nvt.	
Pilk Ottó Em.	3.56	II. 6.—	8.80
Gróf Pálffy József számtartósága		Cs. Szüts Kálmán td.	24.—
Szomolány hd.	2.95	Szepesi Gusztáv td.	16.—
Papp Ágoston Npt.	1.60	Soóvári erdőhivatal Wka.	4.95
Rumann Gottfried td. 4.— Npt.		Szászsebesi erdőhivatal hd.	10.55
1.—	5.—	Tichy Kálmán td.	2.—
Ruttkay Géza att.	5.—	Toth Miklós td.	1.—
Révai Leo Npt.	1.50	Törzs Kálmán lb. 80.— üb. —28	80.28
Rozinszky Béla att. 97.— perk.		Trajer Simon lb. 87.50 üb. —29	87.79
17.03	109.03	Tóbiás József Ecs.	2.06
Révai Leo Npt.	1.50	Tóbiás Miklós Npt.	3.15
Revoczky Béla Npt.	1.15	Tóth József td.	2.—
Ringeisen Lajos pk.	—24	K. Tarsoly Árpád td.	4.—
Radosnai püspöki erdőhiv. hd.	5.35	Türkös község hd.	7.99
Radtler József hd.	2.95	Tribus Gusztáv Npt.	1.15
Rimabrezói erdőszet hd.	7.75	Thyr János Npt.	2.65
Ringeisen Lajos Em.	3.75	Uitz Mátyás td.	4.—
Rozim József Npt.	1.15	Uitz Mátyás Npt.	1.—
Schmidt Károly ak.	2.—	Ujváros község hd.	4.63
Schiffer Miksa lb. 237.50 üb. 1.—	238.50	Vinkovezgi főerdőhivatal Npt.	8.50
Dr. Szent Györgyi Imre lb. 215.—		Vancsura János Ert.	—75
üb. —50	215.50	Vetro Mátyás Npt.	3.06
Sikó Áron td.	4.—	Vázsonyi Henrik td.	8.—
Szigethy Jánostd. 8.— Npt. 1.15	9.15	Zachár István td.	8.—
Szilágyi József td.	8.—	Zalatnai erdőgondnokság Npt.	10.06
Salamon Lajos Npt.	1.15	1898. febr. havi bevétel ...	3583.96
Strompf Pál Npt.	1.15	Január hóban befolyt ...	4248.75
Suszter Rezső td.	2.—	Bevétel február végéig ...	7832.71
Szászsebesi erdőhivatal Npt.	1.56		

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1898. évi III. füzetéhez

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverk,
fegyverek,

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK,

valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

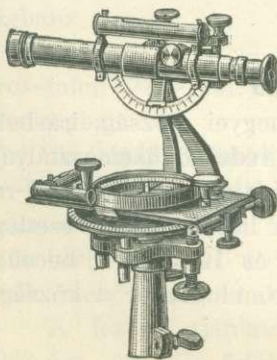
BÉCS, Ottakring
Festgasse 11/13.

GASSER LIPÓT

Raktár BÉCS,
I., Kohlmarkt 9.

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyvergyáros fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállíttatnak.

(1) Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgvonalzókkal, mérő-szalagokat, faatlalókat, rajzeszközöket, területmérőket (planimeter), valamint mindennemű földméri műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve. Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Mindenféle műszerből készletet tart.

(2. XI. x.)

Vetőmakk.

Szlavoniai vetőmakkot, 90—95%-nyi csirázóképesség kezesége mellett szállít válfajok szerint a három évtized óta fennálló kiviteli, czég.

Sziszeken.

Planer Károly.

(3. V. 5.)

Megrendeléseket

tavasza *kocsányos* és *kocsánytalan tölgy* vetőmakk szállítására a legolcsóbb árak mellett s szolid kiszolgálás biztosításával elfogad *Goldschmidt és Reich* (Sziszeken.)

(4. III. 4.)

Pályázat erdőgyakornoki állásra.

Az esztergomi főkáptalan erdőhivatalánál erdőgyakornok állás van üresedésben, mely sürgősen betöltendő.

Javadalmazás: 500 frt készpénz, egyszobás lakás, 12 ürméter tüzifa 150—200 frt száztóli, kiküldetések alkalmával napidíj és ételmezés,

Pályázhatnak, kik akadémiai végbizonyítvánnyal bírnak, katonai kötelezettségüknek eleget tettek és nőtlenek; előnyben részesülnek, kik már némi szolgálati időt felmutatni képesek.

Sajátkezüleg irt s bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok az Esztergomi Méltóságos Főkáptalanra czimezve a főkáptalani erdőhivatalba Esztergomba küldendők. (5)

Faeladási hirdetmény.

546/1898. sz. — Bácsfalu brassómegyei község írásbeli ajánlati verseny útján eladja a „C“ havasi véderdő üzemosztályából üzemtervszerűleg kihasználható első öt évi fahozamát 17698 m³-re becsült lucz- és jegenyefenyőt és 696 m³-re becsült bükket esetleg 31184 m³-re becsült lucz- és jegenyefenyőt és 1960 m³-re becsült bükket folyó 1898. évi április 19.-én d. e. 11 órakor a község-házánál.

A fenýőnek átlagosan 90%-a lucz.

A vágások a Tömös-völgyén vivő országut és vasut mentén vannak.

Zárt írásbeli ajánlatok, melyekhez bánatpénzül 1260 (Ezerkétszázhatvan) frt készpénz melléklendő f. évi *április hó 19-ik* napjának d. e. 10 órájáig nyújtandók be Bácsfalú község előljáróságához (u. p. Hosszufalú).

Részletes felvilágosítás nyerhető a község előljáróságánál, vagy a kezelő hosszufalusi m. kir. erdőgondnoknál, a hol az árverezési feltételek is megtekinthetők.

Bácsfalú, 1898. márczius hó 18.-án.

(6)

A községi előljáróság.

Hirdetmény.

3029/1898. sz. — Ezennel köztudomásra hozatik, hogy a Zernesti városi pagonyban az 1898. évi vágásokból a bikkfahasználat a mint következik törzsön eladó:

1. A *B I 6* a üzemosztály (Parau Comsoie) a bareza mellett fekvén, 16 kat. hold = 2500 m^3 Zernesttől 11 kilométernyi távolságban.

2. A *B II 12* h. (Muchia padurilor) üzemosztály a királykő északnyugati oldalán jobbkézt a bareza mellett 23 kat. hold = 950 m^3 Zernesttől 9 kilométernyi távolságban.

3. A *D I i* (Zenoga) a királykő délkeleti oldalán a Propástén felül fekke 17.6 kat. hold 500 m^3 Zernesttől 6 kilométernyi távolságban.

4. Az *A 9 a—h* (Valea Turcilor) a bareza mellett (Valea grosetului) 94.6 kat. hold 10740 m^3 -el Zernestől 22 kilométernyi távolságban.

Az eladás írásbeli ajánlati uton történik.

Venni óhajtók az ajánlatukat f. é. április 15.-ig délelőtt 10 óráig a polgármesteri hivatalban át kell hogy nyujtsák, hol ugyanazon nap délelőtti 10 $\frac{1}{2}$ órakor az ajánlatok fölbontása megtörténik, mely alkalommal az ajánlattevők jelen lehetnek.

A lezárt ajánlatok 5%-os bánatpénzzel, mely a vételár 10%-ára óvadék fejében felemelendő és azon nyilatkozattal le-

gyenek ellátva, hogy az ajánlattevő a neki ismeretes feltételeknek ellenmondás nélkül magát alávetni akarja.

A feltételek a városi erdészeti hivatalban a hivatalos órákban 8—12 óráig délelőtt bármikor betekinthesők.

Brassó, 1898. márczius 12.-én.

(7)

A városi tanács.

Pályázat erdészi állásra.

1046/1898. sz. — Késmárk szab. kir. városánál a megüresedett erdészi állomásra, melyvel 700 frt évi fizetés, 150 frt lótar-tási átalány, 11¹/₂ hold szántóföld, szabad lakás az erdészlakban, 12 öl tűzifa és 6 drb. szarvasmarhára való legelő van összekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állást elnyerni óhajtók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ának megfelelően okmányolt folyamodványukat folyó évi április hó 10.-ig a polgármesteri hivatalnál nyujtsák be; megjegyztetvén, miszerint ezen állomásra csak magyar honpolgárok pályázhatnak és hogy a pályázó a magyar, német és tót nyelvbeni jártasságát igazolni tartozik, végre, hogy ezen állomás jelenleg a legközelebbi megtartandó tisztujtásig azaz 1900. évi december hó 31.-ig fog betöltetni.

Késmárk, 1898. márczius hó 3.-án.

(8)

A polgármester.

Pályázat alerdőfelügyelői állásra.

17542/1898. sz. — A kir. erdőfelügyelőségek személyzetének létszámában egy, a VIII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatában megüresedett s előléptetés esetén egy, a IX. fizetési osztály 3. fize-tési fokozatában megüresedő alerdőfelügyelői állásra 1400 frt és illetőleg 1100 frt évi fizetéssel s az állományszerű egyéb illetmé-nyekkel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 12. §-ában követelt szakképzettségüket, az állam szolgálatába ujonnan belépni kívánók pedig ezen kívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyít-

ványnyal, életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal és a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását hiteles okmányokkal igazolják s az ekként felszerelt kérvényeket f. évi *április hó végeig* és pedig az állam szolgálatában levők rendes hivatalos uton a magán szolgálatban levők pedig az illetékes főispán útján az alulirt ministeriumnál nyujtsák be.

Budapest, 1898. évi márczius hó 12.-én.

(9)

Földmivélsügyi ministerium.

Szabadalmazott magvetőbot

erdei (és kerti) magvak vetéséhez. (Ismertette volt az Erd. Lap. 1897. évi IV. f.) *Előnyei*: nagy munkamegtakarítás, kényelmes kezelés, sikeres munkaeredmény, amikhez a kovácsolt vasból való egyszerű szerkezetű eszköz nagy tartóssága járul.

Ára darabonkint 7 frt. Megrendelések „*Gábor Sándor erdész, Naszód*“ czim alatt küldendők. (10)

Faeladási hirdetmény.

951/1898. sz. — Türkös brassómezei község írásbeli ajánlati verseny útján eladja a „B“ üzemosztályának rendes vágásából üzemtervszerűleg kihasználható első 5 évi fahozamot és pedig:

27.478 m^3 -re becsült lucz- és jegenyefenyőt és

570 „ „ bükk fát.

A fenyőnek, mint egy 65% lucz. A vágásterület a Garcsin-völgyre hajló Mozsárpatakán van, *Hosszufalutól 3 km.-re.*

Zárt írásbeli ajánlatok, melyekhez bánatpénzül 570 (ötszázhetven) forint melléklendő f. évi április hó 23. napjának d. e. 10 órájáig nyujtandók be a türkös községi előljárosághoz (u. p. Hosszufalu).

Részletes felvilágosítás nyerhető a községi előljároságnál, vagy a kezelő hosszufalusi m. kir. erdőgondnokságnál, ahol az árverési és szerződési feltételek is betekintheők.

Türkös, (Brassómeze) 1898. márcz. hó 20.-án.

(11)

A községi előljároság.

Árverési hirdetmény.

1934/1898. sz. — Nagybereg község tulajdonát képező, vasuti állomástól öt kilométerre, törvényhatósági ut mellett lévő erdő 150 katasztrális holdján cserkéregtermelésre alkalmas 6500 forint értékű fát f. év április ötödikén délelőtt 10 órakor nyilvános árverésen eladom. Kihasznlási idő egy év. Feltételek a község-házánál megtekinthetők.

Beregszász, 1898. márczius 24.

(12)

Ekkel Elemér,
főszolgabíró.

Árverési hirdetmény.

202/1898. sz. — Kigyós község volt urbéres közönségének tulajdonát képező, vasuti állomástól 4 kilométerre, törvényhatósági utvonal két oldalán elterülő, földmivelésügyi minister 3705. számú magas rendeletével eladásra engedélyezett 10800 fortra becsült cserkéreg-termelésre alkalmas faállományt f. év április negyedikén nyilvános árverésen értékesíteni fogom, kihasznlási idő 1899. április 1.; egyéb feltételek a község-házánál megtekinthetők.

Beregszász, 1898. márczius 24.

(13)

Ekkel Elemér,
főszolgabíró.

Árverési hirdetmény.

7262/1897. sz. — A bocskói m. kir. erdőgondnokság B üzemosztályának Nagy-Bánszki nevü erdőrészében 460 o. kat. holdnyi területen álló fenyő és bükkfa eladása iránt alulírott m. kir. erdőigazgatóság irodájában folyó évi április hó 4-ik napján d. e. 11. órakor írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 81931 forint 74 krajt.

A kellően kiállított és megfelelő bánatpénzzel ellátott ajánlatok a fent kitett óráig az alulírott m. kir. erdőigazgatóságnál nyújtandók be.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírt m. kir. erdőigazgatóságnál és a bocskói m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, mely hivatalok az ajánlatok kellékeiről is felvilágosítást adnak.

Utóajánlatok és oly ajánlatok, melyek az árv. és szerződési feltételektől eltérő kikötéseket tartalmaznak, tekintetbe vétetni nem fognak.

M.-Sziget, 1898. márczius hó 1.-én.

(14)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faeladási hirdetmény.

629/1898. sz. — A dalbosczi m. kir. erdőgondnokság „B“ üzemosztályát képező ponyászkai erdő rész 1 tag 1—10 osztajaiban mintegy 825•1 k. holdon öt évi időszak alatt, üzempterv szerint szálalás útján kihasználható s évenként körülbelül 4200 m^3 -t kitevő jegenyefenyő haszonfának mintegy 400 m^3 hárs, juhar és kőris haszonfának, mintegy 700 m^3 hárs, juhar és kőris tűzifának és mintegy 8800 m^3 bükkfának tövön való eladása iránt az orsovai m. kir. erdőhivatalnál 1898. évi április hó 20. napján d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás fog tartatni.

A jegenyefenyő, hárs, juhar és kőris haszonfa kikiáltási ára m^3 -enkint 2 frt, a bükkfa, valamint a hárs, juhar és kőris tűzifa kikiáltási ára m^3 -enkint 12 kr.

Vásárló köteles 1898. évi július hó 1-től 1903. évi május hó végeig a panyászkai két keretű műfűrész és tartozékait, valamint 88¹²⁰⁰ hold rétét is kibérelni s ezekért a szerződési feltételekben megállapított 500 frt, illetve 150 frt évi bért fizetni.

Az ivenként 50 kros bélyeggel és 2500 frt bánatpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlatok, melyekben a megajánlt köbméterenkénti vételár számokkal és betűkkel tisztán kiírandó, valamint az is kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti, az árverés megkezdése előtt az orsovai m. kir. erdőhivatalnál nyújtandók be, a hol az árverési és szerződési feltételek is megtekinthetők.

Utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

(15.)

Orsovai m. kir. erdőhivatal.

Faarverési hirdetemény.

Szepesvármegye, gölniczbányai járás, Kluknó község volt urbéresei erdejében az „A” üzemosztály 1899.—1907. évekre terjedő soronkívüli kihasználásra engedélyezett 8·9 kat. hold kiterjedésű vágásaiból az 1954 (Ezerkilencszázötvennégy) tömköbméterre becsült összes jegenyefenyő haszonfa tövön eladandó lévén: ezen fa szóbeli árverés uiján történendő eladására határnapul f. évi április hó 6-ik napjának délelőtti 11 órája tüzetik ki és pedig fentnevezett község iskolahelyiségében.

Árverezni szándékozók tartoznak az árverés megkezdése előtt 500 azaz ötszáz o. é. forintot — készpénzben — bánat pénz fejében letenni.

Határozottan kijelentetik, hogy utóajánlatok el nem fogadtatnak.

A faeladás egyéb feltételei alant irt erdőgondnokságnál és fentnevezett község előljáróságánál tekinthetők be.

Gölniczbányán, 1898. márczius 15-én.

(16.)

M. kir. erdőgondnokság.

Erdészeti gyakornok,

de csak is olyan, ki akadémiát sikeresen végzett, nőtlen, alkalmazást nyer. Huszár Bélánál, (Keszeg, vácz mellett.) (17)

40.000 db. akác-csemete

1—2 éves megvételre kerestetik; esetleg kisebb mennyiség is átvétetik. Szives ajánlatokat kér az eladási ár és hely megnevezésével

*a Rimamurány-Salgó-Tarjáni
vasmű-részvény-társaság Erdészete
Rima-Brézón Gömörmegye.*

(18)

Pályázat erdőőri állomásra.

833/1898. sz. — Az alulirt m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy I-ső, egy II-ik, egy III. osztályu főerdőőri, valamint egy I-ső, egy II-od, két III-ad és egy IV-ed osztályu erdőőri, előléptetés esetén megfelelő számu alacsonyabb osztályu főerdőőri, illetve erdőőri állomásra 480 frt, 420 frt, 360 frt, 350 frt, 300 frt, 270 frt, illetve 240 frt évi bérrel az egyéb állományszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

Erdőőri állomásra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban követelt erdőőri szakvizsga letételét okmányilag igazolni és ugy ezek, valamint az államerdeszeti szolgálataiba ujonnan belépni kívánók ezenkívül erős és ép testalkatukat, különösen jó látó, beszélő és halló képességöket, kincstári erdeszeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukat és illetékességüket anyakönyvi kivonattal; továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való bírást okmányokkal kötelesek beigazolni.

Az ily felszerelt, sajátkezüleg irt kérvények folyó évi április hó 19-ig az alulirt m. kir. erdőhivatalnál a pályázók előljáró hatóságaik, esetleg illetékes szolgabírói hivatalaik útján nyujtandók be.

Hiányosan felszerelt kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Soóvárott, 1898. évi márczius hó 24-én,

(19)

M. kir. erdőhivatal.

(Utánnymat nem díjaztatik.)

Állami erdeszjelölt

állomást óhajt cserélni. Czimét megmondja az Erd. Lapok kiadóhivatala. (20)

Faeladási hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy folyó év április hó 9.-én a brassói belvárosi görög nemzeti egyház tulajdonát képező Pojana marulni (Almás mező) község határán fekvő „Branista“ nevü erdő-

részben kijelölt 1916:37 m^3 tölgyfa 3832 frt 74 kr-ra becsült, 128 m^3 bükk, 77 m^3 gyertyán, 41 m^3 nyár- és 28 m^3 nyirfatömeg 178 frt 10 kr, összes becsár 4010 frt 84 kr o. é. zárt ajánlat mellett a becsáron alul is fog eladatni.

Írásbeli zárt ajánlatot 10% bánatpénzzel az ígért összegről avagy elfogadható értékpapirokkal ellátva folyó év április hó 9-én d. e. 11 óráig az egyházközség irodahelyiségben (Lópiacz 12. h. sz. a.) a délelőtti hivatalos órákban beadandók, a hol a becslési jegyzet, valamint az eladási feltételek betekintheők. Később beérkezett ajánlatok el nem fogadhatók.

Brassó, 1898. márczius hó 25.-én.

(21) *A brassói belvárosi szt.-háromságról czimzett
görög nemzeti egyház gondnoksága.*

Fűrészáru eladási hirdetmény.

1308/1898. sz. — Alólirott m. kir. erdőigazgatóság ezennel közhírré teszi, hogy az ugynevezett budapesti iparműfából a szigetkamrai gőzfűrészrakhelyen készletben levő jó minőségű 1889—1896. évi termelésekből származó

401 m^3 fenyő	fűrészáru m^3 -ként	16 frt,
40 „ tölgy	„ „	28 frt,
444 „ bükk	„ „	17 frt,
140 „ juhar	„ „	17 frt,
57 „ gyertyán	„ „	24 frt,

kikiáltási ár mellett való eladása iránt 1898. évi április hó 18-án d. e. 10 órakor II-ik írásbeli versenytárgyalás fog tartatni. Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy ivenkint 50 kros bélyeggel és a megajánlott egész vételár 10%-ának megfelelő óvadékkal ellátott zárt írásbeli ajánlatukat, a melyben a megajánlott köbméterenkinti ár számokkal és betűkkel tisztán kiirandó, legkésőbb az árverés napjának d. e. 10 óráig ezen erdőigazgatósághoz benyujtsák.

Ajánlatok nem csupán az egész famennyiségre, hanem fane-menként és részletenkint a termelési évek szerinti fűrészárukra is tétethetnek.

Utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az árverési feltételek alólirott erdőigazgatóságnál, bustyázházai erdőhivatalnál, és a bocskói faraktárgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

M.-Sziget, 1898. márczius hó 14.

(22)

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

Tölgyfaeladási hirdetmény.

A nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. minister urnak 1896. évi október 25-én 62172/I. 2. szám alatt kelt engedélye alapján közhírré tesszük, hogy a kézdi-polyáni róm. kath. egyház tulajdonát képező 31·59 kat. hold erdőterületen található összes haszon- és tűzifa-tölgyfa 18.000 forint kikiáltási áron *folyó évi április hó 27-én* délelőtt 10 órakor Háromszékmegye Kézdi-Polyán község-házánál tartandó írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverezésem eladjuk.

A becsár 10⁰/₀-a az árverezés megkezdése előtt bánatpénzül az árverezést vezető bizottság kezéhez leteendő. Feltételek a lelkeszi hivatalnál megtekinthetők.

K.-Polyán, 1898. márczius hó 22-én.

György János,
gondnok.

Fejér Endre,
lelkész.

